

หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลูกเสือวิสามัญ

หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลูกเสือวิสามัญ

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของลูกเสือ
2. วัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือ
 - พันธกิจหลัก
 - ภารกิจ
 - ยุทธศาสตร์
3. ลูกเสือวิสามัญ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. ให้ความหมายของลูกเสือได้
2. บอกวัตถุประสงค์
3. บอกความหมายและพันธกิจของกิจการลูกเสือได้
4. บอกภารกิจของลูกเสือได้
5. บอกยุทธศาสตร์สำคัญที่ใช้จัดการเรียนการสอนลูกเสือได้
6. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
7. เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบในตนเอง

1. ความหมายของลูกเสือ

คำว่า “ลูกเสือ” ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า “เนตรนารี”

คำว่า “ลูกเสือ” ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สมาชิกแห่งองค์การ ที่มีวัตถุประสงค์ในการฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยเด็กชาย ให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณี มีอุดมคติและความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น

อาจารย์เปลื้อง ณ นคร ให้ความหมายหรือนิยามของลูกเสือเอาไว้ว่า ลูกเสือหมายถึงเด็กที่อยู่ในคณะที่ตั้งขึ้นสำหรับอบรมให้เป็นพลเมืองดี

ทราบไหมครับว่าลูกเสือหมายถึงอะไร

ลูกเสือมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า SCOUT เกิดจากการนำเอาตัวอักษรตัวแรกของคำ 5 คำมาประสมกัน เกิดเป็นคำใหม่แล้วมีความหมายแปลกออกไปจากเดิม คำ 5 คำที่นำมาประสมกันได้แก่

S = SINCERITY	หมายถึง	ความจริงใจ
C = COURTESY	หมายถึง	ความสุภาพอ่อนโยน
O = OBEDIENCE	หมายถึง	การเคารพเชื่อฟัง
U = UNITY	หมายถึง	ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว
T = THRIFTY	หมายถึง	ความประหยัดมัธยัสถ์

รวมความแล้วลูกเสือจึงหมายถึง บุคคลผู้ผ่านการอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี มีความสง่าผ่าเผย สุภาพอ่อนโยน เคารพเชื่อฟังบิดา มารดา และผู้บังคับบัญชา บำเพ็ญตนเป็นผู้มีประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่น เชื่อถือและไว้วางใจได้

2. วัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือ

การลูกเสือ เป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเยาวชน ที่มีวัตถุประสงค์จะสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคม ให้กับเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการของลูกเสือ ยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณ (Scout Promise and Laws) การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) เน้นการปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities) การใช้ระบบหมู่ (Patrol System) และความ ก้าวหน้าของบุคคล โดยใช้หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ (Proficiency Badges)

การลูกเสือ เป็นการอาสาสมัครทำงานให้การศึกษาพัฒนาเยาวชนโดยทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยก กีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วรรณะ ลัทธิทางศาสนาใด ๆ และไม่อยู่ภายใต้อิทธิพล หรือเกี่ยวข้อง กับการเมือง โดยยึดปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกอย่างมั่นคง วงการศึกษาทั่วโลก ถือว่าการลูกเสือ เป็นขบวนการที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education Movement) ภายใต้อำนาจพื้นฐาน ดังนี้

1. มีหน้าที่ต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ
2. มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง
3. มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง
4. เข้าร่วมในการพัฒนาสังคมด้วยการยกย่องและเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น
5. ช่วยเสริมสร้างสันติภาพความเข้าใจอันดี เพื่อความมั่นคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วโลก

ภาพที่ 1.1 วิธีการของลูกเสือจะเน้นกิจกรรมการใช้ชีวิตกลางแจ้งเป็นสำคัญ

คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญาจิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง
2. ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือ และฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

พันธกิจหลัก

พันธกิจ (Mission) เป็นสัญญาใจหรือภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ปัจจุบันพันธกิจหลักของการลูกเสือในการฝึกอบรมเยาวชน ผ่านกระบวนการลูกเสือ มี 3 ประการ คือ

1. ให้เด็กได้เป็นลูกเสือแต่เยาว์วัย โดยจัดในรูปกิจกรรมอาสาสมัครหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. ใช้วิธีการฝึกลูกเสือในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ 4 ประการ คือ

- 2.1) เป็นผู้ที่เชื่อถือได้
- 2.2) สามารถพึ่งตนเองได้
- 2.3) มีความรับผิดชอบ
- 2.4) กล้าสู้งานหนัก

3. ต้องพัฒนาระบบการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ ในการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้กฎลูกเสือเป็นหลัก

จากพันธกิจหลัก ทั้ง 3 ประการนี้ นำไปสู่ภารกิจ (Mission) และยุทธศาสตร์หลัก (Strategy) ที่ใช้ในการพัฒนาการลูกเสือ ให้ตอบสนองสอดคล้องกับพันธกิจ

ภารกิจ

คือภาระหน้าที่ที่ต้องทำ เพื่อให้บรรลุผลตามพันธกิจที่ให้ไว้ ภารกิจหลักของการลูกเสือคือพัฒนากิจกรรมและกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ลูกเสือเกิดพัฒนาทางกายและจิตใจ โดยอาศัยกลวิธีหรือยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์

เป็นกิจกรรมหรือวิธีการที่ใช้ในการอบรมลูกเสือ ให้มีพัฒนาการเป็นไปตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์สำคัญที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่

1. ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ
2. ให้ผู้ใหญ่เข้ามาให้การสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ
3. ฝึกอบรมลูกเสือชาย-หญิงอย่างเสมอภาค ให้เกิดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น
4. ให้ทุ่มเทงานหนัก
5. ใช้ระบบอาสาสมัคร
6. องค์กรลูกเสือต้องปรับตัวให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์
7. ปรับระบบลูกเสือให้เข้มแข็ง
8. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานทันสมัย ทันคน ทันเหตุการณ์
9. ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อรายงานความก้าวหน้าให้สังคมรับรู้
10. สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในองค์กรลูกเสือ ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
11. สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับองค์กรเอกชนและองค์กรเยาวชนอื่น ๆ
12. สนับสนุนให้มีประเทศสมาชิกใหม่ เข้าร่วมองค์การลูกเสือโลก และส่งเสริมการเพิ่มจำนวน สมาชิกลูกเสือในประเทศ
13. จัดตั้งกองทุนเพื่อหาเงินสนับสนุนกิจการลูกเสืออย่างเป็นระบบและมั่นคง

3. ลูกเสือวิสามัญ

3.1 คติพจน์ : บริการ (Service)

3.2 ลูกเสือวิสามัญ (Rover) อายุ 16 - 25 ปี เป็นลูกเสือที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและกำลังจะก้าวอย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความคิดและการตัดสินใจเป็นของตนเอง รู้ผิดชอบชั่วดี กิจกรรมที่มอบหมาย จึงควรเป็นกิจกรรมที่เขามีส่วนร่วม มีอิสระในการคิดและมีเสรีในการตัดสินใจ ชอบกิจกรรมที่เสี่ยงภัยและท้าทายความสามารถ

3.3 จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งกองลูกเสือวิสามัญ คือ การฝึกอบรมเด็กหนุ่มให้นิยมชีวิตกลางแจ้ง และนิยมการบริการมากขึ้น ด้วยความมุ่งหมายต่อไปนี้

1. ฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดีสืบเนื่องมาจากการเป็นลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามลำดับ แต่มีขอบข่ายกว้างขวางยิ่งขึ้นให้เหมาะสมกับวัยลูกเสือวิสามัญ

2. ส่งเสริมให้มีอาชีพและการบริการต่อชุมชน การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญเป็นการฝึกอบรมเด็กวัยรุ่น โดยพยายามช่วยให้เด็กได้นำอุดมการณ์ของคำปฏิญาณมาใช้ในชีวิตประจำวัน

3.4 หลักการ

งานหลักของกองลูกเสือวิสามัญ มีดังต่อไปนี้

1. ฝึกอบรมจิตใจเตรียมลูกเสือวิสามัญ เพื่อเข้าพิธีประจำกอง และฝึกอบรมให้มีความรู้วิชาลูกเสือตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. ฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3.5 กองลูกเสือวิสามัญ

กองลูกเสือวิสามัญแต่ละกอง จะมีลูกเสือวิสามัญอย่างน้อย 10 คน และไม่เกิน 40 คน จะแบ่งสมาชิกออกเป็นชุดหรือหมู่ก็ได้ ควรมีลูกเสือชุดหรือหมู่ละ 4-6 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย กองลูกเสือวิสามัญ อาจจัดตั้งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มลูกเสือก็ได้ หรือจะตั้งเป็นกองลูกเสือวิสามัญโดยเฉพาะก็ได้และถ้ามีกองลูกเสือวิสามัญตั้งแต่ 4 กองขึ้นไป ก็ให้จัดตั้งเป็นกลุ่มลูกเสือวิสามัญได้

กองลูกเสือวิสามัญแต่ละกอง จะมีผู้กำกับ 1 คนเป็นหัวหน้า และมีรองผู้กำกับ 1 คนหรือหลายคนเป็นผู้ช่วย ผู้กำกับกองลูกเสือต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้ขั้นสูง และรองผู้กำกับต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 23 ปี และต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้เบื้องต้นอย่างน้อย

ผู้กำกับกองลูกเสือจะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา ดำเนินการฝึกอบรมและรับผิดชอบในเรื่องระเบียบวินัยและการปฏิบัติงานของกองลูกเสือของตน ควบคุมดูแลการดำเนินงานของกองแนะนำคณะกรรมการประจำกองในการวางแผนงานและการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ แต่งตั้งนายหมู่รองนายหมู่ และหัวหน้านายหมู่ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของกอง

ภาพที่ 1.2 กลุ่มลูกเสือวิสามัญ

3.6 คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญ

คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญแต่ละกอง ประกอบด้วยหัวหน้านายหมู่เป็นประธาน ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่เป็นรองประธาน กับให้นายหมู่และรองนายหมู่ในกองนั้นเป็นกรรมการ เลือกกันเองเป็นกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

คณะกรรมการประจำกองนี้จะทำหน้าที่บริหารกิจการภายในกอง วางแผนและจัดกิจกรรม ควบคุมการดำเนินงานของกองให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3.7 ชั้นของลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือวิสามัญแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่

1. เตรียมลูกเสือวิสามัญ เป็นลูกเสือวิสามัญที่อยู่ในระยะทดลองปฏิบัติหน้าที่ ยังไม่ผ่านพิธีเข้าประจำกอง จะติดเครื่องหมายประจำการเป็นแถบผ้า 2 สี คือ สีเขียวและสีเหลือง ที่ไหล่ซ้าย

2. ลูกเสือวิสามัญ มีคุณสมบัติครบถ้วนและได้ผ่านพิธีเข้าประจำกองแล้ว จะติดเครื่องหมายประจำการเป็นแถบผ้า 3 สี คือ สีเขียว สีเหลืองและสีแดง ที่ไหล่ซ้าย แถบผ้า 3 สี มีความหมายคือ

สีเหลือง หมายถึง ลูกเสือสำรอง

สีเขียว หมายถึง ลูกเสือสามัญ

สีแดง หมายถึง ลูกเสือวิสามัญ

หมายความว่า ลูกเสือวิสามัญมีความรู้ ความชำนาญ ผ่านการเป็นลูกเสือมาครบทั้ง

3 ประเภท

หมายเหตุ. ในสมัย ปี.พี. ยังไม่มีลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำไม่มีในแถบ 3 สี

4. เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ

เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ ประกอบด้วย 7 รายการ ได้แก่

4.1 หมวกทรงอ่อนสีเขียว

มีตราหน้าหมวกรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติ ทำด้วยโลหะสีทองเวลาสวมให้ตราหน้าหมวกอยู่เหนือคิ้วซ้าย

4.2 เสื้อคอพับสี kaki

เสื้อแขนสั้นเนื้อคออก ผ่าอกตลอด ออกเสื้อทำเป็นسابกว้าง 3.5 ซม. มีดุมเนื้อเข้มขัด 4 ดุม ออกมีกระเป๋าะข้างละ 1 กระเป๋า มีแถบตรงกึ่งกลางตามทางดิ่ง ปกคลุมบน ชายกลางแหลม เจาะรั้งดุม กึ่งกลางกระเป๋าะ 1 ดุม มีอินทรีธนูสีเขียวที่ปลายอินทรีธนูมีอักษร “ล.ว.” สีเหลือง ให้สอดชายเสื้ออยู่ภายในกางเกง

4.3 ผ้าผูกคอ

รูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐาน 100 ซม. ด้านตั้ง 75 ซม. สีประจำจังหวัด และมีห่วงวอกเกล็ดสวมผ้าผูกคอ

4.4 กางเกงสี kaki

กางเกงขาสั้นเนื้อเข้าประมาณ 5 ซม. ส่วนกว้างของขากางเกงเมื่อยืนตรงห่างจากขาตั้งแต่ 8-12 ซม. ปลายขาพับเข้ากว้าง 5 ซม. ผาตรง ส่วนหน้าใช้คุมขนาดย่อมัดซ่อนไว้ข้างใน มีกระเป๋าทตามแนวตะเข็บข้างละ 1 กระเป๋า และมีหูร้อยเข็มขัดยาวไม่เกิน 6 ซม. กว้าง 1 ซม.

4.5 เข็มขัดหนังสีน้ำตาล

เข็มขัดกว้างไม่เกิน 3 ซม. หัวเป็นชนิดหัวขัดทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุรูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติภายในกรอบข้อพับทุกซี่

4.6 ถุงเท้าสี kaki

ลูกเสือชาย ใช้แบบยาวพับขอบไว้ได้เข้าใต้พับขอบมีรอยรัดถุงติดพู่สีแดงเลื้อยคนกข้างละ 1 อัน ลูกเสือหญิง ใช้แบบสั้น ไม่ติดพู่

4.7 รองเท้า

รองเท้าหนังหรือผ้าใบสีน้ำตาลแก่ ไม่มีลวดลายหุ้มสันชนิดเชือกผูก

ภาพที่ 1.3 เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ ชาย

เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ หญิง ใช้กระโปรง ถุงเท้าแบบสั้น

5. เครื่องหมายประกอบเครื่องแบบลูกเสือวิสามัญ

5.1 เครื่องหมายจังหวัด

ทำด้วยผ้า (มีขนาด รูปและสีตามใบแนบ ๒ ทำยกกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ กฎกระทรวงฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติลูกเสือพ.ศ. ๒๕๐๗) ติดที่มุม ผ้าผูกคอตรงข้ามด้านฐาน

ภาพที่ 1.4 เครื่องหมายจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5.2 เครื่องหมายประจำกอง

ทำด้วยผ้ารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๑๔ เซนติเมตร กว้าง ๒ เซนติเมตร ถ้ายังไม่เข้าประจำกอง จำนวน ๔ ชั้น ชั้นนอกสีเขียว ๒ ชั้น และชั้นในสีเหลือง ๒ ชั้น ถ้าเข้าประจำกองแล้ว จำนวน ๖ ชั้น จากนอกไปใน สีแดง ๒ ชั้น สีเหลือง ๒ ชั้น และสีเขียว ๒ ชั้น ติดที่แขนเสื้อใต้ตะเข็บไหล่ซ้าย ห่าง ประมาณ ๑ เซนติเมตร

แถบ 2 สี

แถบ 3 สี

ภาพที่ 1.5 เครื่องหมายประจำกอง

5.3 เครื่องหมายประจำการ

เครื่องหมายประจำการ เช่นเดียวกับเครื่องหมายประจำการลูกเสือสามัญ คือ ทำด้วยผ้าสีเขียว รูปกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร มีรูปดาว ๖ แฉกสีเงิน เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกระเป๋ ๑ เซนติเมตร จำนวนเครื่องหมายประจำการให้ติดตามจำนวนปีที่ได้เป็นลูกเสือสามัญ เว้นระยะระหว่างกัน ๕ มิลลิเมตร ตามแนวนอน

5.4 เครื่องหมายสังกัด

เครื่องหมายสังกัดเช่นเดียวกับเครื่องหมายสังกัดลูกเสือสามัญ คือ

1. ชื่อกลุ่มหรือกองทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาว ๗ เซนติเมตร กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ขลิบริมสีขาว มีชื่อกลุ่มหรือกองสีขาว ติดโค้งตามไหล่เสื้อข้างขวา
2. เลขกลุ่มและเลขกอง ทำด้วยผ้าสีแดง รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยาวด้านละ ๓.๕ เซนติเมตร ขลิบริมสีขาว มีตัวเลขอารบิก เลขกลุ่มสีขาว สูง ๑.๕ เซนติเมตร อยู่ข้างบน และเลขกองสีขาว สูง ๑ เซนติเมตร อยู่ข้างล่าง ติดใต้เครื่องหมายชื่อกลุ่มหรือกอง

ภาพที่ 1.6 เครื่องหมายสังกัด

5.5 เครื่องหมายวชิราวุธ

เครื่องหมายวชิราวุธ ทำด้วยผ้าสีขาบ รูปไข่ ยาว ๔ เซนติเมตร กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ขลิบริมสีเหลือง มีรูปวชิราวุธในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี สีเหลือง ติดที่อกเสื้อ ข้างขวาเหนือกระเป๋ ใช้งานได้เฉพาะลูกเสือวิสามัญซึ่งสอบได้วิชาพิเศษตามที่กำหนดในหลักสูตร

ภาพที่ 1.7 เครื่องหมายวชิราวุธ

5.6 เครื่องหมายวิชาพิเศษ

เครื่องหมายวิชาพิเศษ ทำด้วยผ้าสีขาบริ้วไข่มุก ยาว ๔ เซนติเมตร กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ขลิบริมสีเหลือง มีรูปดังนี้

๑. วิชาการลูกเสือ รูปดาว ๖ แฉกสีเงิน เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ติดที่อกเสื้อข้างขวาเหนือกระเป๋
๒. วิชาจาริก รูปกิ่งไม้สีเหลือง ติดที่อกเสื้อข้างขวาเหนือกระเป๋
๓. วิชาโครงการ รูปใบไม้สีเหลือง ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกระเป๋
๔. วิชาบริการ รูปดาว ๖ แฉกสีทอง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกระเป๋
๕. วิชาผู้ฝึกสอน รูปตราคณะลูกเสือแห่งชาติและคำว่า "ผู้ฝึกสอน" สีเหลือง ติดที่อกเสื้อข้างขวาเหนือกระเป๋

ภาพที่ 1.8 เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ

หน่วยที่ 2

เปิดประชุมกอง

หน่วยที่ 2

เปิดประชุมกอง

สาระการเรียนรู้

1. ระบบหมู่
 - การแบ่งหมู่
 - ตำแหน่งต่างๆ ในหมู่
2. พิธีเปิดประชุมกอง
3. พิธีปิดประชุมกอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมายของระบบหมู่ได้
2. บอกประโยชน์ของระบบหมู่ได้
3. บอกตำแหน่งและภาระหน้าที่ของลูกเสือแต่ละคนในหมู่ได้
4. แบ่งลูกเสือในห้องออกเป็นหมู่ตามความเหมาะสม
5. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในหมู่ได้ถูกต้อง เหมาะสม
6. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
7. เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบในตนเอง

เนื้อหา

1. ระบบหมู่

สิ่งมีชีวิตโดยทั่วไปมักจะเป็นสัตว์สังคม อาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือฝูงใหญ่ ทำหน้าที่ร่วมกันในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ประสบผลสำเร็จในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการหาอาหาร และการเอาตัวรอดจากอันตรายต่าง ๆ เช่น ฝูงสิงโต สุนัขป่าไฮยีนา หรือหมาใน ที่รวมกลุ่มกันออกล่าหาอาหาร มักจะประสบผลสำเร็จมากกว่าที่จะออกล่าตัวเดียวโดดเดี่ยว ฝูงม้าลายหรือควายป่าที่อยู่รวมกันเป็นฝูง ช่วยกันระแวดระวังภัยช่วยกันต่อสู้กับสัตว์ผู้ล่า มักจะเอาตัวรอดได้ ส่วนที่แตกฝูงออกไปตามลำพังตัวเดียว มักจะเอาตัวไม่รอดตกเป็นเหยื่อของสัตว์นักล่า

ภาพที่ 2.1 ระบบหมู่ในธรรมชาติของสัตว์ป่า

ระบบหมู่ (Patrol System) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของลูกเสือ มีหลักการสำคัญคือปลูกจิตสำนึกและเสริมสร้างความสามัคคีภายในหมู่หรือกลุ่ม เพราะความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว จะสร้างพลังในการทำงานอย่างมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่าความสามัคคีคือพลัง หากชนกลุ่มใดมีความสามัคคี ก็จะสามารถเอาชนะอุปสรรคขวากหนามต่าง ๆ ได้ แต่ถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี มีแต่ทะเลาะเบาะแว้ง ชิงดีชิงเด่น ขัดแย้งขัดขากัน ชาตินั้นก็จะมีแต่ความเสื่อม ถอยหลังเข้าคลอง ไม่สามารถพัฒนาประเทศให้ทันกับประเทศอื่นได้ กลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาถาวร ซึ่งอาจจะนำไปสู่การสิ้นชาติได้ ดังตัวอย่างของการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 แต่ถ้ามีความรักความสามัคคีกัน ถึงจะมีจำนวนน้อยก็สามารถเอาชนะคนหมู่มากได้ ดังเช่นชาวบ้านบางระจัน

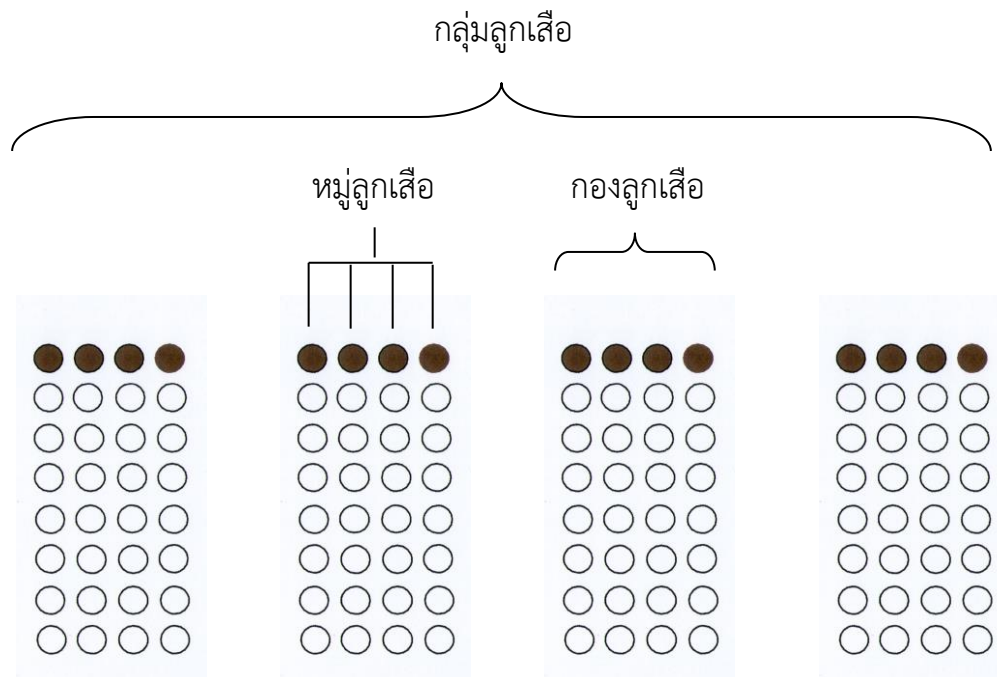
- ชาวบ้านบางระจันแพ้พม่าเพราะเหตุใด
- ถ้าชาวบ้านบางระจันได้รับการสนับสนุนอาวุธและปืนใหญ่ ลูกเสือคิดว่าชาวบ้าน
บางระจัน จะแพ้หรือไม่.....เพราะเหตุใด
- สาเหตุสำคัญข้อใดที่ทำให้ไทยรบแพ้และตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า

ภาพที่ 2.2 ชาวบ้านบางระจัน

การพัฒนาศักยภาพของลูกเสือโดยใช้ระบบหมู่นั้น จะใช้วิธีการรวมกลุ่มแล้วแบ่งหน้าที่กันทำ นั่นคือในแต่ละห้อง จะแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ เรียกว่าหมู่ลูกเสือ แต่ละหมูจะมีสมาชิกประมาณ 6-8 คน ลูกเสือ 2-4 หมูจะรวมกันเป็นกองลูกเสือ ลูกเสือหลาย ๆ กองจะรวมกันเป็นกลุ่มลูกเสือ

กลุ่มลูกเสือที่ประกอบด้วยลูกเสือหลายประเภท เช่น ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่และลูกเสือวิสามัญ หรือลูกเสือสำรองกับลูกเสือสามัญ เช่นนี้เรียกว่ากลุ่มผสม ถ้ากลุ่มผสมที่ประกอบด้วยลูกเสือครบทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ เรียกว่า **กลุ่มสมบูรณ์**

ภาพที่ 2.3 การจัดกลุ่มลูกเสือ

ในการจัดกิจกรรมระบบหมู่ นั้น สมาชิกแต่ละคนในหมู่ จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

1. นายหมู่ (Patrol Leader) ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลทั่ว ๆ ไปภายในหมู่ ทำหน้าที่ประสานงานกับผู้กำกับ และบุคคลภายนอกซึ่งอาจมาติดต่อเยี่ยมเยียน
2. รองนายหมู่ (Assistant Patrol Leader) ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายหมู่ คอยช่วยเหลือนายหมู่ในกิจการทั่ว ๆ ไป และทำหน้าที่แทนนายหมู่ หากนายหมู่ติดภารกิจ ไม่สามารถอยู่ประจำหมู่ได้
3. พลาธิการ (Quarter Master) ทำหน้าที่จัดหาและคอยดูแลรักษาพัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในหมู่ ให้มีจำนวนเพียงพอ และพร้อมต่อการใช้งาน
4. หัวหน้าคนครัว (Cooker) ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านสุททกรรม ทำอาหารให้กับสมาชิกภายในหมู่ ควบคุมดูแลวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ทำความสะอาดและจัดเก็บรักษา
5. ผู้ช่วยคนครัว (Assistant Cooker) ทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าคนครัว ในการจัดเตรียมวัตถุดิบ และวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร ตลอดจนการทำมาความสะอาดและจัดเก็บรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
6. คนหาน้ำ (Water Carrier) ทำหน้าที่จัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ตลอดจนภาชนะบรรจุ กักเก็บน้ำให้พอใช้ ตลอดระยะเวลาที่ต้องใช้ชีวิตกิจกรรมภาคสนามร่วมกัน

7. คนหาฟืน (Wood Carrier) ทำหน้าที่หาวัตถุดิบเชื้อเพลิง ที่เป็นแหล่งพลังงานในการประกอบอาหารและให้ความอบอุ่น ตลอดจนการดูแลเก็บรักษาไม่ให้เปียกชื้น สามารถใช้งานได้ทันที ในยามที่ต้องการ

8. บริการทั่วไป (Odd Job man) ทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือ สมาชิกคนอื่น ๆ ภายใน หมู่ที่ต้องการความช่วยเหลือ

ในกรณีที่มีจำนวนลูกเสือไม่ครบจำนวนตามตำแหน่งหน้าที่ ให้กำหนดตำแหน่งตามความสำคัญในหมู่ดังนี้

- หากมีจำนวนลูกเสือในหมู่ 4 คน ให้มีตำแหน่งนายหมู่ พลาธิการ คนครัว และรองนายหมู่

- หากมีจำนวนลูกเสือในหมู่ 6 คน ให้มีตำแหน่งนายหมู่ พลาธิการ คนครัว คนหาน้ำ คนหาฟืนและรองนายหมู่

ทั้งนี้ ไม่ว่าแต่ละคนจะมีตำแหน่งหรือทำหน้าที่อะไร การเข้าแถวในระบบหมู่ทุกครั้ง นายหมู่ จะต้องเป็นหัวแถวอยู่ด้านขวาสุด และรองนายหมู่จะต้องอยู่ซ้ายสุดของหมู่

การแบ่งหมู่

การแบ่งหมู่ลูกเสือที่จะทำให้ได้กองลูกเสือที่มีระเบียบ สวยงาม มีขนาดความสูงของร่างกายใกล้เคียงกันในแต่ละหมู่ ทำได้ง่าย ๆ ดังนี้

1. ให้สมาชิกของลูกเสือในห้องหรือในกอง เข้าแถวหน้ากระดานแถวเดียว เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ

2. กำหนดจำนวนหมู่และสมาชิกในแต่ละหมู่ เช่น ในกองที่มีลูกเสือ 40 คน ก็อาจแบ่งออกได้เป็น 4 หมู่ หมู่ละ 10 คน หรือแบ่งเป็น 5 หมู่ หมู่ละ 8 คน

3. แยกหมู่ ถ้าแบ่งเป็น 4 หมู่ ให้ลูกเสือในแถวนับ 4

ถ้าแบ่งเป็น 5 หมู่ ให้ลูกเสือในแถวนับ 5

จากนั้น ให้คนที่นับ 1 ก้าวออกมาข้างหน้า 4 ก้าว

ให้คนที่นับ 2 ก้าวออกมาข้างหน้า 2 ก้าว

คนที่นับ 3 ให้ยืนอยู่กับที่

ให้คนที่นับ 4 ก้าวถอยไปข้างหลัง 2 ก้าว

ให้คนที่นับ 5 ก้าวถอยไปข้างหลัง 4 ก้าว

4. จัดหมู่ ผู้กำกับสั่งขวาหัน เลื่อนชิดเข้าไป จัดแถวให้ตรงคนหน้า จะได้กองลูกเสือที่เป็นระเบียบสวยงาม มีจำนวนหมู่ตามที่กำหนดไว้ โดยปกติคนที่อยู่หัวแถวจะทำหน้าที่นายหมู่ แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

เข้าแถวหน้ากระดาน

แยกหมู่

จัดหมู่

ภาพที่ 2.4 การแบ่งหมู่ลูกเสือ

การจัดกิจกรรมลูกเสือวิสามัญนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญคือให้ลูกเสือได้ฝึกฝนตนเองและเกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ ลูกเสือทุกคนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ดังนั้นจึงควรจะมีการสลับปรับเปลี่ยนตำแหน่งกันทุกครั้งที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสไลด์เลื่อนตำแหน่ง เช่น ลูกเสือที่ทำหน้าที่นายหมู่ในครั้งนี้ ครั้งต่อไปก็เปลี่ยนไปทำหน้าที่เป็นรองนายหมู่และให้คนที่ 2 เลื่อนขึ้นมาทำหน้าที่นายหมู่แทน สลับกันไปเรื่อยๆ จะทำให้ทุกคนมีโอกาสได้แสดงความสามารถ เกิดการเรียนรู้ และภูมิใจในความสามารถของตนเอง

■ ให้ลูกเสือแบ่งหมู่และลงตำแหน่งในหมู่ให้ครบถ้วน

กลุ่มลูกเสือหน่วย (บอกชื่อสถานศึกษา)

กองที่ หมู่ที่

ผู้กำกับกองลูกเสือ

รองผู้กำกับ 1.

2.

สมาชิกในหมู่

1. นายหมู่

2. รองนายหมู่

3. พลาธิการ

4. หัวหน้าคนครัว

5. ผู้ช่วยคนครัว

6. คนหาน้ำ

7. คนหาไฟน

8. บริการทั่วไป

หน่วยที่ 2

เปิดประชุมกอง

หน่วยที่ 2

เปิดประชุมกอง

สาระการเรียนรู้

1. ระบบหมู่
 - การแบ่งหมู่
 - ตำแหน่งต่างๆ ในหมู่
2. พิธีเปิดประชุมกอง
 - 2.1 รวมกอง
 - 2.2 ชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา
 - 2.3 สวดมนต์
 - 2.4 สงบนิ่ง
 - 2.5 การตรวจและรายงาน
3. พิธีปิดประชุมกอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

- เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ
1. บอกความหมายของระบบหมู่ได้
 2. บอกประโยชน์ของระบบหมู่ได้
 3. บอกตำแหน่งและภาระหน้าที่ของลูกเสือแต่ละคนในหมู่ได้
 4. แบ่งลูกเสือในห้องออกเป็นหมู่ตามความเหมาะสม
 5. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในหมู่ได้ถูกต้อง เหมาะสม
 6. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
 7. เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบในตนเอง

เนื้อหา

2. พิธีเปิดประชุมกอง

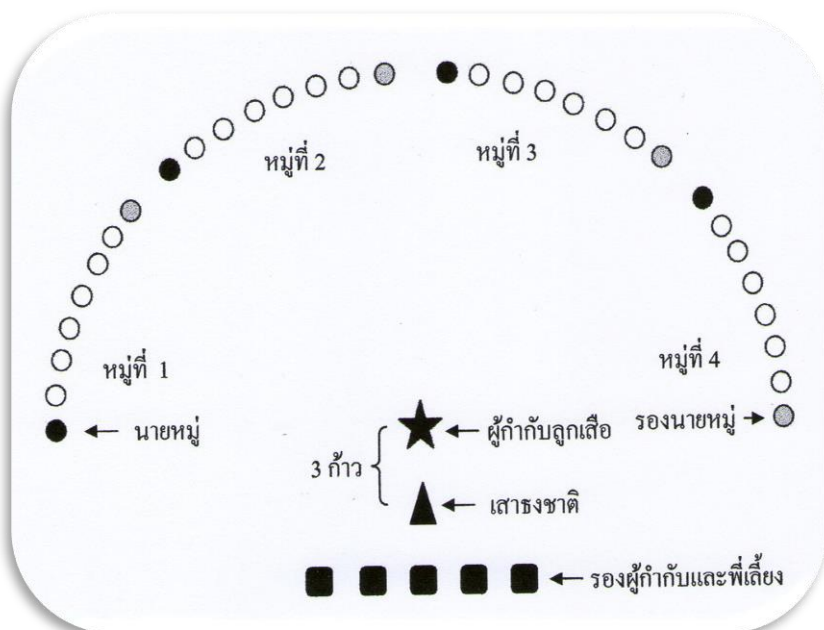
พิธีเปิดกองหรือประชุมกอง เป็นกิจกรรมเริ่มต้นของลูกเสือ ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปทำกิจกรรมประจำวันอื่น ๆ เพื่อเป็นการสำรวจตรวจสอบความพร้อม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจน เตรียมความพร้อมและรับฟังคำสั่งหรือคำชี้แจงต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ได้ผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ พิธีเปิดประชุมกองของลูกเสือนั้น ผู้กำกับจะเป็นผู้ดำเนินการ จะมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

การปฏิบัติ

2.1 รวมกอง

ผู้กำกับที่เป็นวิทยากรประจำวันยืนหน้าเสาธง ห่างเสาธงประมาณ 3 ก้าว ผู้กำกับคนอื่นและรองผู้กำกับเข้าแถวหลังเสาธง วิทยากรเป่านกหวีดเรียกแถว หรือเรียก “กอง” พร้อมให้สัญญาณมือเข้าแถวครึ่งวงกลม ลูกเสือทั้งหมดมาเข้าแถวรวมกันหน้าเสาธง หากลูกเสือนับจำนวนไม่มาก ให้เข้าแถวครึ่งวงกลมรอบเสาธง โดยนายหมู่หมู่ที่ 1 อยู่ด้านซ้ายของเสาธง และรองนายหมู่หมู่สุดท้ายอยู่ด้านขวาของเสาธง จัดรูปแถวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามและเข้มแข็ง

ภาพที่ 2.5 การเข้าแถวเปิดกองเมื่อลูกเสือนับจำนวนไม่มาก

หากกองลูกเสือมีขนาดใหญ่ มีลูกเสือเป็นจำนวนมาก อาจจะปรับการเข้าแถวใหม่ จากการเข้าแถวครึ่งวงกลมแถวเดียว เป็นให้แต่ละกองเข้าแถวตอนลึกกองละ 4 หมู่ จัดกลุ่มให้เป็นสี่เหลี่ยมเปิดด้านหนึ่ง ให้กองที่ 1 อยู่ด้านซ้าย กองสุดท้ายอยู่ด้านขวาของเสาธง เสาธงอยู่ตรงกลางด้านเปิดของสี่เหลี่ยม จัดรูปแถวให้เป็นระเบียบ สวยงามและเข้มแข็ง

ภาพที่ 2.6 การเข้าแถวเปิดกองเมื่อลูกเสือมีจำนวนมาก

2.2 ชักธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา

เมื่อลูกเสือเข้าแถวเรียบร้อย อยู่ในท่าตามระเบียบพักและอยู่ในความสงบแล้ว ผู้กำกับที่เป็นวิทยากรประจำวันมอบหมายหน้าที่ให้ลูกเสือ 2 คนชักธงชาติ และ 1 คน นำร้องเพลงชาติ แล้วนำสวดมนต์ไหว้พระ เมื่อเห็นว่าพร้อมแล้ว ผู้กำกับสั่ง “กอง-ตรง, หมู่บริการชักธงชาติ” ผู้กำกับถอยหลังเฉียงไปทางด้านข้างพอสมควร ลูกเสือ 2 คนที่ได้รับมอบหมาย ฝากอาวุธไว้กับเพื่อนที่อยู่ด้านข้าง แล้ววิ่งไปที่หน้าเสาธงชาติ หยุดยืนตรงห่างจากเสาธง 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน ลูกเสือที่อยู่ด้านขวามือเดินเข้าไปหาเสาธง 2 ก้าว ยืนเท้าชิดและแก้มเชือกธงออกจากเสาธง จากนั้นถอยหลัง 2 ก้าวเพื่อยืนที่จุดเดิม จัดเชือกธงให้เรียบร้อย โดยให้ธงชาติถูกชักขึ้นไปทางด้านขวามือ เมื่อเห็นว่าพร้อมแล้ววิทยากรสั่ง “กอง วันทยาธูธ” ลูกเสือทำวันทยาธูธ ผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์ ตัวแทนหมู่บริการนำร้องเพลงชาติในวรรคแรก จากนั้นลูกเสือหมู่อื่น ๆ ร้องเพลงชาติจนจบเพลง จากนั้นลูกเสือที่อยู่ด้านขวามือนำเชือกผูกธงไปผูกที่เสา ถอยกลับเข้าที่ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน เอามือลงพร้อมกันกับผู้กำกับลูกเสือ หันกลับแล้ววิ่งกลับไปเข้าที่เดิม รับอาวุธคืนจากเพื่อนแล้วทำวันทยาธูธ

ภาพที่ 2.7 การชักธงชาติลูกเสือที่อยู่ด้านซ้ายจะเป็นผู้ชัก ลูกเสือที่อยู่ด้านขวาจะโรยธง
ลูกเสือในกองทำวันทยาวิธและผู้กำกับทำวันทยหัตถ์

2.3 สวดมนต์

ผู้กำกับเดินไปยืนหน้าเสาธงแล้วสั่ง “เรียบ-อาวุธ” จากนั้นผู้กำกับสั่ง “ถอดหมวก” ลูกเสือทั้งหมดถอดหมวก โดยใช้มือขวาจับที่หมวกด้านขวา แล้วถอดหมวก พร้อมกับนำฝ่ามือซ้ายมาประกบเข้ากับฝ่ามือขวา ในลักษณะพนมมือ โดยมีหมวกอยู่ตรงกลางระหว่างฝ่ามือทั้งสอง ให้ด้านในของหมวกที่สวมศีรษะ หันไปทางด้านซ้ายมือ และตราคณะลูกเสือแห่งชาติ หรือด้านหน้าของหมวกหันเข้าหาตัวเอง จากนั้นผู้กำกับสั่ง “หมู่บริการนำสวดมนต์” ตัวแทนหมู่บริการ นำสวดมนต์ไหว้พระ แบบสวดมนต์สั้นหมู่อื่น ๆ สวดตามจนจบ

หมายเหตุ. ลูกเสือที่ไม่เป็นพุทธศาสนิกชน ให้ยืนสงบนิ่ง หรือปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนเอง นับถือในระหว่างที่มีการสวดมนต์

ตราคณะลูกเสือ
หันเข้าหาตัวเอง

ภาพที่ 2.8 ท่าสวดมนต์ไหว้พระ

ภาพที่ 2.9 ทำสวดมนต์ไหว้พระเมื่อไม่มีอาวุธ

ภาพที่ 2.10 ทำสวดมนต์ไหว้พระเมื่อมีอาวุธ

2.4 สงบนิ่ง

ผู้กำกับสั่ง “สงบนิ่ง” ให้ลูกเสือถือหมวกในลักษณะเดิม วางมือขวาตรงลงไปทางด้านหน้าชิดกับตัว แล้ววางฝ่ามือซ้ายทับบนหลังมือขวา ก้มหน้าเล็กน้อย ทำใจให้สงบ อธิษฐานรำลึกนึกถึงคุณของพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราเคารพนับถือ คุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบิดาแห่งการลูกเสือไทย ประมาณ 1 นาที ผู้กำกับสั่ง “สวมนวม” ลูกเสือทุกคนสวมนวมและอยู่ในท่าตรง จากนั้นผู้กำกับสั่งตามระเบียบพัก

ภาพที่ 2.11 การจับหมวกในท่าสวดมนต์และทำสงบนิ่ง

ภาพที่ 2.12 ท่าสงบนิ่งเมื่อไม่มีอาวุธ

ภาพที่ 2.13 ท่าสงบนิ่งเมื่อมีอาวุธ

หมายเหตุ.

- หากลูกเสือมีไม้ง่าม ผู้กำกับจะสั่ง “กอง วันทยา-วุธ ลูกเสือทุกคนทำวันทยาวุธ เมื่อเพลงจบและลูกเสือที่เชิญธงกลับเข้าที่แล้ว ผู้กำกับจะสั่ง “เรียบ-อาวุธ” ลูกเสือที่ทำวันทยาวุธลดมือลงและกลับสู่ท่าตรง
- หากมีทั้งลูกเสือที่มีไม้ง่ามและไม่มีไม้ง่าม ผู้กำกับจะสั่ง “กอง วันทยา-วุธ” ลูกเสือที่มีไม้ง่ามให้ทำวันทยาวุธ ลูกเสือที่ไม่มีไม้ง่ามให้อยู่ในท่าตรง **ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์**

2.5 การตรวจและรายงาน

การตรวจหลังการเปิดประชุมกอง เป็นการตรวจความพร้อมของร่างกาย ว่ามีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมมากน้อยเพียงใด จะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสม

ในการตรวจสุขภาพนั้น โดยปกติผู้กำกับจะมอบหมายให้รองผู้กำกับเป็นผู้ตรวจ แต่หากรองผู้กำกับมีไม่พอ ผู้กำกับอาจมอบหมายให้นายหมู่เป็นผู้ตรวจแทนก็ได้ การตรวจแต่ละครั้งอาจมอบหมายให้ตรวจสุขภาพทั่วไป หรือตรวจสุขภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น หู ตา ฟัน เล็บมือ ฯลฯ

- รองผู้กำกับเป็นผู้ตรวจและรายงาน
 - ผู้กำกับสั่งให้รองผู้กำกับตรวจสุขภาพทั่วไป ตรวจอวัยวะ หรือตรวจเครื่องแต่งกาย
 - รองผู้กำกับที่ได้รับมอบหมายก้าวออกมาข้างหน้า ทำวันทยหัตถ์เคารพผู้กำกับ แล้วเดินไปยังหมู่ที่จะตรวจ นายหมู่รายงานตามวิธีการของลูกเสือ ดังนี้
 - นายหมู่สั่ง “หมู่.....ตรง, วันทยาวุธ” นายหมู่และลูกเสือในหมู่ทำวันทยาวุธ รองผู้กำกับทำวันทยหัตถ์รับการเคารพ
 - นายหมู่เรียบอาวุธ ก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าวแล้วทำวันทยาวุธพร้อมรายงาน “หมู่.....พร้อมที่จะได้รับการตรวจแล้วครับ/ค่ะ” จากนั้นเรียบอาวุธ ถอยหลัง 1 ก้าวกลับเข้าที่เดิมแล้วทำวันทยาวุธเหมือนลูกเสือคนอื่น ๆ ในหมู่ แล้วจึงสั่ง “เรียบอาวุธ” ทุกคนเรียบอาวุธและยืนในท่าตรงเพื่อรับการตรวจ ผู้กำกับลดมือลง
 - รองผู้กำกับเดินเข้าไปหานายหมู่ 1 ก้าว ตรวจนายหมู่ก่อน แล้วจึงตรวจพลาธิการและคนต่อ ๆ ไปตามลำดับจนครบทุกคน เมื่อรองผู้กำกับมายืนตรงหน้าพลาธิการซึ่งเป็นคนที่ 2 ในหมู่แล้วให้นายหมู่ก้าวออกมาข้างหน้า แล้วทำกลับหลังหัน หันหน้าเข้าหาหมู่ของตนเองเช่นเดียวกับรองผู้กำกับ โดยยืนด้านซ้ายมือของรองผู้กำกับ เอียงไปทางด้านหลังเล็กน้อย ก้าวสไลด์ตามรองผู้กำกับไป เพื่อรับฟังคำชี้แนะที่ควรปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ รองผู้กำกับที่เป็นผู้ตรวจ จะไม่แตะต้องหรือสัมผัสส่วนใด ๆ ของลูกเสือ

- เมื่อตรวจครบทุกคนแล้ว นายหมู่ซึ่งเดินสไลด์ตามรองผู้กำกับไปนั้น ให้เดินอ้อมด้านหลังของรองผู้กำกับและเดินอ้อมหลังหมู่ของตนเอง กลับมายืนที่จุดเดิม รองผู้กำกับกลับมายืนตรงหน้าของนายหมู่ที่หัวแถวตามเดิม

- นายหมู่สั่ง “หมู่.....วันทยาอวุธ” แล้วกล่าวขอบคุณ “หมู่.....ขอขอบคุณครับ/ค่ะ” จากนั้นสั่ง “เรียบ-อาวุธ, ตามระเบียบ-พัก” ทุกคนปฏิบัติตามคำสั่งของนายหมู่ (การกล่าวขอบคุณ นายหมู่ไม่ต้องก้าวออกไปข้างหน้า)

- รองผู้กำกับวันทยหัตถ์ตอบ ลดมือลง กลับหลังหัน วิ่งไปรายงานผลการตรวจต่อผู้กำกับตามลำดับก่อนหลัง โดยยืนห่างผู้กำกับพอประมาณทิศใดก็ได้ ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงาน “ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ไปตรวจ.....ของหมู่ที่..... ผลปรากฏว่า.....ครับ” ลดมือลงแล้ววิ่งกลับไปยืนที่หลังเสาธง ณ จุดเดิม

ภาพที่ 2.14 การตรวจโดยผู้กำกับหรือรองผู้กำกับ กองลูกเสือ

- ผู้กำกับวันทยหัตถ์รับการเคารพทุกครั้ง ลดมือลงเมื่อรับรายงานครบแล้ว จากนั้นนอบนมและมอบหมายภารกิจในการเรียนหรือฝึกประจำวันต่อไป

หมายเหตุ. ในกรณีที่ลูกเสือไม่มีอาวุธคือไม้จ้ำม ให้นายหมู่ปฏิบัติหน้าที่เหมือนมีอาวุธ แต่ทำวันทยหัตถ์แทนวันทยาอวุธ ไม่ต้องสั่งวันทยหัตถ์และลูกเสือคนอื่น ๆ ในหมู่ให้อยู่ในท่าตรง ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์เหมือนนายหมู่

● นายหมู่เป็นผู้ตรวจและรายงาน

ในบางครั้งรองผู้กำกับมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ หรือไม่มีเลย ผู้กำกับอาจมอบหมายให้นายหมู่ทำหน้าที่ตรวจและรายงานแทนรองผู้กำกับ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- ผู้กำกับสั่ง “นายหมู่ตรวจ.....ของสมาชิกในหมู่”
- นายหมู่และรองนายหมู่ทำความเคารพผู้กำกับ โดยทำวันทยาวุธและเรียบอาวุธพร้อมกัน จากนั้นนายหมู่เดินออกไปข้างหน้า 3 ก้าว ทำกลับหลังหัน หันหน้าเข้าหาหมู่ของตน รองนายหมู่วิ่งอ้อมด้านหลังหมู่ไปยืนแทนที่นายหมู่
- นายหมู่ทำหน้าที่ตรวจสมาชิกในหมู่แทนรองผู้กำกับ และรองนายหมู่ทำหน้าที่แทนนายหมู่จนเสร็จ
- เมื่อนายหมู่ทุกหมู่ตรวจเสร็จแล้ว ให้นายหมู่วิ่งออกไปเข้าแถวหน้ากระดานแถวเดียวห่างผู้กำกับประมาณ 6 ก้าว โดยให้นายหมู่หมู่บริการอยู่หัวแถว และให้นายหมู่ที่อยู่กึ่งกลางแถวยืนตรง หน้าผู้กำกับ
- นายหมู่หมู่บริการรายงานผลการตรวจก่อน โดยทำวันทยาวุธ, เรียบอาวุธ ก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว ทำวันทยาวุธพร้อมกล่าวรายงาน “ตามที่ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ไปตรวจ.....ของหมู่.....ผลปรากฏว่า.....ครับ/ค่ะ ” เสร็จแล้วทำเรียบอาวุธ ถอยหลัง 1 ก้าวกลับเข้าที่เดิม ทำวันทยาวุธ, เรียบอาวุธเคารพผู้กำกับอีกครั้ง
- นายหมู่คนต่อไปรายงานผล โดยปฏิบัติเช่นเดียวกันกับนายหมู่หมู่บริการจนครบทุกหมู่

ภาพที่ 2.15 การตรวจโดยนายหมู่

- นายหมู่ทั้งหมด ทำวันทยาวิธ, เรียบอาวิธ เคารพผู้กำกับพร้อมกัน จากนั้นทำขวาทัน และวิ่งกลับไปหมู่บ้านของตน ยืนตรงหน้าห่างจากรองนายหมู่ 3 ก้าว ทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ทำวันทยาวิธต่อกัน เสร็จแล้วนายหมู่เข้าประจำที่และรองนายหมู่วิ่งอ้อมด้านหลังของหมู่ เข้ายืนที่ตำแหน่งเดิมของตนในหมู่

หลังการตรวจเสร็จเรียบร้อย ผู้กำกับกล่าวสรุปผลรายงานการตรวจ แล้วกล่าวชมเชยหรือเสนอแนะเพิ่มเติม

หลังพิธีเปิดประจำกอง ผู้กำกับสั่ง “กอง-ตรง, กอง-แยก” ลูกเสือทำขวาทัน แล้วแยกย้ายกันไปปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่อไป

3. พิธีปิดประชุมกอง

พิธีปิดกองจะทำเมื่อการทำกิจกรรมประจำวันสิ้นสุดลง พิธีจะย้อนกลับกับการเปิดกอง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

การปฏิบัติ

3.1 รวมกอง

เริ่มจากผู้กำกับเป่านกหวีดรวมกอง ลูกเสือทุกคนเข้าแถวเหมือนตอนเปิดประชุมกอง

3.2 สรุปและนัดหมาย

ผู้กำกับสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนในคาบนี้ พร้อมทั้งเสนอแนะข้อบกพร่อง ที่ควรปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ผู้กำกับนัดหมายการเรียนหรือการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปว่าต้องเตรียมทำอะไร

3.3 ตรวจเครื่องแบบ

ผู้กำกับมอบหมายให้รองผู้กำกับหรือนายหมู่ ทำการตรวจเครื่องแต่งกายของสมาชิกในหมู่ มีขั้นตอนการปฏิบัติเหมือนการตรวจสุขภาพในตอนเปิดประชุมกอง

3.4 ชักธงชาติลงจากยอดเสา

ผู้กำกับสั่ง “กอง-ตรง หมู่บริการชักธงชาติ” แล้วผู้กำกับถอยหลังเฉียงไปทางด้านข้างพอสมควร ลูกเสือหมู่บริการ 2 คนที่ได้รับมอบหมายวิ่งไปที่เสาธง หยุดห่างเสาธง 3 ก้าว ทำวันทยหัตถ์แล้วเอามือลง ลูกเสือที่อยู่ด้านขวามือก้าวไปข้างหน้า 2 ก้าว แกะเชือกผูกธง ถอยเข้าที่เดิม แล้วส่งเชือกอีกเส้นหนึ่งให้ลูกเสือที่อยู่ซ้ายมือ เมื่อเห็นว่าพร้อมแล้วผู้กำกับสั่ง “กอง วันทยา-วิธ” ลูกเสือทำวันทยาวิธส่วนผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์ ลูกเสือที่ทำหน้าที่บริการชักธงลงมาจากยอดเสา

ด้วยความเร็วพอสมควร จนถึงระดับที่พอเหมาะ ลูกเสือที่อยู่ด้านขวามือรวบเชือกผูกธง นำเชือกไปผูกที่เสาธง ถอยกลับเข้าที่ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน เอามือลงพร้อมกันกับผู้กำกับลูกเสือ หันกลับแล้ววิ่งกลับไปเข้าที่เดิม รับไม้่ง่ามจากเพื่อนแล้วทำวันทยาอูธ จากนั้นผู้กำกับสั่ง “เรียบ-อาวุธ” ลูกเสือปฏิบัติตามคำสั่ง

3.5 เลิก

ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “กอง-เลิก” ลูกเสือทุกคนทำวันทยาอูธพร้อมกันและกล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ/ค่ะ” เรียบอาวุธ ทำขวาหันแล้วจึงเลิกแถวไป

หน่วยที่ 3

กำเนิดลูกเสือโลก

หน่วยที่ 3

กำเนิดลูกเสือโลก

สาระการเรียนรู้

1. บิดาแห่งลูกเสือโลก
2. กำเนิดลูกเสือ
3. กิจการลูกเสือโลก
 - เครื่องหมายลูกเสือโลก
 - การประชุมลูกเสือโลก
4. องค์การลูกเสือโลก
 - 4.1 สมัชชาลูกเสือโลก
 - 4.2 คณะกรรมการลูกเสือโลก
 - 4.3 สำนักงานลูกเสือโลก

จุดประสงค์การเรียนรู้

- เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ
1. อธิบายความเป็นมาในการก่อตั้งกองลูกเสือโลกได้
 2. บอกกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยเด็กได้
 3. บอกประโยชน์ที่เด็กๆ ได้รับจากการเป็นลูกเสือได้
 4. บอก/อธิบายความหมายของเครื่องหมายลูกเสือโลกได้
 5. บอกองค์ประกอบและหน้าที่ขององค์การลูกเสือโลกได้
 6. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
 7. เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบในตนเอง

เนื้อหา

1. บิดาแห่งลูกเสือโลก

กิจการลูกเสือเกิดจากการริเริ่มของ โรเบิร์ต สตีเฟนสัน สมิธ เบเดน โพเอลล์ หรือที่รู้จักกันในชื่อ บี.พี. เมื่อปี พ.ศ. 2451

เบเดน โพเอลล์ เกิดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2400 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ บิดาชื่อ เอช.จี. เบเดน โพเอลล์ มารดาชื่อ เฮนรีเอทต้า เกรซ สมิธ เป็นธิดาของพลเรือเอก ดับเบิลยู.ที. สมิธ แห่งราชนาวิกอังกฤษ

เมื่อ บี.พี. อายุได้ 11-12 ปี ได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนประถมชื่อ โรวฮิลล์และเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมชื่อชาเตอร์เฮาส์ได้ 2 ปี ต่อมาโรงเรียนได้ย้ายไปตั้งอยู่ในชนบท ณ เมืองโกคาลมิง เขามักใช้เวลาว่างเข้าไปใช้ชีวิตและศึกษารรรมชาติในป่าโดยลำพัง

ภาพที่ 3.1 ลอร์ด เบเดน โพเอลล์

ชีวิตวัยเด็กของ บี.พี. ได้รับความรู้เรื่องการว่ายน้ำ เล่นสเกต ขี่ม้า วัตถุประสงค์ และดูดาว นอกจากนี้เขายังชอบการวาดรูป ร้องเพลง และแสดงละคร

ในระหว่างปิดภาคเรียน บี.พี. และพี่ชาย 3 คน มักชวนกันออกเดินทางไกลไปพักแรมในสถานที่ต่าง ๆ เสมอ โดยซื้อเรือใบเก่า ๆ แล้วนำมาซ่อมแซมและใช้เล่นไปในสถานที่ต่าง ๆ ต่อมา ท่านได้ซื้อเรือพายลำหนึ่ง พายไปตามแม่น้ำสายต่าง ๆ พลบค่ำที่ไหนก็อาศัยนอนในยุงข้าวของชาวบ้าน หรือพักแรมใต้ต้นไม้ ทำให้ บี.พี. ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย

สิ่งที่ บี.พี. ได้เรียนรู้ได้แก่

- ทักษะวิธีการในการเดินทางไกล
- การใช้แผนที่
- วิธีการประกอบอาหาร
- วิธีการรักษาตัวไม่ให้เจ็บป่วย
- การใช้ชีวิตกลางแจ้ง
- การเอาตัวรอดและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

บี.พี. เกิดความรู้ความชำนาญสั่งสมประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้พบเห็นไว้ ซึ่งในเวลาต่อมาท่านได้นำความรู้ที่สั่งสมไว้นี้มาใช้ในการอบรมลูกเสือ

ภาพที่ 3.2 กิจกรรมกลางแจ้งและการผจญภัย เป็นกิจกรรมที่ บี.พี. ชื่นชอบ

ปีสุดท้ายที่เขาเรียนอยู่ที่ชาเตอร์เฮาส์ บี.พี. ได้ไปสมัครสอบเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดถึงสองครั้ง แต่สอบไม่ได้ ในปี พ.ศ. 2419 เขาสอบเข้าโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิสต์ ได้ที่ 5 และได้รับแต่งตั้งเป็นนายร้อยตรีในกองทัพบกอังกฤษ และถูกส่งไปประจำการในกองทหารม้าฮุสซาร์ที่ 13 ที่ประเทศอินเดียเมื่ออายุได้เพียง 19 ปี

บี.พี. รับราชการทหารในอินเดีย เป็นเวลา 8 ปี อย่างเข้มแข็งอดทนเป็นแบบอย่างของนายทหารที่ดี จนได้รับยศร้อยเอก และยังได้รางวัลในการแข่งขันกีฬาทางหมูป่าบนหลังม้า โดยใช้หอกสั้นเป็นอาวุธ

ชีวิตราชการทหารของบี.พี. ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอินเดียและทวีปแอฟริกา ซึ่งมีสิ่งที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือหลายครั้ง เช่น

- ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2431 ได้ไปปราบชนเผ่าซูลู ในแอฟริกาใต้จนสำเร็จ
- ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2432 ที่เกาะมอลตา บี.พีได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยทูตทหาร ทำหน้าที่เป็นทหารสืบราชการลับ
- ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2438 ทำการรบกับเผ่าอาซันติ ซึ่งมีกษัตริย์ชื่อว่าคิงเปรมเปห์ และเขาได้รับชัยชนะ
- ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2439 ได้ไปปราบพวกกบฏมาตาบิลีซึ่งเป็นเผ่าหนึ่งของซูลู
- ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2442 เกิดสงครามระหว่างอังกฤษกับพวกบัวร์ (Boer) ซึ่งเป็นชาวฮอลันดาที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานในแอฟริกา บี.พีได้รับคำสั่งให้ไปป้องกันเมืองมาฟิคิง ให้พ้นจากการยึดครอง พวกบัวร์ปิดล้อมเมืองอยู่นานถึง 217 วันก็ไม่สามารถยึดครองได้ จนมีกองทัพใหญ่ไปช่วย พวกบัวร์ต้องล่าถอยไป

ในการผจญศึกใหญ่คราวนั้น ท่านได้ฝึกเด็กขึ้นหน่วยหนึ่ง เพื่อช่วยราชการสงคราม เช่น เป็นผู้สื่อข่าว สอดแนม รักษาความสงบเรียบร้อยภายใน รับใช้ในงานต่าง ๆ เช่น ทำครัว เป็นต้น ปรากฏว่าได้ผลดีมาก เพราะเด็กที่ได้รับการฝึกเหล่านั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเข้มแข็งว่องไว ได้ผลดีไม่แพ้ผู้ใหญ่และบางอย่างกลับทำได้ดีกว่าผู้ใหญ่เสียอีก

ภาพที่ 3.3 การสู้รบที่มาฟิคิง

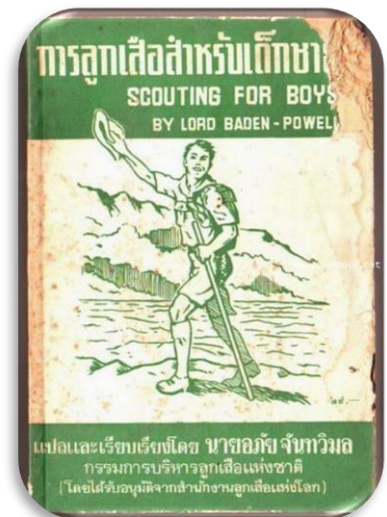
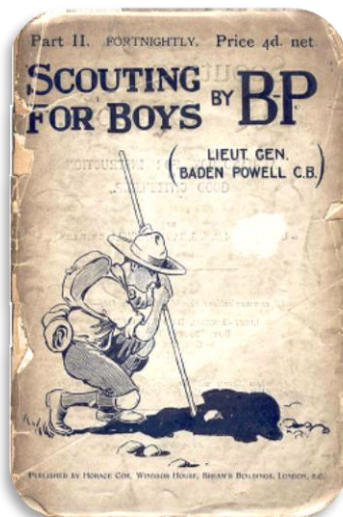
2. กำเนิดลูกเสือ

พ.ศ. 2450 ปี.พี. ได้ทดลองนำเด็กชายจำนวน 20 คน ไปเข้าค่ายใช้ชีวิตกลางแจ้งพักแรมที่เกาะบราวน์ซี พบว่าเด็กชายกลุ่มดังกล่าวเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

ภาพที่ 3.4 กิจกรรมลูกเสือสอนการใช้ชีวิตกลางแจ้งและการเอาตัวรอดให้กับเด็กชาย

ใน พ.ศ. 2451 ปี.พี. ได้เขียนหนังสือจากประสบการณ์ออกเผยแพร่ ชื่อการลูกเสือสำหรับเด็กชาย (Scouting for boys) ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวที่ชวนให้เด็ก ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ร่วมกันทำความดี กิจกรรมตามอุดมการณ์และวิธีการของลูกเสือ ก่อให้เกิดสันติภาพความเข้าใจอันดี และภราดรภาพแห่งโลก ถือได้ว่าหนังสือเล่มดังกล่าว เป็นหนังสือเรียนเล่มแรกในวงการลูกเสือ และได้เริ่มก่อตั้งกองลูกเสือ (ลูกเสือสามัญ) ขึ้นเป็นครั้งแรก ต่อมานายอภัย จันทวิมลได้เรียบเรียงหนังสือดังกล่าวเป็นภาษาไทย ใช้ชื่อว่าการลูกเสือสำหรับเด็กชาย

ภาพที่ 3.5 หนังสือ scouting for boys ในยุคแรก และหนังสือการลูกเสือสำหรับเด็กชาย*

กิจการลูกเสือในประเทศอังกฤษมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก จนกระทั่งมีการจัดการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก ณ พระราชวังคริสตัล กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2452 โดยครั้งนั้นมีลูกเสืออังกฤษเข้าร่วมชุมนุมถึง 11,000 คน และในครั้งนั้นมีเด็กหญิงกลุ่มหนึ่งสวมหมวกลูกเสือ แสดงความประสงค์สมัครเข้าเป็นลูกเสือด้วย เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาสู่การจัดตั้งกิจการเนตรนารี (Girl Guide) ขึ้นในปี พ.ศ. 2459 ในอังกฤษ

เมื่อ ปี.พี. มีอายุ 80 ปี ได้เดินทางกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในแอฟริกา เพื่อพักผ่อนในช่วงสุดท้ายของชีวิต ที่ประเทศเคนยา จนถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2484 อายุ 83 ปี

จากประวัติของ ปี.พี. ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงแก่กรรม จะเห็นว่าท่านเป็นคนที่มีต้นตออยู่ตลอดเวลา มีความกล้าหาญ ขยัน อดทน มุ่งมั่น ตั้งใจจริงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การใช้ชีวิต การทำงาน จนได้รับการขนานนามจากชนพื้นเมืองในแอฟริกาว่า “อิมปิซา” แปลว่าหมาป่าที่ไม่เคยหลับ สมควรนำไปเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตเป็นอย่างดี

3. กิจการลูกเสือโลก

ปัจจุบัน การลูกเสือได้เจริญเติบโตและแพร่ขยายไปทั่วโลก ซึ่งมีสมาชิกกว่า 30 ล้านคน ใน 161 ประเทศและเขตปกครองอาณานิคมแคว้นต่างๆ ทั่วโลก มีการก่อตั้งองค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement) โดยสำนักงานลูกเสือโลก (World Scout Bureau) ซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการฯ ผู้ดูแล การดำเนินงานของประเทศสมาชิกให้พัฒนาไปตามกรอบนโยบายและแนวทางขององค์การลูกเสือ โลก

3.1 เครื่องหมายลูกเสือโลก

เครื่องหมายลูกเสือโลกประกอบด้วยเอกลักษณ์และความหมายต่าง ๆ ดังนี้

ภาพที่ 3.6 เครื่องหมายลูกเสือโลก

ดอกกลิลี (เฟลโล เดอ ลีส) สีขาว วางอยู่กลางภาพ หมายถึง การนำทางให้ลูกเสือไปในทิศทางที่ดีและถูกต้อง กลีบทั้ง 3 หมายถึง คำปฏิญาณ 3 ข้อของลูกเสือดาว 5 แฉก 2 ดวงบนกลีบซ้ายขวานับรวมได้ 10 แฉก หมายถึง กฎของลูกเสือ 10 ข้อ เส้นเชือกสีขาวทำเป็นวงกลมหมายถึงจักรวาล (โลก) เกลียวเชือกแต่ละเกลียว หมายถึง สมาชิกลูกเสือแต่ละคนขององค์การลูกเสือโลก ปลายเชือกที่ผูกเป็นเงื่อนพิรอด หมายถึง การจับมือแสดงความเป็นมิตร

3.2 การชุมนุมลูกเสือโลก

การชุมนุมลูกเสือโลก (World Jamboree) คือ การจัดให้ลูกเสือจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไปอยู่ค่ายพักแรมใช้ชีวิตกลางแจ้งร่วมกัน ณ สถานที่ที่กำหนดให้ และให้ลูกเสือที่ไปร่วมการชุมนุม ได้ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้

การชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกจัดขึ้นที่สนามโอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ.2463 หลังจากนั้นจะมีการจัดชุมนุมทุก ๆ 4 ปี หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปตามสถานที่ต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมามีการชุมนุมในที่ต่าง ๆ ดังนี้

ภาพที่ 3.7 ลูกเสือที่เข้าร่วมชุมนุมลูกเสือโลก

- ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2463 Olympia, London ประเทศอังกฤษ
- ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2467 Ermelund, Copenhagen ประเทศเดนมาร์ก
- ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2472 Arrowe Park ประเทศอังกฤษ
- ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2476 Godollo ประเทศฮังการี
- ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2480 Veghel, Netherlands ประเทศเนเธอร์แลนด์
- ครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2490 Moisson ประเทศฝรั่งเศส
- ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ. 2494 Bad Ischl ประเทศออสเตรีย
- ครั้งที่ 8 ปี พ.ศ. 2498 Niagara-on-Lake ประเทศแคนาดา
- ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ. 2500 Sutton Coldfield ประเทศอังกฤษ
- ครั้งที่ 10 ปี พ.ศ. 2502 Makiling Park ประเทศฟิลิปปินส์
- ครั้งที่ 11 ปี พ.ศ. 2506 Marathon ประเทศกรีซ
- ครั้งที่ 12 ปี พ.ศ. 2511 Farragut State Park ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ครั้งที่ 13 ปี พ.ศ. 2514 Asagiri Heights ประเทศญี่ปุ่น
- ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2518 Lillehammer ประเทศนอร์เวย์
- ครั้งที่ 15 ปี พ.ศ. 2526 Calgary, Alberta ประเทศแคนาดา
- ครั้งที่ 16 ปี พ.ศ. 2531 Cataract Scout Park, New South Wales ประเทศออสเตรเลีย
- ครั้งที่ 17 ปี พ.ศ. 2534 Seoul ประเทศเกาหลี
- ครั้งที่ 18 ปี พ.ศ. 2538 Flevoland ประเทศเนเธอร์แลนด์
- ครั้งที่ 19 ปี พ.ศ. 2542 Hacienda Picarquin ประเทศชิลี

ครั้งที่ 20 ปี พ.ศ. 2546 หาดยาว ประเทศไทย

ครั้งที่ 21 ปี พ.ศ. 2550 London ประเทศอังกฤษ

ครั้งที่ 22 ปี พ.ศ. 2554 Rinkaby, Kristianstad. ประเทศสวีเดน

ครั้งที่ 23 ปี พ.ศ. 2558 ประเทศญี่ปุ่น

ครั้งที่ 24 ปี พ.ศ. 2562 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 3.8 ส่วนหนึ่งของที่พักของลูกเสือในการชุมนุมลูกเสือโลกที่ประเทศสวีเดน

4. องค์การลูกเสือโลก

ขบวนการลูกเสือเป็นขบวนการระดับโลก ที่มีสมาชิกทั้งลูกเสือชายหญิงและผู้บังคับบัญชา รวมแล้วไม่น้อยกว่า 30 ล้านคน จึงเป็นขบวนการระดับโลกที่ยิ่งใหญ่มาก ดังนั้น การบริหารจัดการ ขบวนการลูกเสือโลกให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ จึงต้องจัดตั้ง “องค์การลูกเสือโลก” (WOSM : World Organization of The Scout Movement) ซึ่งเป็นองค์การนานาชาติ ที่ไม่ใช่องค์กรของ รัฐบาลใด ๆ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

4.1 สมัชชาลูกเสือโลก

4.2 คณะกรรมการลูกเสือโลก

4.3 สำนักงานลูกเสือโลก

4.1 สมัชชาลูกเสือโลก (World Scout Conference)

คือ ที่ประชุมของผู้แทนคณะลูกเสือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ส่งผู้แทนประเทศละ 6 คน และผู้สังเกตการณ์จำนวนหนึ่งเข้าร่วมประชุมทุก 3 ปี ซึ่งสถานที่ประชุมจะย้ายไปยังประเทศสมาชิกใน ภูมิภาคพื้นที่ต่าง ๆ

พ.ศ. 2463 ได้มีการจัดการชุมนุมลูกเสือโลก (World Jamboree) ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ สนามกีฬาโอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีประเทศเข้าร่วม 34 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย ในการชุมนุมครั้งนี้ สมาชิกลูกเสือต่างลงมติประกาศยกย่องให้ บี พี เป็นประมุขของลูกเสือโลก (Chief Scout of the World) และมีมติให้จัดตั้งสำนักงานลูกเสือนานาชาติขึ้น ทำหน้าที่ประสานงานและส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก และยังมีมติให้มีการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก (World Scout Conference) ทุก 2 ปี ต่อมาหลังการประชุมครั้งที่ 32 พ.ศ. 2532 ที่ประเทศฝรั่งเศส ได้มีมติเปลี่ยนแปลงเป็นให้มีการประชุมทุก 3 ปี

4.2 คณะกรรมการลูกเสือโลก (World Scout Committee)

คณะกรรมการลูกเสือโลกคือคณะบุคคลจำนวน 12 คน จาก 12 ประเทศ ที่เลือกตั้งโดยที่ประชุมสมัชชาลูกเสือ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี และเลือกตั้งกันเองเป็นประธานและรองประธาน ในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกทุก ๆ 3 ปี จะมีกรรมการพ้นจากตำแหน่ง 6 คน และจะเลือกตั้งกรรมการลูกเสือเข้าแทนที่ โดยวิธีออกเสียงโดยคะแนนลับจากที่ประชุมใหญ่ ซึ่งมีผู้แทนมาจาก 149 ประเทศ โดยปกติคณะกรรมการลูกเสือโลกจะมีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง ณ เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หรือสถานที่ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเคยมีตัวแทนคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้รับเกียรติเข้าเป็นกรรมการของคณะกรรมการลูกเสือโลก 2 ท่าน คือ ฯพณฯ อภัย จันทวิมล (2508-2514) และนายแพทย์บุญสม มาร์ติน (2524-2530)

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการลูกเสือโลก ดังนี้

1. ส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก
2. แต่งตั้งเลขาธิการของสำนักงานลูกเสือโลก
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานลูกเสือโลก
4. จัดหาเงินทุนสำหรับส่งเสริมกิจการลูกเสือ
5. ให้เครื่องหมายลูกเสือสดุดีของคณะกรรมการลูกเสือโลกแก่ผู้ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือกิจการลูกเสืออย่างดีเด่น

4.3 สำนักงานลูกเสือโลก (World Scout Bureau)

เป็นหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับลูกเสือโลก ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการขององค์การลูกเสือโลก มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งและนโยบายของสมัชชาและคณะกรรมการลูกเสือโลก ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2463 เรียกว่า สำนักงานลูกเสือนานาชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 ได้ย้ายสำนักงานไปอยู่ที่กรุงออตตาวา ประเทศแคนาดา และเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานลูกเสือโลก จากนั้นได้ย้ายอีกครั้งไปตั้งอยู่ที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2511 เนื่องจากเห็นว่ากรุงเจนีวาเป็นศูนย์กลางของทวีปยุโรป มีการคมนาคมที่สะดวก และยังเป็นที่ตั้งของสำนักงานองค์การนานาชาติอีกมาก

สำนักงานลูกเสือโลก ได้แบ่งสำนักงานลูกเสือภาคพื้นออกเป็น 6 แห่ง ได้แก่

1. ภาคพื้นยุโรป (Europe) มีประเทศสมาชิก 41 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และกรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียม
2. ภาคพื้น ยูเรเชีย (Eurasia) มีประเทศสมาชิก 9 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สาธารณรัฐยูเครน และสำนักงานสาขาที่กรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย
3. ภาคพื้นอินเตอร์อเมริกา (Interamerica) มีประเทศสมาชิก 32 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงซานติเอโก ประเทศชิลี
4. ภาคพื้นอาหรับ (Arab) มีประเทศสมาชิก 18 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์
5. ภาคพื้นแอฟริกา (Africa) มีประเทศสมาชิก 37 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา
 - สำนักงานสาขา 1. ตั้งอยู่ที่กรุงดakar ประเทศเซเนกัล
 - สำนักงานสาขา 2. ตั้งอยู่ที่ กรุงเคปทาวน์ ประเทศแอฟริกาใต้
6. ภาคพื้น เอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific) - มีประเทศสมาชิก 24 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

หน้าที่ของสำนักงานลูกเสือโลก

1. ดำเนินการตามมติของสมัชชาและคณะกรรมการลูกเสือโลก
2. ติดต่อกับประเทศสมาชิกและองค์การที่เกี่ยวข้อง
3. ประสานงาน
4. ส่งเสริมกิจการลูกเสือโดยทั่วไป

กิลเวลล์ปาร์ค

กิลเวลล์ปาร์ค (Gil Well Park) เป็นค่ายลูกเสือแห่งแรก ที่ตั้งขึ้นตามความประสงค์ของ บี พี เพื่อใช้เป็นศูนย์การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และการอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ ตั้งอยู่ที่เมืองชิงฟอร์ด กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

ส่วนค่ายลูกเสือแห่งชาติของไทยคือค่ายวชิราวุธ ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพระ อำเภอสรรี ราชบุรี จังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์งานชุมนุม

ลูกเสือโลก

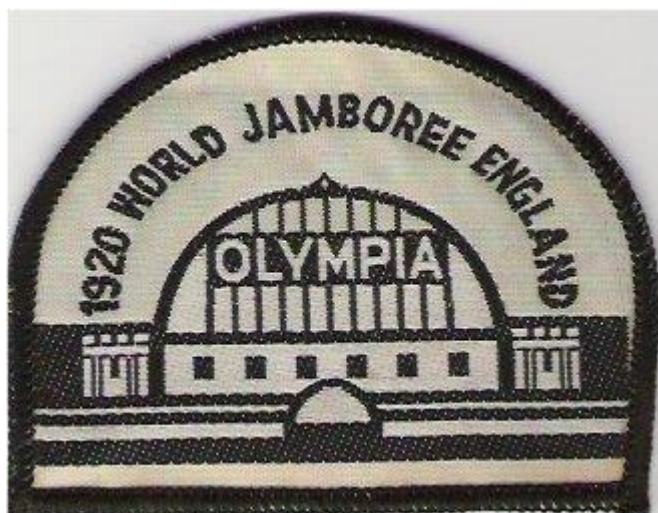

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 1

จัดขึ้นที่โอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2463 (ค.ศ.1920) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯประมาณ 8,000 คน จาก 34 ประเทศ สถานที่จัดงานเป็นพื้นที่กว้างใหญ่ B.P. กล่าวในงานชุมนุมครั้งนี้ว่า "พวกเราทุกคนก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง เพื่อมุ่งพัฒนาตนเองและลูกเสือ โดยการให้กระชับมิตรภาพในโลกกว้าง และใช้น้ำใจของพี่น้องลูกเสือ เพื่อสร้างเสริมสันติภาพและความสุขให้เกิดขึ้นในโลก และความปราถนาดีให้มวลมนุษยชาติด้วยกัน" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯครั้งแรก จำนวน 4 คน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 2

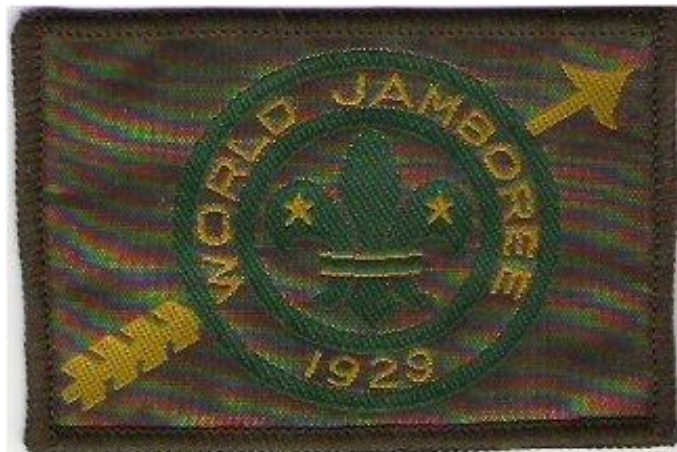
จัดขึ้นที่เมืองเออร์เมลินเดน กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ในปี พ.ศ. 2467 (ค.ศ. 1924) ลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ 4,749 คน งานจัดครั้งนี้ ได้เพิ่มวิธีใหม่คือเมื่อเสร็จงานชุมนุมฯ ให้ลูกเสือไปพักครอบครัว (Home Hospitality) ในระหว่างงานชุมนุมฯ เกิดน้ำท่วม ทุกคนเปียกปอนและต้องอยู่ในที่พัก B.P. กล่าวในงานชุมนุมฯ ครั้งนี้ว่า " ลูกเสือมิใช่การเล่นเกม แต่เป็นเรื่องของการเสริมสร้างการศึกษาที่สำคัญ" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 10 คน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 3

จัดขึ้นที่สวนสาธารณะแอร์โรว์ เมืองเบอร์เคนเฮด ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2473 (ค.ศ. 1929) เป็นการฉลองครบรอบ 21 ปี ของการลูกเสือ มีลูกเสือเข้าร่วมงาน 50,000 คน จาก 69 ประเทศ ในงานนี้ B.P. ได้เป่าแตร ซึ่งทำจากเขากudu สำหรับพิธีเปิดได้มีการกล่าวคำปฏิญาณ และ B.P. ได้รับการแต่งตั้งเป็น ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ B.P. กล่าวในงานชุมนุมว่า "ข้าพเจ้าขอส่งท่านกลับมาตุภูมิด้วยไมตรีจิตและสันติภาพ ไปสู่ประชาชนในประเทศของท่าน จากนั้นไปเครื่องหมายธนูสีทองจะเป็นเครื่องหมายแห่งมิตรภาพและสันติภาพ ขอให้รักษานูนี้ไว้ตราบนานเท่านาน"ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 9 คน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 4

จัดขึ้นที่เมืองโกโดโล ประเทศฮังการี ในปี พ.ศ. 2476 (ค.ศ. 1933) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 25,792 คน จาก 23 ประเทศ การชุมนุมฯครั้งนี้มีการใช้ภาษาอย่างไม่เป็นทางการของงาน คือ "JANBOREESE" ซึ่งหมายถึง การยิ้มและหัวเราะของผู้ร่วมงาน ลูกเสืออากาศได้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ เป็นครั้งแรก และมีการออกแสตมป์ที่ระลึกงานชุมนุมฯเป็น ครั้งแรกด้วย

สัญลักษณ์ของงานชุมนุมฯ คือ กวางสีขาวกำลังแผ่นไผ่ ซึ่งหมายถึง วิญญาณบริสุทธิ์ของการลูกเสือที่กำลังพุ่งทะยานไปข้างหน้า กระโจนข้ามอุปสรรคนานาไปสู่การผจญภัยใหม่ๆต่อไป ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 5 คน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 5

จัดขึ้นที่เมืองวอลเกลเลนแซง - บลูเมลเดล ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2480 (ค.ศ. 1937) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 28,750 คน จาก 54 ประเทศ ในงานครั้งนี้ได้เชิญสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้าร่วมงานด้วย และมีการประกาศให้ เลดี้เบเดนโพเอลล์ เป็นผู้นำของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้วย ในขณะนั้น B.P.มีอายุ 80 ปี และได้กล่าวในงานชุมนุมฯครั้งนี้ว่า "ถึงเวลาแล้วที่ข้าพเจ้าจะต้องขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขและท่านคงตระหนักดีว่าเราคงจะไม่ได้พบกันอีก" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 9 คน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 6

จัดขึ้นที่เมืองมัวซอง ประเทศฝรั่งเศส มีชื่องานว่า " งานชุมนุมเพื่อสันติสุข " ในปี พ.ศ. 2490 (ค.ศ.1947) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุม 24,152 คน งานครั้งนี้จัดห่างจากงานครั้งที่ 5 ถึง 10 ปี และ B.P. ได้เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1941 ลูกเสืออินเดียที่มาร่วมงานได้ฉลองการที่ประเทศได้รับอิสรภาพ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 7

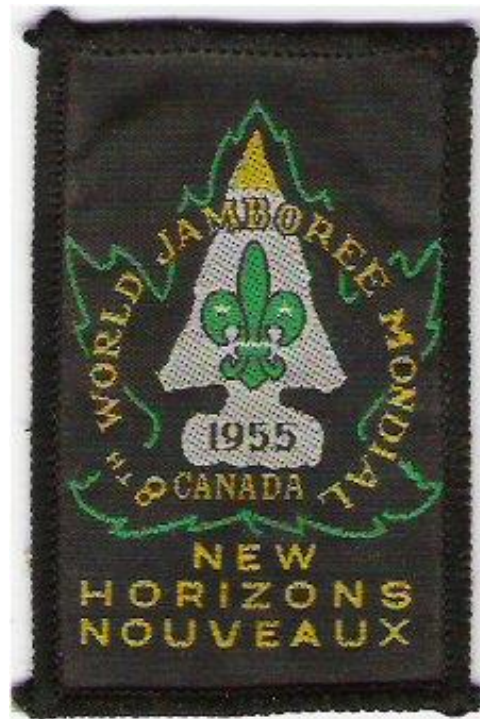
จัดที่เมืองแบด ฮีไอส์เซล ประเทศออสเตรีย ในปี พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 12,884 คน งานครั้งนี้จัดแบบเรียบง่ายมีการสร้างหอคอย 7 แห่ง เพื่อระลึกถึงการจัดงานชุมนุมฯ 7 ครั้ง เป็นครั้งแรกที่ลูกเสือจากสาธารณรัฐเยอรมันเข้าร่วมงานในฐานะประเทศสมาชิก มีลูกเสือญี่ปุ่นเข้าร่วมงาน 1 คน ซึ่งไม่รู้และไม่เข้าใจภาษาอื่นเลยนอกจากภาษาของตนเองและคำว่า "JAMBOREE" แต่สามารถเข้าร่วมงานได้เพราะประเทศเจ้าภาพไปคอยโบกธงรับที่สนามบิน

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 8

จัดขึ้นที่บริเวณทะเลสาปในแองการา ประเทศแคนาดา ในปีพ.ศ. 2498 (ค.ศ.1955) เป็นงานชุมนุมลูกเสือโลกและงานชุมนุมลูกเสือนานาชาติ เป็นครั้งแรกที่ลูกเสือมาร่วมงานชุมนุมกันนอกภาคพื้นยุโรป มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 11,139 คน จาก 71 ประเทศ เกิดพายุเฮอริเคน คอนนี ในงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 9

จัดขึ้นที่สวนสาธารณะซัททัน ประเทศอังกฤษ ในปีพ.ศ. 2500 (ค.ศ.1957) เพื่อเฉลิมฉลองลูกเสือครบรอบ 50 ปี มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 30,000 คน จาก 80 ประเทศ ระหว่างงานได้จัดให้มีการชุมนุมลูกเสือวิสามัญ (Rover Moot) และงานชุมนุมผู้บังคับบัญชา (INDABA) รวมทั้งงานฉลองครบรอบ 100 ปี ของ B.P. รวมทั้งมีการสร้างเสาเหลี่ยม OBELISK ที่สวนซัททัน เพื่อเป็นที่ระลึกการเฉลิมฉลองครั้งนี้ด้วย ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 11

จัดขึ้นที่บริเวณเขามาคิลิง เมืองลาгуนา ประเทศฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. 2502 (ค.ศ. 1959) เป็นครั้งแรกที่จัดขึ้นที่ตะวันออกไกล มีผู้เข้าร่วมงาน 12,203 คน จาก 44 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "Building Tomorrow Today" ทุกคนได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากรอยยิ้มของชาวฟิลิปปินส์ จนเรียกได้ว่าเป็นงานชุมนุม "Bamboo Jamboree" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 11

จัดที่เมืองมาราธอน ประเทศกรีซ ในปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963)
มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุม 14,000 คน ใช้คำขวัญว่า " Higher and wider"
ซึ่งมงกุฎราชกุมารแห่งประเทศกรีซเสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด
เกิดเรื่องน่าเศร้าโศก คือ ลูกเสือฟิลิปปินส์ที่เดินทางมาร่วมงานชุมนุมฯ เกิด
อุบัติเหตุเครื่องบินตกทำให้เสียชีวิตหมด มีการลดธงครึ่งเสาในงานชุมนุมฯ
และในพิธีปิดมีการมอบคบไฟให้กับลูกเสืออเมริกาที่จะเป็นเจ้าภาพในครั้ง
ต่อไป ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 12

จัดที่เมืองฟารากัท รัฐอิดาโฮ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) เป็นงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 2 ในทวีปอเมริกาเหนือ มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 12,011 คน จาก 105 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "For Friendship" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 13

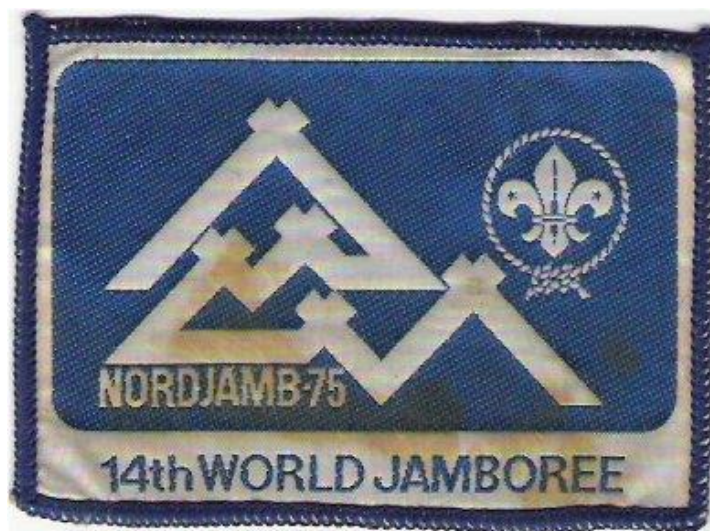
จัดขึ้นที่ที่ราบสูงอาซากิริ ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ 23,758 คน จาก 87 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "For Understanding" ระหว่างงานเกิดพายุไต้ฝุ่น ทำให้เกิดน้ำท่วม กิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดอยู่บริเวณรอบๆ ภูเขาไฟฟูจิ ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 14

จัดขึ้นที่บริเวณทะเลสาบโมซา เมืองลิลแฮมเมอร์ ประเทศนอร์เวย์ ในปี พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) งานนี้มีชื่อเรียกว่า "Notrdjamb'75" มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯจำนวน 17,527 คน จาก 91 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "Five Fingers one Hand" ซึ่งหมายถึงการร่วมมือกันของประเทศเจ้าภาพจาก 5 สมาคม 5 ภาคพื้น ในงานชุมนุมฯครั้งนี้ พระมหากษัตริย์ของประเทศนอร์เวย์ เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด โดยมีพระเจ้ากรุงสวีเดนและมกุฎราชกุมารของประเทศโมร็อกโก ร่วมโดยเสด็จด้วย ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

ปีแห่งการชุมนุมลูกเสือโลก

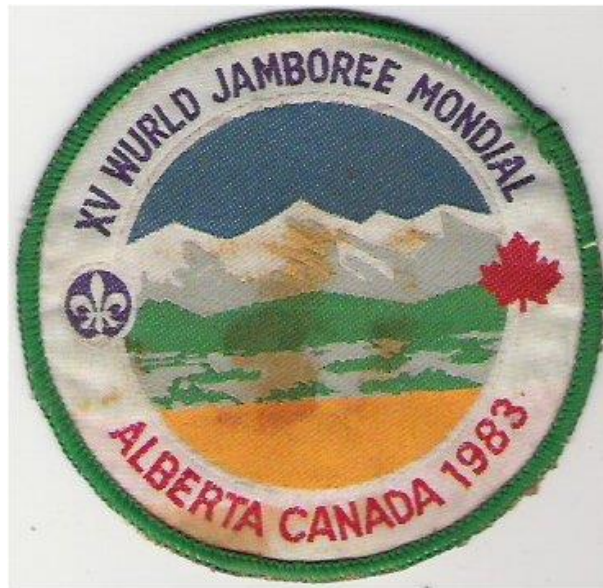
ในปี พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1978) เป็นปีแห่งการจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก ไม่กำหนดให้จัดที่ใดที่หนึ่งเฉพาะ องค์การลูกเสือโลกได้ประกาศให้เป็นปีงานชุมนุมลูกเสือโลก ซึ่งสัญลักษณ์ของงานหมายถึง คลื่นแห่งมิตรภาพที่เกิดจากนานาประเทศการร่วมมือกันและแผ่ขยายไปทั่วโลก และประกาศให้เลื่อนการจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 15 ในปี ค.ศ. 1979

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 15

จัดขึ้นที่เมืองคานานาสกี รัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา ในปี พ.ศ. 2526 (ค.ศ.1983) บริเวณเชิงเขาของภูเขาร็อคกี้ใกล้กับเมืองควาร์รี มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯจำนวน 14,752 คน ใช้คำขวัญว่า "The Spirit Lives on" เป็นการเฉลิมฉลองกิจการลูกเสือครบรอบ 75 ปี และครบรอบ 125 ปี ของ B.P. ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 16

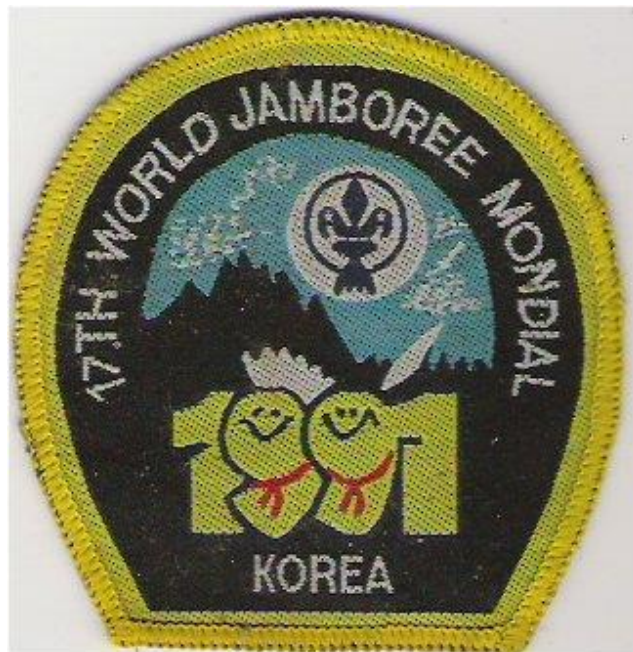
จัดที่สวนสาธารณะคาทาแรค รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย
ในปี พ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1988) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 14,434 คน
จาก 84 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "Bringing The World Together"
เป็นงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกที่จัดขึ้นในแถบทางใต้ของโลก และเป็น
การฉลองครบรอบ 200 ปี ของประเทศออสเตรเลีย ประเทศไทยส่งลูกเสือ
เข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 17

จัดขึ้นที่สวนสาธารณะเขาโซรัค เมืองแกงวัน สาธารณรัฐเกาหลี ในปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ ประมาณ 19,093 คน จาก 133 ประเทศ ใช้คำขวัญว่า "Many Lands, One World" เป็นครั้งแรกที่มีการส่งเสริมและพัฒนางานหมู่บ้านพัฒนาโลกาภิวัตน์และเป็นการจัดงานชุมนุมฯที่มีหน่วยงานให้การสนับสนุนมากที่สุด คือ UNEP , UNICEF , WHO , IPPE, Red Croos ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 18

จัดที่เมืองดรอนเทิน ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปีพ.ศ. 2538
(ค.ศ. 1995) มีผู้เข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 29,066 คน จาก 166 ประเทศ
ใช้คำขวัญว่า "Future is Now" ประเทศไทยส่งลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 19

ประเทศชิลี เป็นเจ้าภาพ .ในปี พศ. 2542 (ค.ศ. 1999)

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 20

ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ในวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 8 มกราคม ปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ณ.บริเวณหาดยาว อำเภอสัตตหีบ จังหวัดชลบุรี ใช้คำขวัญว่า " ร่วมโลกเดียวกัน สร้างสัมพันธ์ต่างวัฒนธรรม"
SHARE OUR WORLD SHARE OUR CULTURES

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 21

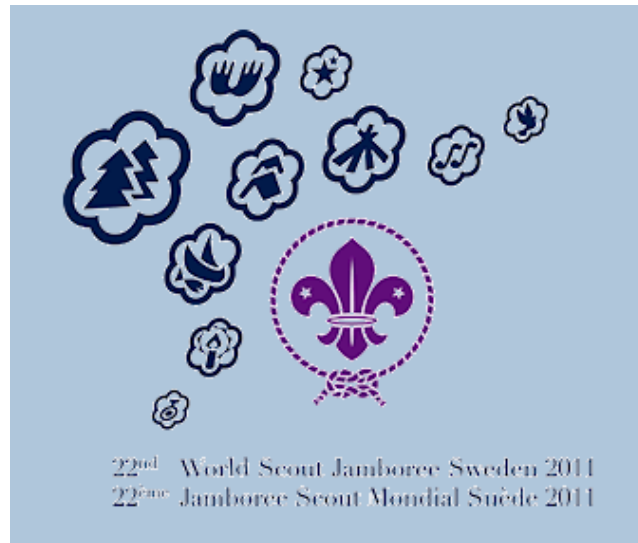
ประเทศอังกฤษเป็นเจ้าภาพ เอลิมนอลองโนวาระ ครอบ 100 ปี การ
ลูกเสือโลก มีคำขวัญว่า " One World One Promise "

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 22

งานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 22 จัดในระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม – 7 สิงหาคม 2554 (ค.ศ. 2011) ณ ค่ายลูกเสือ Rinkaby เมือง Kristianstad ราชอาณาจักรสวีเดน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจใน กิจกรรมลูกเสือที่เป็นสากล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและสร้างความสัมพันธ์กับคณะลูกเสือนานาชาติ

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 23

งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 23 ณ หาดคิราร่า เมืองยามากุจิ
บนเกาะฮอนชู ประเทศญี่ปุ่น วันนี้อากาศร้อนมาก แม้อุณหภูมิกว่า 37
องศา แต่ก็ไม่ได้ทำให้ลูกเสือจากทั่วโลก มากกว่า 30,000 คน เกือบ 200
ประเทศ รวมทั้งคณะลูกเสือ náv จากประเทศไทยย่อท้อต่อกิจกรรมที่กำหนด
ไว้

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลก

สัญลักษณ์งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 24

งานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 24 ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยที่ 4

กำเนิดลูกเสือไทย

หน่วยที่ 4

กำเนิดลูกเสือไทย

สาระการเรียนรู้

กำเนิดลูกเสือไทย

1. พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย
2. กิจการลูกเสือไทย
 - 2.1 ยุคส่งเสริม
 - 2.2 ยุคประทับประคอง
 - 2.3 ยุคก้าวหน้า
3. ประวัติศาสตร์การลูกเสือไทย
 - 3.1 ลูกเสือสำรอง
 - 3.2 ลูกเสือสามัญ
 - 3.3 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
 - 3.4 ลูกเสือวิสามัญ
 - 3.5 ลูกเสือชาวบ้าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. ทราบที่มาและเหตุผลสำคัญในการก่อตั้งกองลูกเสือไทย
2. อธิบายความเป็นมาของขบวนการลูกเสือไทยในยุคต่าง ๆ ได้
3. ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
5. เป็นผู้มีระเบียบวินัยและรับผิดชอบในตัวเอง

เนื้อหา

กำเนิดลูกเสือไทย

หลังจากที่ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นในประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2451 จากนั้นอีกเพียง 3 ปี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ก็ทรงตั้งกองลูกเสือขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก เป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียและเป็นอันดับ 3 ของโลกรองจากประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 4.1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ผู้ให้กำเนิดลูกเสือไทยในชุดฉลองพระองค์นายพลเสื่อป่าเต็มยศ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุโกฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 6 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ เดือนยี่ ขึ้น 2 ค่ำ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ 29 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงพระเยาว์ ได้ศึกษาวิชาภาษาไทยกับพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) จนแตกฉาน เมื่อพระชนมายุ 14 พรรษา ได้เสด็จไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษเป็นเวลา 9 ปี ก่อนเสวยราชย์ พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งพระยศเป็นพลเอกแห่งกองทัพบก เมื่อพระชนมายุได้ 30 พรรษา ก็เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ปีจอ พุทธศักราช 2453 ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยพระปรีชาสามารถ ประชาชนจึงถวายพระสมญานามแด่พระองค์ว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” พระองค์ทรงครองราชย์ได้ 16 ปี ก็เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 รวมพระชนมายุได้ 46 พรรษา

ภาพที่ 4.3 กองเสือป่าที่ ร. 6 ทรงจัดตั้งขึ้นมา

การก่อตั้งกิจการลูกเสือในครั้งแรกนั้น พระองค์ทรงตั้งกองลูกเสือให้มีในโรงเรียนก่อน และกองลูกเสือกองแรกของสยามประเทศคือ กองลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กหลวง หรือโรงเรียนวชิราวุธในปัจจุบัน และถูกเรียกว่ากองลูกเสือหลวงหรือกองลูกเสือกรุงเทพที่ 1 และลูกเสือในโรงเรียนนี้ก็ถูกเรียกว่าลูกเสือหลวงเช่นกัน ก่อนที่กิจการลูกเสือจะขยายไปสู่โรงเรียนเด็กชายทั่วประเทศในเวลาไม่นาน โดยลูกเสือคนแรกคือนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงที่ชื่อ ชัพน บุนนาค การเป็นลูกเสือของนาย ชัพน บุนนาค นั้นเกิดจากการที่ได้แต่งเครื่องแบบลูกเสือ และกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือ ซึ่งเป็นการกล่าวต่อหน้าพระพักตร์ ซึ่งครั้งนั้นมีผู้ที่บันทึกเหตุการณ์เอาไว้ว่า

ร.6 “อ้ายชัพนดอกหรือ เอ็งกล่าวคำสาบานของลูกเสือได้หรือเปล่า”

ชัพน “ข้าพระพุทธเจ้าท่องมาแล้วว่า

1. ข้าจะมีใจจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว
2. ข้าจะประพฤติตนให้สมควรเป็นลูกผู้ชาย
3. ข้าจะประพฤติตนตามข้อบังคับและแบบแผนของลูกเสือ”

ร.6 ในหน้าที่ซึ่งข้าได้เป็นผู้ประสิทธิประสาท ลูกเสือของชาติขึ้นมา ข้าขอให้เจ้าเป็นลูกเสือ คนแรก”

จากนั้นพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเพียง สั้น ๆ ว่า “อ้ายชัพน เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว” และแล้วกิจการลูกเสือ ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมาอย่างสมบูรณ์แบบ

ภาพที่ 4.4 ช้วน บุนนาค ลูกเสือคนแรกของสยามประเทศ

ต่อมาพระองค์ก็ทรงพระราชทานคติพจน์ให้กับลูกเสือ ที่ภายหลังกลั่นไปทั่วทั้งแผ่นดินและเป็นที่ยกย่องว่า
ขาน, รำลึก, พุทสอนกันอย่างติดปากในสังคม อีกทั้งยังปรากฏอยู่บนเครื่องหมายสำคัญต่างๆ ของลูกเสือว่า
“**เสียชีพอย่าเสียสัตย์**”

คำว่า **ลูกเสือ** ที่พระองค์ทรงพระราชทานชื่อนั้น มีนัยว่าพระองค์ทรงเล่นล้อคำกับคำว่า **เสือป่า** ที่บางครั้ง
ทรงเรียกว่า **พ่อเสือ** และเมื่อมีกิจการแบบเดียวกันที่มีเหล่าสมาชิกเป็นเด็กชาย พระองค์จึงทรงใช้คำว่าลูกเสือ
แต่ภายหลังทรงพระราชทานพณธัตินี้มาของชื่อลูกเสืออย่างเป็นทางการเอาไว้ว่า

“ลูกเสือ บ่ ไซ้สัตว์เสือไพร เราเยี่ยมมาใช้ด้วยใจกล้าหาญปานกัน
ใจกล้ามีไซ้กล้าอาธรรม เช่นเสืออรัญญาติชนคนพาล
ใจกล้าต้องกล้าอย่างทหาร กล้ากอปรกิจการแก่ชาติประเทศเขตคน”

หลังจากก่อตั้งกองเสือป่าและกองลูกเสือได้ไม่นาน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ก็ทรงมี
พระราชดำริที่จะให้สตรีและเด็กหญิงได้มีส่วนร่วมในกิจการลูกเสือ โดยทรงเห็นว่าสามารที่จะเป็นกำลังให้กับชาติ
บ้านเมืองได้ แม้จะไม่ใช่กองกำลังหลักก็ตามที ดังนั้นจึงทรงตั้งกลุ่มสตรีขึ้นมากลุ่มหนึ่ง ซึ่งพระองค์เรียกว่าสมาชิก
แม่เสือ ส่วนใหญ่เป็นบุตรและภรรยาเสือป่า โดยแม่เสือมีหน้าที่หลักในการจัดหาเสบียงและเวชภัณฑ์ให้กับกองเสือ
ป่า ในขณะเดียวกันก็ทรงจัดตั้งกองลูกเสือสำหรับเด็กหญิง และพระราชทานชื่อว่า **เนตรนารี** ซึ่งเนตรนารี กองแรก
คือ กองเนตรนารี โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ต่อมาได้เป็นชื่อ **โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย**

ภาพที่ 4.5 เนตรนารีในยุคที่เริ่มก่อตั้ง

นางสาวหนูย โขติกเสถียร 1 ในเนตรนารีกองแรก ได้เขียนถึงกิจกรรมสำหรับเนตรนารีในสมัยนั้นไว้ว่า “ในปี พ.ศ. 2457 โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง จัดตั้งกองเนตรนารีขึ้น และให้เราเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับการฝึกหัด ข้าพเจ้ายังจำและรู้สึกถึงความสนุกสนานของเวลานั้นได้จนบัดนี้ เราช่วยกันจัดข้าวของและห้องหลับ ห้องนอน ตลอดจนช่วยครัว ห้าโมงเย็นก็ลงมือรับประทานอาหาร สองทุ่มก็เข้านอนกันหมด เข้าเรียนเวลาสามโมงเช้า และเรียนกันตามได้ร่มไม้ วิชาที่เรียนคือ

1. วิชาพฤกษศาสตร์ เป็นวิชาที่พวกเราชอบมาก เพราะได้ลงมือเพาะเมล็ดพืช ผัก ดอกไม้ มันฝรั่ง และหัวหอม

2. วิชาปฐมพยาบาล หัดช่วยคนเป็นลม วิธีพันผ้าพันแผลและเข้าเฝือก เราจับเด็กชาวนามาชำระล้างและพันแผลให้

3. วิธีทำกับข้าว หุงข้าว วิชานี้เป็นงานไปในตัว เพราะเราต้องผลัดเวรกันไปตลาดและทำกับข้าว เวลาบ่าย ๆ เราต้องเรียนและฝึกซ้อมกฎของเนตรนารี คือพยายามหาความงามในทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนประพฤติ โดยมีความสุภาพอ่อนโยน อารีอารอบ ต้องพยายามหาความรู้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และส่วนตัว อดทนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เวลาเรียกเข้าประชุมอาจารย์มักจะกว่า **โว วิลโล่** (คำที่ใช้เป็นเสียงร้องเรียก แทนการใช้สัญญาณนกหวีด) หลาย ๆ ครั้ง พวกเราก็รีบวิ่งมาทันที”

2. กิจการลูกเสือไทย

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งกองเสือป่าและกองลูกเสือขึ้นมาแล้ว กิจการของลูกเสือไทยก็เจริญรุดหน้ามาเป็นลำดับ พอจะลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

2.1 ยุคส่งเสริม (พ.ศ. 2468 -2482)

อยู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับลูกเสือพอลำดับได้ดังนี้

ภาพที่ 4.6 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7

พุทธศักราช 2468

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงรับราชการต่อจาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ โดยทรงรับตำแหน่งเป็น นายกสภการกรมการกลางลูกเสือ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และอนุมัติงบประมาณ

ทรงโปรดเกล้าให้คัดเลือกนักเรียน 2 คนเข้า ร่วม ประชุมในเรื่องเกี่ยวกับลูกเสือรุ่นใหญ่ ที่ประเทศอังกฤษ คือ นายปุ่น มีไผ่แก้ว และ นายประเวศ จันทนียังยง

พุทธศักราช 2469

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ คัดเลือกนักเรียนไทย ที่ศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งเคยเป็นรองผู้กำกับ หรือนายหมู่ลูกเสือเอก ไปเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือนานาชาติ ณ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ในระหว่างวันที่ 22 - 28 สิงหาคม

พุทธศักราช 2470

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้นในราชพิธีฉัตรมงคล ถือว่าเป็นการจัดงานชุมนุมลูกเสือเป็นครั้งแรกของประเทศ มีลูกเสือ 14 มณฑลเข้าร่วม ในระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม เนื่องจากงานชุมนุมนี้ได้ผลดียิ่ง จึงทรงให้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้น ทุก ๆ 3 ปี

พุทธศักราช 2470

จัดให้มีการอบรมวิชาผู้กำกับขึ้น ณ สมัยอาจารย์สมาคม

พุทธศักราช 2473

จัดชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 2 ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ และพระราชทานบริเวณพระรามราชนิเวศน์ จ. เพชรบุรี (พระราชวังบ้านปืน) เป็นสถานที่อบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ

พุทธศักราช 2475

เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานอำนาจการปกครองให้ประชาชน อันทำให้ตำแหน่งนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติต้องยุติไปด้วย แต่ต่อมาได้ทรงโปรดเกล้าให้อธิบดีกรมพลศึกษา ดำรงตำแหน่งอุปนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ ต่อมากองลูกเสือจึงตกอยู่ในการบริหารจัดการของกรมพลศึกษา นับแต่บัดนั้น

พุทธศักราช 2477

ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดตั้งกองลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาในจังหวัดชายทะเล หลังจากนั้น เพียง 7 วัน พระองค์ก็ได้ทรงสละราชสมบัติ

2.2 ยุคคับขันประคอง (พ.ศ. 2482 – 2488)

กิจการลูกเสือไทยในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ยุคนี้ เป็นยุคที่กิจการลูกเสือซบเซา เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้วยเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 (World War II) ขึ้นในปี พ.ศ. 2482 และสงครามอื่น ๆ

อาจกล่าวได้ว่ากิจการลูกเสือในยุคนี้ เป็นยุคที่มีความเคลื่อนไหว ตลอดจนพัฒนาการแห่งคณะลูกเสือน้อยที่สุด เพราะมีความยุ่งยากเกิดขึ้นหลายประการทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ด้วยเหตุว่า

1. เกิดสงครามข้อพิพาทดินแดนในอินโดจีน ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2482
2. เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2484
3. ยุคเริ่มต้นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ก่อให้เกิดระบอบการเมืองที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติทำให้ต้องยุบสภาและเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ เมื่อการเมืองไม่นิ่งสงบทำให้ไม่มีใครเข้ามาดูแลกิจการลูกเสืออย่างจริงจัง เพราะอำนาจในการบริหารเปลี่ยนมือตลอดเวลา
4. รัฐบาลในยุคนั้นก่อตั้งกิจการยุวชนทหาร เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่รุนแรงของโลก ซึ่งได้ทับซ้อนกับกิจการลูกเสือ จนถึงที่สุดก็ได้ยุบกิจการลูกเสือให้เป็นเพียงหน่วยหนึ่งในกิจการยุวชนทหาร
5. รัชสมัยของพระองค์นั้นสั้นมากโดยสิ้นสุดลงในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 รวมเวลาในการครองสิริราชสมบัติเพียง 9 ปี

ภาพที่ 4.7 พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8

อย่างไรก็ตามยังมีปรากฏการณ์สำคัญ ของกิจการลูกเสือที่ต้องจารึกไว้คือ

1. การมีตราสัญลักษณ์ประจำคณะลูกเสือเป็นครั้งแรก เพื่อให้เข้ากับหลักสากลที่ลูกเสือทั่วโลกต่างก็มีตราสัญลักษณ์ของตนเองทั้งสิ้น โดยใช้สัญลักษณ์ลูกเสือโลกคือรูป เฟลอร์ เดอ ลีส ประกอบกับรูปหน้าเสือ มีอักษรจารึกด้านล่างว่า เสียชีพอย่าเสียสัตย์

ภาพที่ 4.8 ดอกเฟลอร์ เดอ ลีส สัญลักษณ์เฟลอร์ เดอ ลีส และตราสัญลักษณ์ประจำคณะลูกเสือไทย

เฟลอร์ เดอ ลีส (Fleur De Lis : ในภาษาฝรั่งเศส Fleur หมายถึงดอกไม้ และ Lis หมายถึง ลิลลี่) เป็นดอกไม้ในตระกูลลิลลี่หรือพลับพลึง ใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายในการออกแบบประดับตกแต่งทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นพิธีการทางศาสนา การเมืองการปกครอง งานศิลปะ งานที่เกี่ยวกับราชวงศ์ และที่พิเศษคือมักจะใช้ออกแบบตกแต่งเป็นตราสัญลักษณ์ประจำตระกูล

2. มีการออกพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2482 มีสาระคือ การกำหนดให้คณะลูกเสือแห่งชาติมีสภาพเป็นนิติบุคคล และโอนทรัพย์สินทั้งหลายในกิจการเสือป่าให้ตกเป็นของคณะลูกเสือแห่งชาติ เนื่องจากกิจการเสือป่าหยุดลงไป และไม่มีใครใส่ใจดูแล

3. ปี พ.ศ. 2479 เมื่อถึงวันที่ 1 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันกำเนิดลูกเสือ แต่ทางคณะลูกเสือไม่สามารถจัดงานใหญ่ได้ เพราะสถานการณ์การเมืองและสถานการณ์ที่ตึงเครียดทั่วโลก จึงได้เปลี่ยนใหม่การจัดสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ องค์ใหญ่ โดยประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเทิดพระเกียรติและประดิษฐานไว้ที่หน้าสวนลุมพินี จนปัจจุบัน

2.3 ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. 2489 – ปัจจุบัน)

กิจการลูกเสือในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการบริหาร วิชาการและกิจการลูกเสือในปี พ.ศ. 2496 ได้ดำเนินการสร้างค่ายวชิราวุธที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี นอกจากมีการออกพระราชบัญญัติลูกเสือฉบับต่าง ๆ แล้ว ได้มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้น เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2514 ณ บ้านเหล่ากอหก ตำบลแสงผา กิ่งอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โดยกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์

ภาพที่ 4.9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพงานชุมนุมลูกเสือโลก (World Scout Jamboree) ครั้งที่ 20 บริเวณหาดยาว อ.สตึก จ.ชลบุรี ระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 2545 – 4 มกราคม 2546 มีคำขวัญของงานชุมนุม “ร่วมโลกเดียวกัน สร้างสัมพันธ์ต่างวัฒนธรรม”

ตราสัญลักษณ์

เครื่องหมาย

ภาพที่ 4.10 ตราสัญลักษณ์ของงาน และเครื่องหมายการจัดงาน

ปี พ.ศ.2490 ทางราชการได้ฟื้นฟูกิจการลูกเสืออีกครั้ง มีการจัดชุมนุมของลูกเสือแห่งชาติ ส่งเจ้าหน้าที่ในกองการลูกเสือ ไปเข้ารับการฝึกอบรมวิชาลูกเสือตามมาตรฐานสากล และตามแบบนานาประเทศตามลำดับ มีพระราชบัญญัติลูกเสือใช้บังคับ โดยคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้บริหาร วัตถุประสงค์ของขบวนการลูกเสือ ได้รับการปรับปรุงและเน้นให้เห็นชัดเจน มีความว่า "คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ สร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ" แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงสวรรคตแล้วก็ตาม พระราชนุสรณ์กิจการลูกเสือของพระองค์ท่าน ได้พัฒนารุ่งเรืองมาตามลำดับจนเป็นกิจการที่สร้างคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงของประเทศ และเพื่อเป็นการระลึกถึงพระองค์ท่าน ทางราชการจึงได้กำหนดวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปีเป็น "วันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ" หรือ "วันลูกเสือ" กิจกรรมต่างๆ ที่ควรปฏิบัติในวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ ได้แก่

1. ทำบุญใส่บาตร เพื่ออุทิศเป็นพระราชกุศลแด่ผู้ให้กำเนิดลูกเสือแห่งประเทศไทย
2. จัดนิทรรศการ เผยแผ่ ประวัติความเป็นมาของลูกเสือและผลงานต่าง ๆ
3. ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในวันลูกเสือ เช่น การนำพวงมาลาไปถวายบังคมที่พระบรมรูปฯ สถานพระบรมราชานุสรณ์ หรือที่ที่ทางราชการกำหนด

3. ประวัติศาสตร์การลูกเสือไทย

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งกองลูกเสือเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 เป็นต้นมา กิจกรรมลูกเสือไทยก็พัฒนามาอย่างมั่นคงต่อเนื่องมาเป็นลำดับ จนปัจจุบันประเทศไทยมีลูกเสือครบทั้ง 4 ประเภท ได้แก่

- 3.1 ลูกเสือสำรอง
- 3.2 ลูกเสือสามัญ
- 3.3 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
- 3.4 ลูกเสือวิสามัญ

นอกจากนี้ ยังมีลูกเสืออีกประเภทหนึ่งที่ประเทศอื่น ๆ ในโลกไม่มี คือลูกเสือชาวบ้าน

3.1 ลูกเสือสำรอง (Cub Scout)

เป็นลูกเสือที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 8-11 ปี และเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 คือ ป. 1-ป. 3 เป็นวัยที่ยังไม่มีสมาธิมากนัก ชอบเล่นสนุกสนาน กิจกรรมที่เหมาะสมกับลูกเสือในกลุ่มนี้จึงเป็นกิจกรรมที่ง่าย ๆ เน้นการเล่นสนุกสนาน แข่งขันและบันเทิงเป็นหลัก

ลูกเสือสำรองมีคำปฏิญาณและกฎที่กำหนดไว้สำหรับลูกเสือสำรองโดยเฉพาะ เนื่องจากยังอยู่ในวัยเด็ก คำปฏิญาณและกฎจึงต้องง่ายแก่การท่องและจำ จนถึงง่ายต่อการปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมกับวัย

กองลูกเสือสำรองประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่และไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4-6 คน รวมทั้งนายหมู่ลูกเสือ และรองนายหมู่ลูกเสือด้วย

คำปฏิญาณของลูกเสือสำรอง

ข้าสัญญาว่า

- ข้อ 1. ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อ 2. ข้าจะยึดมั่นในกฎของลูกเสือสำรองและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นทุกวัน

กฎของลูกเสือสำรอง

- 1. ลูกเสือสำรองทำตามลูกเสือรุ่นพี่
- 2. ลูกเสือสำรองไม่ทำตามใจตนเอง

คติพจน์ : ทำดีที่สุด (Do Our Best)

ภาพที่ 4.11 เครื่องแบบของลูกเสือสำรอง

3.2 ลูกเสือสามัญ (Scout)

มีอายุตั้งแต่ 11 ปี และไม่เกิน 17 ปีบริบูรณ์ กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 คือ ป. 4- ป. 6 มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีสมาธิและความตั้งใจในการเรียนรู้มากขึ้นแต่ก็ยังอยู่ในช่วงสั้น ๆ

กองลูกเสือสามัญประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่และไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 6-8 คน รวมทั้งนายหมู่ลูกเสือ รองนายหมู่ลูกเสือด้วย หมู่ลูกเสือเป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวง

คติพจน์ : จงเตรียมพร้อม (Be prepared)

ภาพที่ 4.12 เครื่องแบบของลูกเสือและเนตรนารีสามัญ

3. 3 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scout)

มีอายุตั้งแต่ 15 ปี และไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ ไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 3 – 7 คน รวมทั้งนายหมู่ รองนายหมู่ด้วย หมู่ลูกเสือเป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวง ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจจัดขึ้นเป็นชุดใหม่ก็ได้

คติพจน์ : มองไกล (Look wide)

ภาพที่ 4.13 เครื่องแบบของลูกเสือและเนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่

3.4 ลูกเสือวิสามัญ (Rover)

มีอายุ ระหว่าง 16 - 25 ปี เป็นลูกเสือที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและกำลังจะก้าวอย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความคิดและการตัดสินใจเป็นของตนเอง รู้ผิดชอบชั่วดี กิจกรรมที่มอบหมาย จึงควรเป็นกิจกรรมที่เขามีส่วนร่วม มีอิสระในการคิดและมีเสรีในการตัดสินใจ ชอบกิจกรรมที่เสี่ยงภัยและท้าทายความสามารถ

คติพจน์ : บริการ (Service)

ภาพที่ 4.14 เครื่องแบบของลูกเสือและเนตรนารีวิสามัญ

3.5 ลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือชาวบ้าน เป็นกลุ่มของชาวบ้านที่มาทำประโยชน์ให้แก่สังคมผ่านทางกิจการลูกเสือ โดยที่ มีการทำงานหรือการเข้าค่ายต่าง ๆ คล้ายกับลูกเสือที่มีการเรียนการสอนตามโรงเรียนทั่ว ๆ ไป เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2514 โดยตำรวจตระเวนชายแดนได้ฝึกสอนให้ชาวบ้านรู้จักดูแลความปลอดภัยในหมู่บ้าน การป้องกันตนเอง ตลอดจนการสอดแนมรักษาความปลอดภัยตามแนวชายแดนเป็นอันดับแรก เพื่อป้องกันการคุกคามจากพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยนำเอาหลักในการฝึกวิชาลูกเสือมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ภายหลังได้รับการขยาย ไปสู่ทั่วทุกภูมิภาคและทุกจังหวัดของประเทศไทย เนื่องจากเป็นองค์กรที่สามารถเสริมสร้างให้ประชาชนได้มีความ ผูกพัน สร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะได้เป็นอย่างดี จึงเป็นเหตุให้ผู้ใช้ชื่อของลูกเสือชาวบ้านเข้าไปร่วม ในการเคลื่อนไหวทางสังคมอยู่บ่อยครั้ง เช่น กรณีของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หรือกรณี 6 ตุลาคม 2519 เป็นต้น

ศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้านได้ถือเอาวันที่ 9 สิงหาคม 2514 ซึ่งเป็นวันเปิดอบรมลูกเสือชาวบ้าน ครั้งแรกที่บ้านเหล่ากอหก กิ่งอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นวันกำเนิดลูกเสือชาวบ้าน ลูกเสือ ชาวบ้านไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว สามารถใช้ชุดลำลองหรือชุดฝึกเป็นเครื่องแบบลูกเสือได้ เพียงผูกผ้าผูก คอที่แสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน

ปัจจุบันแม้ว่าภัยคุกคามจากพรรคคอมมิวนิสต์จะไม่มี กิจการลูกเสือชาวบ้านได้ลดบทบาทและความสำคัญ ลงไป แต่ก็ยังมีการจัดการฝึกอบรมอยู่บ้างตามจังหวัดต่าง ๆ อยู่ตามสมควร

ภาพที่ 4.15 การฝึกลูกเสือชาวบ้าน

ในด้านประวัติศาสตร์การลูกเสือไทยนั้น นับตั้งแต่วันที่ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งกองลูกเสือขึ้นมาแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

- พ.ศ. 2454** ร. 6 ทรงก่อตั้งกิจการลูกเสือไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454
- พ.ศ. 2463** ผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 1 ณ ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ. 2465** คณะลูกเสือแห่งชาติ เข้าเป็นสมาชิกสมาชิกลูกเสือโลก
- พ.ศ. 2467** ผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 2 ณ ประเทศแคนาดา
- พ.ศ. 2470** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ
(National Jamboree หรือ National Rover Moot) ครั้งที่ 1
- พ.ศ. 2473** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 2
- พ.ศ. 2478** กำหนดตราประจำคณะลูกเสือแห่งชาติ
- พ.ศ. 2497** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 3
- พ.ศ. 2499** เป็นสมาชิกของสำนักงานลูกเสือภาคตะวันออกไกล
- พ.ศ. 2504** เฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปีลูกเสือไทย และจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 4
- พ.ศ. 2505** เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือภาคพื้นตะวันออกไกล ครั้งที่ 3
- พ.ศ. 2508** ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 1 และจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 5
- พ.ศ. 2512** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 6
- พ.ศ. 2514** เฉลิมฉลองครบรอบ 60 ปีการลูกเสือไทย ทดลองเปิดอบรมลูกเสือชาวบ้านครั้งแรก
และจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 7
- พ.ศ. 2516** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 8
- พ.ศ. 2520** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 9
- พ.ศ. 2523** จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 10
- พ.ศ. 2528** เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 9 และจัดงานชุมนุม
ลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 11

- พ.ศ. 2529 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 15
- พ.ศ. 2532 งานชุมนุมลูกเสือครั้งที่ 12
- พ.ศ. 2534 จัดกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 80 ปีลูกเสือไทย และงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 13
- พ.ศ. 2536 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 33 และงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 14
- พ.ศ. 2540 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 15
- พ.ศ. 2544 เฉลิมฉลองครบรอบ 90 ปีลูกเสือไทย เตรียมการจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก และจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 16
- พ.ศ. 2546 เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 (20th World Scout Jamboree)
- พ.ศ. 2548 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 17 และเป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 25 (25th Asia - Pacific Regional Scout Jamboree)
- พ.ศ. 2552 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 18
- พ.ศ. 2554 เฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีการลูกเสือไทย

ภาพที่ 4.16 เครื่องหมายเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีการลูกเสือไทย

หน่วยที่ 5

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

หน่วยที่ 5

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

สาระการเรียนรู้

1. คำปฏิญาณของลูกเสือ
การแสดงรหัส
2. ความหมายของคำปฏิญาณ
ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ
ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ
3. กฎของลูกเสือ
4. ความหมายและความสำคัญของกฎ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกหรืออธิบายความหมายของคำปฏิญาณได้
2. แสดงรหัสและทบทวนคำปฏิญาณได้ถูกต้อง
3. ปฏิบัติตนตามระเบียบปฏิบัติของลูกเสือได้ถูกต้อง
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
5. เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบ

1. คำปฏิญาณของลูกเสือ

ปฏิญาณ หมายถึง “การให้คำมั่นโดยสุจริต” ดังนั้น คำปฏิญาณ จึงเป็นคำมั่นสัญญา (promise) ที่ลูกเสือให้ไว้กับองค์ประชุมของคณะลูกเสือแห่งชาติ ผู้บังคับบัญชา บุคคลอื่น ๆ และตนเอง ว่าจะทำอะไรหรือจะเป็นอย่างไร ผู้ที่จะกล่าวคำปฏิญาณแล้วมีคนยอมรับเชื่อถือ และมั่นใจในสิ่งที่ให้ไว้ จะต้องเป็นคนที่บุคคลอื่นยอมรับนับถือว่าเป็นคนดี เป็นคนมีเกียรติเชื่อถือได้ พูดคำไหนเป็นคำนั้น ดังนั้นลูกเสือจึงต้องกระทำตนให้เป็นคนมีเกียรติ เชื่อถือได้ และปฏิบัติตามคำปฏิญาณที่ให้ไว้

คำปฏิญาณของลูกเสือ เป็นคำมั่นสัญญาที่เกิดจากตัวและหัวใจของลูกเสือเอง จะไม่มีการห้ามหรือข้อบังคับกำหนดไว้ว่าให้ทำหรือไม่ทำ คือไม่มีคำว่า “อย่า” หรือ “ต้อง” อยู่หน้าข้อความหรือคำปฏิญาณทั้ง 3 ข้อนั้น ดังนั้น การที่ลูกเสือจะแสดงออกตามคำปฏิญาณ จึงเป็นการแสดงออกที่เกิดจากจิตสำนึกและความสมัครใจของลูกเสือเอง

คำปฏิญาณของลูกเสือ ไม่ว่าจะเป็นลูกเสือประเภทใด เมื่อกล่าวออกไปแล้ว จะต้องนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติหรือยึดถือเป็นเรื่องสำคัญ คำปฏิญาณดังกล่าวจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าจะทำตนเป็นคนดี สังคมใดหากทุกคนเป็นคนดี หรือมีแต่คนดีอยู่ในสังคม สังคมนั้น ๆ ก็จะมีแต่ความสุข มีความมั่งคั่ง และมั่นคง นอกจากนี้แล้วคำปฏิญาณยังเป็นหลักสากลของขบวนการลูกเสือทั่วโลก ที่ต้องนำไปยึดถือ เพื่อฝึกให้ลูกเสือยึดถือเป็นคำมั่น เกิดจิตสำนึกที่ดีและทำตนเป็นคนดี

ในการกล่าวคำปฏิญาณตนของลูกเสือนั้น โดยทั่วไปมักจะทำเป็นพิธีการหรือในพิธีการที่สำคัญ มีผู้คนเป็นสักขีพยานรับรู้ในการกล่าวคำปฏิญาณนั้น เช่น ในการทำพิธีประจำกองของเตรียมลูกเสือวิสามัญ ไปเป็นลูกเสือวิสามัญ พิธีสวนสนามในวันสำคัญของลูกเสือ พิธีชุมนุมลูกเสือ เป็นต้น

ในการกล่าวคำปฏิญาณตนของลูกเสือนั้น ต้องมีการแสดงรหัสของลูกเสือด้วย รหัสของลูกเสือ เป็นเครื่องหมายเฉพาะในวงการลูกเสือ เพื่อให้ลูกเสือรู้และเข้าใจว่า “เราเป็นพวกเดียวกัน” มีความรับผิดชอบและหน้าที่ภาระงานเหมือนกัน การแสดงรหัสทำได้โดย ลูกเสืออยู่ในท่าตรงมือซ้ายแตะขอบกางเกงหรือกระโปรง มือขวา ยกข้อศอกงอขึ้นชิดลำตัว หันฝ่ามือข้างหน้าสูงเสมอไหล่ ใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วก้อยรวบจนติดกัน นิ้วหัวแม่มือกดทับนิ้วก้อย อีกสามนิ้วที่เหลือซึ่งหมายถึงคำปฏิญาณของลูกเสือทั้ง 3 ข้อเหยียดขึ้นไปตรง ๆ และติดกัน จากนั้นจึงกล่าวคำปฏิญาณพร้อม ๆ กันว่า

ด้วยเกียรติของข้า ข้าฯ สัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

ภาพที่ 5.1 มือที่แสดงรหัสของลูกเสือ

ในการกล่าวคำปฏิญาณตนของลูกเสืออื่น ๆ ทั่วไปที่เป็นสากลจะใช้คำว่า

“ On my honor I promise to do my best:
To render service to my country.
To help other people at all times.
To obey the Scout law.”

เมื่อลูกเสือกล่าวคำปฏิญาณตนเรียบร้อยแล้วให้ลดมือลงอยู่ในท่าตรง พัก หรือตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

หากการแสดงรหัสของลูกเสือนั้นมีอาวุธ (ไม้จาม) อยู่ด้วย ให้ยกมาไว้ระหว่างเท้าทั้งสอง ฝาก (พาด) ไว้ที่แขนซ้ายซึ่งแนบชิดลำตัว งอข้อศอกให้แขนจากข้อศอกถึงปลายนิ้วตั้งฉากกับลำตัวและขนานกับพื้น แขนมือออกห่างฝ่ามือขึ้นข้างบน มือขวาแสดงรหัส แล้วกล่าวคำปฏิญาณ จบแล้วจึงลดมือลง นำอาวุธกลับที่เดิมแล้วอยู่ในท่าตรง พัก หรือตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ภาพที่ 5.2 การแสดงรหัสของลูกเสือเมื่อไม่มีอาวุธ

ภาพที่ 5.3 การแสดงรหัสของลูกเสือเมื่อมีอาวุธ

โอกาสแสดงรหัส

1. เมื่อลูกเสือกล่าวคำปฏิญาณ ในงานพิธีที่ต้องมีการปฏิญาณตน แสดงถึงความตั้งใจจริงในอันที่จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีและช่วยเหลือสังคม เช่น การเปิดกอง การประจำกอง วันสถาปนาลูกเสือ งานชุมนุมลูกเสือ เป็นต้น
2. เมื่อพบกับลูกเสือในประเทศหรือต่างประเทศ เป็นการรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

2. ความหมายของคำปฏิญาณ

“ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า” หมายถึง ลูกเสือต้องสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าตนเองมีเกียรติ ซึ่งคนภายนอกยอมรับและเชื่อถือได้ ดังนั้นในการกระทำสิ่งใดก็ตามที่ได้สัญญาไว้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคหรือสิ่งขัดขวางหรือก่อให้เกิดอุปสรรคในการกระทำ ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณที่ให้ไว้

ข้อ 1 ข้าฯ จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

คำว่า จงรักภักดี หมายความว่า มีความเคารพ ยกย่องและเทิดทูนไว้ด้วยความสุจริต ไม่เอาใจออกห่างตลอดจนต้องปกป้องดูแล ไม่ให้ใครมาทำลาย ดังนั้นลูกเสือต้องปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาในข้อที่ 1 โดยตระหนักว่า

“ชาติ” หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางวัฒนธรรม และมีความผูกพันกันในทางสายโลหิต เผ่าพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน หรือมีวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองร่วมกัน ลูกเสือจึงมีหน้าที่ดูแล พิทักษ์รักษาชาติด้วยการปฏิบัติตนดังนี้

1. เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เคารพเชื่อฟังบิดามารดา ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
2. เป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี เชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของครูอาจารย์
3. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน รักษาสุขภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน
4. เป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ เข้ารับการศึกษาตามกฎหมาย ประกอบอาชีพสุจริต ขยันขันแข็งในการทำงาน ประหยัดและอดออม

“ศาสนา” เป็นหลักธรรมคำสอนที่บัญญัติขึ้นมา ให้คนรู้ผิดชอบชั่วดี ละเว้นการทำชั่ว หมั่นทำความดี ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ดังนั้น ลูกเสือต้องเคารพและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา ได้แก่

1. ปฏิบัติกิจทางศาสนา ตามจารีตประเพณีที่ตนนับถือด้วยใจบริสุทธิ์
2. ปฏิบัติและประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ไม่กระทำความผิดหรือแสดงอาการลบหลู่ศาสนา ไม่ว่าศาสนาใด ๆ
3. เคารพสักการะ เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งสอนและสิ่งสำคัญทางศาสนา

“พระมหากษัตริย์” ทรงเป็นประมุขของชาติ ผู้ทรงทำนุบำรุงศาสนา และดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่เหล่า เป็นประมุขและเป็นบรมราชูปถัมภ์คณะลูกเสือแห่งชาติ ทรงเป็นจอมทัพและเป็นมิ่งขวัญของคนไทยทั้งชาติ ดังนั้นลูกเสือจึงมีหน้าที่ปฏิบัติต่อองค์พระมหากษัตริย์ ดังนี้

1. ต้องแสดงความเคารพสักการะต่อองค์พระมหากษัตริย์ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ไม่แสดงกิริยา วาจาอันเป็นการลบหลู่ดูหมิ่น
2. เลื่อมใสและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
3. สนับสนุนและเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าฯ จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

หมายความว่า ลูกเสือเป็นผู้มีจิตใจกล้าหาญ โอบอ้อมอารี มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ต่อเพื่อนฝูง และต่อผู้คนรอบด้าน ดังนั้นเมื่อเห็นผู้อื่นมีความเดือดร้อน หรือตกทุกข์ได้ยาก จะทำการช่วยเหลือทันทีด้วยความเต็มใจ และไม่หวังผลตอบแทน ยอมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อความสุขของคนอื่น โดยเฉพาะกับผู้ที่อ่อนแอกว่าหรือผู้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ โดยเฉพาะเด็ก สตรี คนชราและผู้พิการทางร่างกาย ประพฤติตนเป็นสุภาพชน และเป็นตัวอย่างให้กับบุคคลอื่น

ภาพที่ 5.4 การช่วยเหลือผู้อื่นสามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา

ภาพที่ 5.4 การช่วยเหลือผู้อื่นสามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

หมายความว่า ลูกเสือนำข้อบังคับที่ตราขึ้นมาเป็นหลักในการปฏิบัติ ซึ่งได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ทำให้คนเป็นคนดี ดังนั้นลูกเสือจะต้องปฏิบัติตามกฎของลูกเสือทั้ง 10 ข้ออย่างเคร่งครัด อย่างเสมอต้นเสมอปลายและไม่หลีกเลี่ยง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่มีผู้รู้เห็นหรือไม่มีผู้รู้เห็นทั้งต่อหน้าและลับหลัง

กฎของลูกเสือ 10 ข้อ มีใจความดังนี้

ข้อ 1 ลูกเสือนำเกียรติเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

หน่วยที่ 5

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

หน่วยที่ 5

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

สาระการเรียนรู้

1. กฎของลูกเสือ
2. ความหมายและความสำคัญของกฎ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหรืออธิบายความหมายของกฎได้
2. ทบทวนกฎของลูกเสือ ข้อ 1 – ข้อ 10 พร้อมอธิบายความหมายได้ถูกต้อง
3. ปฏิบัติตนตามระเบียบปฏิบัติของลูกเสือได้ถูกต้อง
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบ

เนื้อหา

3. กฎของลูกเสือ

โดยทั่วไปแล้วกฎหมายหรือกฎหมาย (law) หมายถึง ข้อบังคับ ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับคนในสังคม ไม่ให้กระทำความเสียหายต่อส่วนรวม ทำให้สังคมอยู่ได้อย่างปกติสุข หากสังคมใดไม่มีกฎหมาย หรือบุคคลในสังคมนั้นไม่เคารพและทำตามกฎหมาย สังคมนั้นก็จะไม่มีความสงบ จะมีแต่ความสับสนวุ่นวาย หากความสุขมิได้ ลูกเสือก็เช่นเดียวกัน องค์การลูกเสือโลก โดยสมัชชาลูกเสือโลก ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิก ต้องกำหนดให้มีคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือของตนโดยเฉพาะขึ้น โดยนำหลักการของลูกเสือ ที่กำหนดไว้เป็นธรรมนูญของสมัชชาลูกเสือโลกที่ระบุไว้ว่า “ลูกเสือต้องเป็นผู้สะอาดในทางความคิด วาจา และการกระทำ” (A scout is clean in thought, word and deed) ซึ่งตรงกับกฎข้อที่ 10 ของลูกเสือไทยที่ว่า ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ มาเป็นแนวทางในการตั้งเป็นคำปฏิญาณและกฎของตน

จากหลักการที่กำหนดไว้ ประเทศสมาชิกองค์การลูกเสือโลกแต่ละประเทศ ได้นำไปปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ร่างเป็นกฎและคำปฏิญาณที่เหมาะสมสำหรับลูกเสือของตน ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสภาพของตนเอง เช่น ประเทศอังกฤษจะกำหนดให้กฎของลูกเสือเอาไว้ 7 ข้อ ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดกฎลูกเสือของตนเองเอาไว้ 12 ข้อ สำหรับประเทศไทยกำหนดให้มีกฎของลูกเสือจำนวน 10 ข้อ

กฎของลูกเสือ 10 ข้อ มีใจความดังนี้

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

4. ความหมายและความสำคัญของกฎ

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ (A scout is to be Trusted)

เกียรติ หมายถึง ชื่อเสียง คำสรรเสริญเยินยอ ยกย่องชมเชย เป็นที่ยอมรับนับถือ หมายความว่า ลูกเสือเป็นผู้พูดจริง ทำจริง ประพฤติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย ย่อมเป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในเครื่องแบบของลูกเสืออันทรงเกียรติ ลูกเสือจะไม่กระทำการที่เสื่อมเสียเกียรติของลูกเสือ จะต้องเป็นผู้กระทำทุกอย่างโดยเปิดเผย ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม หรือลัทธิลึกลับใน จะต้องปฏิบัติตนเป็นคนดีแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ในภาวะต่าง ๆ

นอกจากนั้น ลูกเสือต้องไม่ทำให้ผู้ที่ไว้วางใจเรา ต้องผิดหวังในตัวเรา จึงจะได้รับการยอมรับว่าเป็นลูกเสือที่มีเกียรติที่เชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ (A scout is loyal)

ลูกเสือทุกคนย่อมรู้ดีว่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสำคัญต่อประชาชนเพียงใด ในฐานะที่ลูกเสือเป็นประชาชนคนหนึ่ง จึงเห็นความสำคัญต่อสถาบันทั้ง 3 นี้ บรรพบุรุษได้ทำงานด้วยความเข้มแข็งรบด้วยความทรหด และตายด้วยความหุดหู่ใจ จึงเป็นหน้าที่ของลูกเสือที่จะต้องทำอะไรให้เป็นคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เพื่อให้สถาบันทั้ง 3 มีความมั่นคงอยู่คู่ประเทศชาติตลอดไป ในฐานะพลเมืองดี เราต้องระลึกเสมอว่าเราเป็นคนหนึ่งในคณะ หรือเป็นอิฐก้อนหนึ่งในกำแพงจะต้องทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด จึงได้ชื่อว่าเป็นลูกเสืออย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 5.5 กองทัพทำหน้าที่ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

เช่นเดียวกับผู้ที่มีพระคุณเป็นการส่วนตัวแก่ลูกเสือ ต้องมีความกตัญญูทวาทิรู้สึกระลึกในพระคุณด้วยความเคารพนอบน้อมถ้อยใจจริงและซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง ลูกเสือต้องไม่ทำลายเกียรติของตนเองด้วยการเล่นไม่ซื่อ ควรปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี อยู่ในระเบียบ วินัย ซื่อสัตย์ และกฎหมายของบ้านเมือง และหาโอกาสที่จะตอบแทนพระคุณอยู่เสมอ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น (A scout duty is to be useful and to help others)

หมายความว่า ลูกเสือจะต้องเป็นผู้ขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว พร้อมเสมอที่จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ การบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือสามารถกระทำได้ตั้งแต่ในสังคมเล็ก ๆ เช่น ในครอบครัวหรือโรงเรียน ไปจนกระทั่งสังคมที่กว้างขวางออกไปอันได้แก่ ชุมชนบ้านเมือง และประเทศชาติ ลูกเสือสามารถบำเพ็ญประโยชน์ได้ ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมทุกระดับตามแต่ความสามารถและโอกาสของตนเอง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือหวังผลตอบแทนในการช่วยเหลือนั้น ๆ

นอกจากนี้ลูกเสือควรตระหนักเสมอว่าคนเราทุกคนต้องตาย แต่ควรทำใจว่าก่อนจะถึงเวลาที่จะต้องจากโลกนี้ไปตามวิถีธรรมชาติ ควรจะทำความดีและสมควรที่จะลงมือกระทำโดยทันที เพราะถ้าวันพรุ่งนี้อาจจะสายเกินไป

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก (Scout is a friend to all and a brother to every other Scout)

หมายความว่า ลูกเสือต้องเป็นผู้มีจิตใจดีงาม ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้เกียรติและยกย่องผู้อื่นเสมอตนเองประพฤติปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเป็นกัลยาณมิตร เอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่เป็นศัตรูกับผู้หนึ่งผู้ใด ดังคำกล่าวที่ว่า “มีเพื่อนร้อยคนน้อยไป มีศัตรูหนึ่งคนมากไป” เป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งที่ถือว่าลูกเสือทุกคนเป็นพี่น้องกัน โดยไม่คำนึงถึงประเทศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะของแต่ละคน

หลักในการสร้างมิตรภาพกับคนทั่วโลก ไม่ว่าบุคคลนั้นอยู่ใกล้หรือไกลอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ ลูกเสือจะต้องรู้จักปรับตัวเองให้มีความสำนึกในหลักปฏิบัติดังนี้

1. ต้องฝึกให้เป็นมีอัธยาศัยไมตรีกับคนทั่วไป และยิ้มแย้มทักทายผู้อื่นเสมอ
2. ต้องเป็นผู้มีกิริยา วาจา สุภาพ อ่อนโยน และเป็นกันเองกับผู้อื่น
3. ต้องเป็นผู้ที่มีความโอบอ้อมอารี เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
4. ต้องแสดงความมีน้ำใจกับผู้อื่น โดยการถามถึงสารทุกข์สุขดิบ
5. ต้องรู้จักการเขียนจดหมายแลความความคิดเห็น ถามข่าวคราวของผู้อื่น

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย (A scout is Courteous)

หมายความว่าลูกเสือจะต้องมีกิริยา วาจา สุภาพอ่อนน้อม อ่อนโยน มีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป โดยมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. การแสดงทางกาย เช่น แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ล่วงเกินถูกต้องร่างกายผู้อื่น หรือทำกิริยาอาการที่น่ารังเกียจและน่าอาย แสดงกิริยาที่น่ารักน่าชื่นชม คือทำกิริยาให้เหมาะสมแก่โอกาส สำรวมและระวังอยู่เสมอ รู้จักแสดงกิริยาอาการองอาจ ผึ่งผาย มีความสง่างาม ไม่แสดงความขลาดกลัว ไม่แสดงกิริยาอาการเห็นแก่ตัว

2. การแสดงทางวาจา เช่น พูดจาไพเราะอ่อนหวาน มีมรรยาท วาจาไพเราะ มีเหตุผล ใช้คำพูดที่เหมาะสมแก่ชั้น วรณะ และกาลเทศะ ไม่กล่าวร้าย ดิถีน ล่วงเกินผู้อื่น รู้จักใช้คำพูด ขอบคุณ ขอบใจ ขอโทษตามควรแก่โอกาส รู้จักใช้คำยกย่อง ชมเชย สรรเสริญเยินยอที่พอเหมาะ และใช้ถ้อยคำสนทนาที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจ

3. การแสดงออกเนื่องมาจากใจ เช่น รู้จักบังคับตนเอง เตือนตนเองให้เป็นผู้ประพฤติดี เกรงใจผู้อื่น เคารพบุคคล รู้จักตัดสินใจว่าอะไรคือความดีงาม ควรแก่การปฏิบัติ รู้จักเคารพผู้อื่นด้วยความนอบน้อมตามควรแก่ฐานะ คือผู้เจริญโดยชาติกำเนิด ได้แก่บุคคลที่เกิดในตระกูลที่มหาชนยกย่อง เช่น ราชสกุล ผู้เจริญโดยวัย ได้แก่ผู้ที่ยาวมกว่า ผู้เจริญด้วยคุณความดี ได้แก่ผู้ทรงคุณธรรม ยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

ภาพที่ 5.6 การไหว้และยิ้มเป็นการสร้างเสน่ห์แก่ผู้พบเห็น ลงทุนน้อยแต่ได้ผลมาก

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ (A scout is a Friend to animals)

ลูกเสือจะต้องเป็นผู้มีใจเมตตา กรุณา สงสารสัตว์ ไม่รังแก หรือทรมานให้ได้รับความเจ็บปวด

เมตตา คือ ความรัก ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นได้สุข มีจิตคิด เอ็นดู รักใคร่ ต่อผู้อื่นตลอดจนสัตว์ ไม่คิดร้ายเป็นศัตรูกับใคร เมื่อมีความโกรธผู้ใดก็จะระงับลงได้โดยง่าย

กรุณา คือความสงสาร ความคิดปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยากก็มีจิตสงสารคิดช่วยเหลือ แม้หากสุดวิสัยที่จะช่วยเหลือได้อย่างน้อยเพียงแสดงความเห็นอกเห็นใจไม่ซ้ำเติมก็นับได้ว่ามีความกรุณา

เมตตา กรุณา เป็นคุณธรรมที่สำคัญที่จะทำให้สัตว์โลกอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ไม่เบียดเบียนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นคุณธรรมที่ควรยึดถือซึ่งจะทำให้มีความรัก ความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ก่อให้เกิดความสุข ความเจริญแก่สังคม

ลูกเสือควรเข้าใจคุณธรรมข้อนี้ยิ่งลึกลง ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ลูกเสือเพราะปัจจุบันสภาพแวดล้อมในชนบท หรือแม้แต่ในเมืองจะพบเห็นอยู่เนือง ๆ ในการทำร้ายทรมานสัตว์จับสัตว์มาขายเป็นอาหาร หรือนำมาเลี้ยงโดยกักขังให้สัตว์ได้รับความทรมานรวมทั้งการจับสัตว์มาทำเป็นสินค้า ลูกเสือสมควรเน้นหนักในคุณธรรมข้อนี้ และนอกจากไม่กระทำด้วยตนเองแล้ว ก็ไม่ควรสนับสนุน หรือส่งเสริมให้คนอื่นกระทำการทารุณต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ (A scout obeys orders of his parents patrol leader of Scoutmaster without question)

บิดา มารดา หรือพ่อแม่เป็นเสมือนพระในบ้าน พ่อ-แม่ ในทางธรรมะท่านถือว่าเป็นพระที่เราควรกราบไหว้ บูชา สักการะทุกวันทุกเวลา พ่อแม่เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร เป็นเทวดา ผู้ให้ความคุ้มครองรักษาแก่ลูกตลอดเวลา นอกจากนั้น พ่อแม่เป็นเหมือนครูคนแรกผู้ที่คอยประคับประคอง ป้อนข้าว ป้อนน้ำ ชอบให้ลูกได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จนลูกสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองก่อนที่จะเติบโตขึ้นมาถึงวัยที่จะเข้าโรงเรียน จึงจะได้มีครูในโรงเรียนสั่งสอนอบรมต่อจากพ่อแม่ ดังนั้นลูกเสือทุกคนจึงควรจะเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ การเคารพพ่อแม่เป็นรากฐานของชีวิตเป็นรากฐานของศีลธรรมเป็นรากฐานของความก้าวหน้า เป็นรากฐานของความมั่นคงในครอบครัว เมื่อครอบครัวมีความมั่นคงแล้ว ประเทศชาติก็จะมีคามมั่นคง

ได้มีผู้รู้ขยายความไปต่อว่า คำว่าแม่ ในภาษาไทยนั้นเป็นคำที่น่าฟังไพเราะเสนาะหู เป็นคำที่เด็กพูดก่อนคำใด ๆ เด็กที่พูดได้จะพูดคำว่าแม่ก่อนคำแรก สัมผัสที่เด็กได้ก่อนใครคือแม่ เนื้อหนังของแม่ น้มนมของแม่ ทำให้เด็กใกล้แม่และอยากเข้าใกล้ เพราะเด็กได้สัมผัสเนื้อหนังที่เขาารู้ว่ามีแต่ความรัก มีแต่ความเมตตา เขายังมีความเคารพบูชา คำว่าแม่จึงเป็นคำที่มีความหมายในทางขึ้นอกขึ้นใจ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก (A scout Smiles and under difficulties)

ลูกเสือจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มานะพยายาม และมุ่งมั่น ทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้ให้สำเร็จ มีอาการยิ้มแย้มแจ่มใสและร่าเริงอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะตกอยู่ในความยากลำบากปานใดก็ตาม ก็จะไม่แสดงอาการย่อท้อให้เห็น

ภาพที่ 5.7 ลูกเสือเป็นผู้มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์ (A scout is Thrifty)

มัธยัสถ์หมายถึงการประหยัด การอดออม การเก็บรักษา ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นต้องใช้ อย่างรู้คุณค่า และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของเครื่องใช้ และพลังงาน เช่น ไม่ใช้สินค้าแบรนด์เนมหรือสินค้ามียี่ห้อราคาแพง ไม่ใช้เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับหรูหราราคาสูง ใช้ทุกอย่างให้คุ้มค่า รู้จักวางแผนชีวิต เก็บหอมรอมริบทรัพย์สินเงินทอง สะสมไว้ใช้จ่ายในวันข้างหน้า ลูกเสือจะต้องเป็นผู้รู้จักประหยัดทรัพย์สำหรับใช้บำรุงตน ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินเงินทองของผู้อื่น

ดังโคลงกลอนสุภาษิตสอนหญิงของสุนทรภู่ที่ว่า

มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท	อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง	อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ไม่ควรซื้อของไปฟิโรซื้อ	ให้เป็นมือเป็นคราวทั้งคาวหวาน
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล	จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดระทดใจ

ภาพที่ 5.8 การเก็บออม

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (A Scout is clean in thought word and deed)

ลูกเสือจะต้องประพฤติปฏิบัติดีทั้งทางกาย วาจา และใจ ทางกาย ได้แก่ไม่เกะกะระราน เบียดเบียนทำร้ายผู้ที่อ่อนแอกว่าตน ทั้งคนและสัตว์ให้ได้รับอันตราย ล้มตายหรือบาดเจ็บ หรือทุกขเวทนา ทางวาจา ได้แก่การพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน เป็นกัลยาณมิตร ไม่พูดคำเท็จ พูดแต่คำจริงดำรงคำสัตย์มีถ้อยคำเป็นหลักฐานควรเชื่อได้ ไม่พูดลวงโลก โกหก หลอกลวง ส่อเสียด ถากถาง เหน็บแนมคนอื่นให้ได้รับความเจ็บช้ำหรือ อับอาย พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อหรือพูดเรื่อยเปื่อยไม่มีเนื้อหาสาระ ทางใจได้แก่การ ทำจิตใจให้สงบ มีสติ ชื่นชม ยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดอิจฉาริษยาอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของเราซึ่งถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ ก็เท่ากับว่าเราได้ ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจแล้ว

หน่วยที่ 6

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

หน่วยที่ 6

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

สาระการเรียนรู้

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

1. ท่าตรง
2. ท่าพัก
 - 2.1 พักตามปกติ
 - 2.2 พักตามระเบียบ
 - 2.3 พักตามสบาย
 - 2.4 พักนอกแถว
3. ท่าเคารพ
 - 3.1 เคารพเมื่อไม่ถืออาวุธ
 - 3.2 เคารพเมื่อถืออาวุธ
4. ท่าแบกอาวุธ เรียบอาวุธ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมายและยกตัวอย่างระเบียบปฏิบัติที่สำคัญของลูกเสือได้
2. ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ
3. เป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อยและมีความรับผิดชอบ

เนื้อหา

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

ระเบียบปฏิบัติเป็นวิธีปฏิบัติในการจัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เป็นระเบียบ ทั้งส่วนบุคคลและหมู่คณะ ลูกเสือที่จัดการกับตัวเองได้ดี แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ มีระเบียบวินัย เข้มแข็งอดทน จะเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่ศรัทธาและชื่นชมแก่ผู้พบเห็น ดังนั้น ลูกเสือพึงระลึกและเตือนตนเองอยู่เสมอว่า ต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนให้ถูกต้องดุติตามวิธีการของลูกเสือ ระเบียบปฏิบัติที่ลูกเสือควรปฏิบัติให้ถูกต้อง ได้แก่

1. ท่าตรง

เป็นท่าพื้นฐานและท่าเบื้องต้นในการที่จะฝึกทำอื่นๆ ต่อไป และถือว่าเป็นท่าที่ใช้ในการทำความเคารพด้วย

คำสั่ง “แถว-ตรง”

การปฏิบัติ ยืนให้ส้นเท้าชิดและอยู่ในแนวเดียวกัน ปลายเท้าแบะออกข้างละเท่า ๆ กัน ห่างกันประมาณ 1 คืบ เข่าเหยียดตึง ลำตัวยืดตรง ออกผายไหล่เสมอกัน แขนทั้ง 2 ข้างห้อยอยู่ข้างลำตัว งอศอกไปข้างหลังเล็กน้อยจนไหล่ตั้ง นิ้วมือทั้ง 2 ข้างเหยียดตรงและเรียงชิดติดกัน นิ้วกลางแตะที่กึ่งกลางขาท่อนบน บริเวณแนวตะเข็บกางเกงหรือกระโปรง เปิดฝ่ามือออกเล็กน้อย ลำคอตั้งตรง สายตามองตรงไปข้างหน้าในแนวระดับ น้ำหนักตัวอยู่บนขาทั้ง 2 ข้างเท่า ๆ กันและนิ่ง

2. ท่าพัก

เป็นท่าที่ใช้พักอิริยาบถของลูกเสือ ในระหว่างรอรับคำสั่งในการปฏิบัติตามลำดับต่อไป แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ท่าพักตามปกติ ท่าพักตามระเบียบ ท่าพักตามสบาย และท่าพักแถว

2.1 พักตามปกติ คำสั่ง “พัก”

การปฏิบัติ เมื่อได้รับคำสั่งพัก ให้ลูกเสือหย่อนขาขวาก่อน แล้วจึงเคลื่อนไหวนส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เปลี่ยนเข้าพักสลับกันได้ตามต้องการ แต่เท้าทั้ง 2 ต้องอยู่กับที่และห้ามพุด เมื่อได้รับคำสั่ง “แถว-ตรง” ให้กระตุกเข้าขวาโดยเร็ว และกลับคืนสู่ท่าตรง

ภาพที่ 6.1 การจัดระเบียบท่าตรงและท่าพัก

2.2 พักตามระเบียบ คำสั่ง “ตามระเบียบ-พัก”

การปฏิบัติ แยกเท้าซ้ายออกไปด้านซ้ายครึ่งก้าวอย่างแข็งแรงและองอาจ พร้อมจับมือไขว้หลัง หันหลังมือเข้าหาตัวแนบชิดติดลำตัวในแนวกึ่งกลางหลัง และอยู่ใต้เข็มขัดเล็กน้อย มือขวาทับมือซ้าย หัวแม่มือขวาสอดจับหัวแม่มือซ้าย นิ้วเหยียดตึงและเรียงชิดติดกัน มือซ้ายจับมือขวา ขาทั้ง 2 ตั้ง น้ำหนักตัวอยู่บนขาทั้ง 2 ข้างเท่า ๆ กัน ยึดตัวตรงมองไปข้างหน้าและนิ่ง เมื่อได้รับคำสั่ง “แถว-ตรง” ให้ชักเท้าซ้ายเข้ามาชิดเท้าขวา พร้อมลดมือลงกลับคืนสู่ท่าตรง

ภาพที่ 6.2 ท่าพักตามระเบียบ

2.3 พักตามสบาย คำสั่ง “ตามสบาย-พัก”

การปฏิบัติ ให้หย่อนเข่าขวาลงก่อนเช่นเดียวกับ “พัก” ต่อมาจึงเคลื่อนไหวร่างกายได้ตามสบาย และพูดคุยกันได้แต่เท้าข้างหนึ่งต้องอยู่กับที่ ถ้าไม่ได้รับอนุญาตให้นั่งจะนั่งไม่ได้ เมื่อได้รับคำสั่ง “แถว-ตรง” ให้ปฏิบัติอย่างเดียวกับท่าพักปกติ

ภาพที่ 6.3 ท่าพักตามสบาย

2.4 พักนอกแถว คำสั่ง “พักแถว”

การปฏิบัติ ให้ทุกคนแยกออกจากแถวทันที แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงนั้น และถ้าได้ยินคำสั่งเรียก “แถว” ให้รีบกลับมาเข้าแถวตรงที่เดิมโดยเร็วในรูปแถวเดิม เมื่ออยู่ในแถวเดิมเรียบร้อยแล้วให้อยู่ในท่าตรงและนิ่ง

ท่าพักแบบต่าง ๆ นี้ ใช้ในโอกาสต่างกันได้แก่

- ▶ พักตามปกติ ใช้ระหว่างการฝึก-สอนเพื่ออธิบายหรือแสดงตัวอย่างแก่ลูกเสือ
- ▶ พักตามระเบียบ ใช้พักในระหว่างพิธีการ
- ▶ พักตามสบาย ใช้พักสั้น ๆ ในระหว่างรอรับคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไป
- ▶ พักนอกแถวใช้พักในระหว่างรอรับคำสั่งที่ต้องใช้เวลาอนาน

3. ท่าเคารพ

3.1 ท่าเคารพเมื่อไม่ถืออาวุธ

การปฏิบัติในท่าเคารพเมื่อไม่ถืออาวุธจะใช้ท่าวันทยหัตถ์ ได้แก่การวันทยหัตถ์เมื่ออยู่กับที่ และวันทยหัตถ์ขณะเคลื่อนที่

1) วันทยหัตถ์อยู่กับที่ คำสั่ง “วันทยหัตถ์” และ “มือลง”

การปฏิบัติ ยกมือขวาขึ้นโดยเร็ว จัดนิ้วอย่างเดียวกับรหัสของลูกเสือ ให้ปลายนิ้วชี้แตะขอบล่างของหมวกก่อนไปข้างหน้าเล็กน้อย ประมาณแนวหางตาขวา นิ้วเหยียดตรงเรียงชิดกัน ข้อมือไม่หัก เปิดฝ่ามือประมาณ 30 องศา แขนขวาท่อนบนยื่นไปทางข้าง อยู่ประมาณแนวไหล่เฉียงออกไป ข้างหน้าเล็กน้อย ร่างกายส่วนอื่นอยู่ในลักษณะท่าตรง เมื่อได้ยินคำสั่ง “มือลง” ให้ลดมือลงมาอยู่ในท่าตรงโดยเร็ว

หากไม่ได้สวมหมวกให้ปลายนิ้วแตะที่หางคิ้วขวา

เมื่อมีผู้รับการเคารพ คำสั่ง “ทางขวา (ทางซ้าย, ตรงหน้า) วันทยหัตถ์”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือสละบัดหน้าไปยังผู้รับการเคารพ พร้อมกับยกมือทำวันทยหัตถ์ก่อนถึงผู้รับการเคารพ 3 ก้าว ตามองจับผู้รับการเคารพ และหันหน้าตามจนผู้รับการเคารพผ่านไปแล้ว 2 ก้าว ให้สละบัดหน้ากลับมายืนในท่าตรง พร้อมลดมือลงอย่างแข็งแรง

2) วันทยหัตถ์ขณะเคลื่อนที่ คำสั่ง “ทางขวา (ทางซ้าย) วันทยหัตถ์”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือสละบัดหน้าไปยังผู้รับการเคารพ พร้อมกับยกมือทำวันทยหัตถ์ แขนเหยียดตรงไม่แกว่ง เมื่อผ่านผู้รับการเคารพไปแล้ว 2 ก้าวให้สละบัดหน้ากลับในท่าตรง และแกว่งแขนตามปกติ

ภาพที่ 6.4 ท่าวันทยหัตถ์อยู่กับที่

ภาพที่ 6.5 ทำวันทยหัตถ์ขณะเคลื่อนที่

ข้อแนะนำ

- การแสดงความเคารพประกอบการรายงาน เช่น รายงานหน้าที่เวรยาม ให้หยุดและแสดงความเคารพทางผู้บังคับบัญชา 3 ก้าว เมื่อรายงานจบให้ลดมือลงหรือเรียบอาวุธ แล้วปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามปกติ
- หากได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติภารกิจ ให้วิ่งไปรายงานโดยกำมือทั้งสองข้างไว้ในระดับอก เมื่อวิ่งไปถึงจุดที่ห่างผู้บังคับบัญชา 3 ก้าว ให้ลดมือลงและแสดงความเคารพ เมื่อรายงานจบให้ลดมือลง ทำขวาหัน (ซ้ายหัน หรือกลับหลังหัน) กำมือทั้งสองข้างไว้ในระดับอก วิ่งกลับเข้าที่เดิม
- หากลูกเสือที่ไม่ถืออาวุธเข้าแถวร่วมกับลูกเสือที่ถืออาวุธ คำสั่งจะเป็น “วันทยาอาวุธ” ไม่ใช่ วันทยหัตถ์ เมื่อได้รับคำสั่ง “ทางขวา (ทางซ้าย) ระวัง, วันทยาอาวุธ” ให้ทำท่าแลขวา (แลซ้าย) พร้อมกับผู้ที่ทำท่าวันทยาอาวุธ และทำท่าแลตรงเมื่อได้รับคำสั่ง “เรียบ-อาวุธ” โดยไม่ต้องทำวันทยหัตถ์

3.2 ท่าเคารพเมื่อถืออาวุธ

อาวุธของลูกเสือ-เนตรนารีสามัญคือไม้พลอง ส่วนลูกเสือ-เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญจะใช้ไม้ง่ามเป็นอาวุธ

ไม้ง่าม (Thumb Stick) ทำจากกิ่งไม้ตัดให้ตรง มีขนาดโตและแข็งแรงพอที่จะใช้ในการพยุงร่างกาย ง่ามหลักยาว 20 ซม. และง่ามรองยาว 25 ซม. สูงหรือยาวเหมาะสมกับผู้ถือ คือ เมื่อตั้งไม้ง่ามกับพื้น ให้โคนไม้ง่ามอยู่บริเวณหัวแม่เท้า แขนข้างเดียวกันเหยียดตรง แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือวางพาดที่ง่ามไม้ แขนจะขนานกับพื้นพอดี ไม้ง่ามสำหรับนายหมู่ที่บริเวณปลายไม้ส่วนบนของง่าม จะติดธงประจำหมู่

คำสั่ง “วันทยา-วุธ”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือทำจังหวะเดียว โดยยกแขนซ้ายขึ้นมาเสมอแนวไหล่ ข้อศอกงอไปข้างหน้า ให้แขนตั้งแต่ข้อศอกถึงปลายนิ้วตั้งฉากกับลำตัว ฝ่ามือแบบคว่ำ นิ้วหัวแม่มือกดทับนิ้วก้อย นิ้วที่เหลือทั้ง 3 เหยียดตรงและชิดกัน และให้ปลายนิ้วชี้แตะไม้ง่ามในช่วงไหล่ เมื่อได้รับคำสั่ง “เรียบ-อาวุธ” ให้ลดแขนซ้ายลงมาอยู่ในท่าตรง

ภาพที่ 6.6 ท่าวันทยาวุธ

4. ท่าแบกอวรุ – เรียบาวรุ

ท่าแบกอวรุ คำสั่ง “แบก-าวรุ”

การปฏิบัติ ให้ทำ 2 จังหวะ

จังหวะหนึ่ง ยกไม้่ง่ามด้วยมือขวาผ่านหน้าเฉียงลำตัวไปทางซ้าย วางไม้่ง่ามลงในอุ้งมือซ้าย ลำไม้่ง่ามอยู่ตรงร่องไหล่ซ้าย มือขวายังคงจับไม้่ง่ามอยู่ที่เดิมในระดับไหล่ จับไม้่ง่ามให้ตั้งตรง

จังหวะสอง ดันไม้่ง่ามด้วยมือซ้ายให้ไม้่ง่ามพาดขึ้นไปบนบ่าซ้าย แขนซ้ายท่อนบนแนบชิดลำตัว คอซ้ายงอ แขนตั้งฉากกับลำตัวและขนานกับพื้น พร้อมกับลดมือขวาลงมาอยู่ในท่าตรงโดยเร็ว

ท่าตรง

ท่าแบกอวรุจังหวะหนึ่ง

ท่าแบกอาวุธจังหวะสอง

ภาพที่ 6.7 ท่าแบกอาวุธ

ท่าเรียบอาวุธ คำสั่ง “เรียบ-อาวุธ”

การปฏิบัติ ให้ทำเป็น 3 จังหวะ

จังหวะหนึ่ง ลดแขนซ้ายลงมาแนบชิดขนานกับลำตัวโดยไม้ง่ามยังคงอยู่ที่ร่องไหล่ มือขวายกผ่านลำตัวขึ้นมาจับไม้ง่ามระดับไหล่

จังหวะสอง มือขวานำไม้ง่ามมาไว้ข้างลำตัวในร่องไหล่ขวา วางไม้ง่ามลงที่พื้นบริเวณนิ้วก้อยเท้าขวา พร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นจับไม้ง่ามที่ร่องไหล่ขวา งอศอกไปข้างหน้าระดับเดียวกับไหล่

จังหวะสาม ลดแขนซ้ายลงมาอยู่ในท่าตรง เหยียดแขนขวาสุดระยะ ลดไม้ง่ามลงจรดพื้น

ท่าแบกอาวุธ

ท่าเรีบบอาวุธจิ้งหะหนึ่ง

ท่าเรีบบอาวุธจิ้งหะสอง

ท่าเรีบบอาวุธจิ้งหะสาม

ภาพที่ 6.8 ท่าเรีบบอาวุธสามจิ้งหะ

หน่วยที่ 6

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

หน่วยที่ 6

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

สาระการเรียนรู้

ระเบียบปฏิบัติของลูกเสือ

5. ทำสวดมนต์ไหว้พระ
6. ทำแสดงรหัส
7. ทำคอนอาวุธ
8. ทำถวายราชสดุดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมายและยกตัวอย่างระเบียบปฏิบัติที่สำคัญของลูกเสือได้
2. ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ
3. เป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อยและมีความรับผิดชอบ

เนื้อหา

5. ทำสวดมนต์ไหว้พระ

5.1 เมื่อไม่มีอาวุธ

คำสั่ง “สวดมนต์ไหว้พระ-ถอดหมวก”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือใช้มือขวาจับที่หมวกด้านขวา ถอดหมวกออกพร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นมาประกบมือขวาในท่าพนมมือ ให้ด้านในของหมวกหันไปทางซ้าย หน้าหมวกหันเข้าหาตัว ให้หมวกอยู่ระหว่างมือทั้งสอง และหนีบหมวกไว้

เมื่อได้รับคำสั่ง “สงบนิ่ง” ให้ใช้มือขวาที่ถือหมวกลดลงไปอยู่ตรงกึ่งกลางของลำตัว แขนขวาเหยียดสุดแขน มือซ้ายวางทับหลังมือขวา ก้มหน้าเล็กน้อยนานประมาณ 1 นาที เมื่อได้รับคำสั่ง “สวมนหมวก” จึงสวมนหมวก และกลับคืนสู่ท่าตรง

ภาพที่ 6.9 ทำสวดมนต์ไหว้พระและสงบนิ่งเมื่อไม่มีอาวุธ

5.2 เมื่อมีอาวุธ

คำสั่ง “สวดมนต์ไหว้พระ-ถอดหมวก”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือยกไม้ง่ามมาวางไว้ระหว่างเท้า พาดไม้ง่ามส่วนบนพิงไว้ที่แขนซ้าย จากนั้นปฏิบัติเหมือนการสวดมนต์ไหว้พระเมื่อไม่มีอาวุธ

ภาพที่ 6.10 ทำสวดมนต์ไหว้พระและสงบนิ่งเมื่อมีอาวุธ

6. ทำแสดงรหัส

6.1 เมื่อไม่มีอาวุธ

คำสั่ง “แสดงรหัส”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสืออยู่ในท่าตรง มือซ้ายเหยียดตรงแนบชิดลำตัว แขนขวาท่อนบนแนบลำตัวกางออกเล็กน้อย นิ้วหัวแม่มือมือขวากดทับนิ้วก้อยนิ้วที่เลื้อยเหยียดตรงเรียงชิดติดกัน ยกขึ้นเสมอไหล่ขนานกับลำตัว เมื่อได้รับคำสั่ง “มือลง” ให้ลดมือขวาลงอย่างรวดเร็วและแข็งแรง กลับคืนสู่ท่าตรง

ภาพที่ 6.11 การแสดงรหัสเมื่อไม่มีอาวุธ

6.2 เมื่อมีอาวุธ

คำสั่ง “แสดงรหัส”

การปฏิบัติ ให้ลูกเสือยกไม้ง่ามมาวางไว้ระหว่างเท้า พาดไม้ง่ามส่วนบนพิงแขนซ้ายด้านใน ซึ่งงอตรงข้อศอก แขนซ้ายท่อนบนแนบชิดลำตัว ท่อนล่างตั้งฉากกับลำตัวและขนานกับพื้น ฝ่ามือแบออกและหงายขึ้นข้างบน จากนั้นปฏิบัติเหมือนการแสดงรหัสเมื่อไม่มีอาวุธ

ภาพที่ 6.12 การแสดงรหัสเมื่อมีอาวุธ

7. ท่าคอนอาวุธ

ท่าคอนอาวุธ เป็นการนำไม้ง่ามเคลื่อนที่ไปในระยะใกล้ เพื่อจัดแนว หรือระยะต่อ-ระยะเคียง ของขบวน

คำสั่ง “คอนอาวุธ”

การปฏิบัติ ลูกเสือใช้มือขวากำไม้ง่ามในระดับกลาง แขนชิดลำตัวในระดับเอว โคนไม้ง่ามลอย พ้นพื้นชี้ไปด้านหลัง ไม้ง่ามด้านบนชี้ไปด้านหน้า เหนียงกับลำตัวพอประมาณ

ภาพที่ 6.13 ท่าคอนอาวุธ

8. ท่าถวายราชสดุดี

คำสั่ง “ถอดหมวก-นั่ง”

การปฏิบัติ เมื่อได้รับคำสั่ง “ถอดหมวก” ให้ลูกเสือใช้มือขวาถอดหมวกมาวางบนมือซ้าย คว่ำหมวกลง มือซ้ายจับตรงหน้าหมวก เมื่อได้รับคำสั่ง “นั่ง” ให้ก้าวเท้าซ้ายออกไปข้างหน้าครึ่งก้าวคุกเข่าขวาลงกับพื้นนั่งลงบนส้นเท้าขวา ตั้งเข่าซ้ายขึ้น มือซ้ายถือหมวก วางแขนท่อนล่างพาดบนเข่าซ้ายตั้งฉากกับเข่า หันปลายแขนไปทางขวาขนานกับลำตัว มือขวาวางคว่ำบนเข่าขวา หากมีไม้ง่ามให้วางไม้ง่ามไว้ทางขวามือตามยาวขนานกับลำตัว จากนั้นจึงนำมือขวามาวางคว่ำบนเข่าขวา

ภาพที่ 6.14 ท่าราชสดุดีลูกเสือชาย

ภาพที่ 6.15 ทำราชสดุดีลูกเสือหญิง

ขณะร้องเพลงราชสดุดี ให้โน้มตัวไปข้างหน้าและก้มหน้าลงเล็กน้อย เมื่อจบเพลงให้เงยหน้า เมื่อได้รับคำสั่ง “ลุก” ให้ทุกคนลุกขึ้น ดึงเท้าซ้ายกลับมาชิดเท้าขวาในท่าตรง เมื่อได้รับคำสั่ง “สวมหมวก” ให้ทุกคนรับสวมหมวกโดยเร็ว

หมายเหตุ สำหรับลูกเสือหญิง ผู้กำกับอาจอนุญาตให้นั่งบนส้นเท้าและคุกเข่าทั้งสองข้าง มือซ้ายถือหมวก งอศอกซ้ายหันปลายแขนไปทางขวาขนานกับลำตัว มือขวาวางคว่ำบนเข่าขวา ทำพิธีตามปกติเหมือนลูกเสือชาย

9. ท่าหันอยู่กับที่

เป็นท่าที่ใช้ในการปรับตัวและปรับรูปขบวน ให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติ ได้แก่ ท่าขวาหัน ซ้ายหัน กลับหลังหัน และกึ่งขวาหรือกึ่งซ้ายหัน

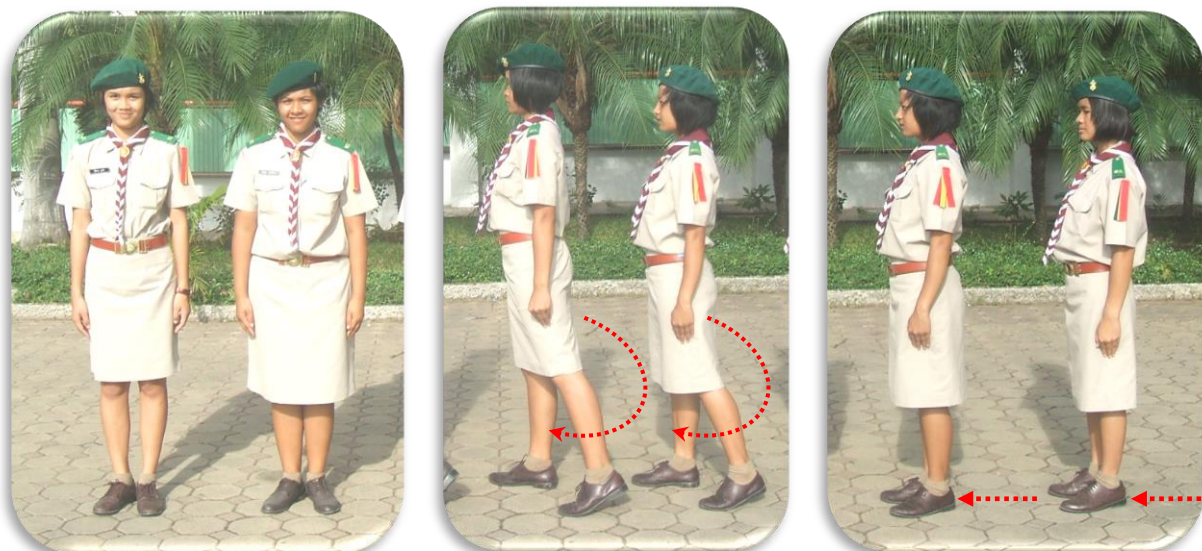
9.1 ท่าขวาหัน

คำสั่ง “ขวา-หัน”

การปฏิบัติ ให้ทำเป็น 2 จังหวะจากท่าตรง คือ

จังหวะที่ 1 เปิดปลายเท้าขวาและยกส้นเท้าซ้าย พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา 90 องศา หมุนเท้าทั้งสองไปพร้อมกัน โดยให้ส้นเท้าและปลายเท้าเป็นหลักติดอยู่กับพื้น น้ำหนักตัวอยู่ที่ส้นเท้าขวา ขาขวาเหยียดตึง บิดส้นเท้าซ้ายออกด้านนอก

จังหวะที่ 2 ชักเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวาในลักษณะตรงโดยเร็ว

ภาพที่ 6.16 ท่าขวาหัน

9.2 ท่าซ้ายหัน

คำสั่ง “ซ้าย-หัน”

การปฏิบัติ ให้ทำเป็นสองจังหวะอย่างเดียวกับท่าขวาหัน โดยเปลี่ยนจากคำว่า “ขวา” เป็น “ซ้าย”

9.3 ท่ากลับหลังหัน

คำสั่ง “กลับหลัง-หัน”

การปฏิบัติ ให้ทำเป็น 2 จังหวะจากท่าตรง คือ

จังหวะที่ 1 ทำเช่นเดียวกับท่าขวาหัน แต่หันเลยไปจนกลับหน้าเป็นหลังครบ 180 องศา ปลายเท้าซ้ายหยุดอยู่ข้างหลัง เียงซ้ายประมาณครึ่งก้าวในแนวเส้นเท้าขวา

จังหวะที่ 2 ชักเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวาในลักษณะตรงโดยเร็ว

ภาพที่ 6.17 ท่ากลับหลังหัน

9.4 ทำกิ่งขวา (ซ้าย) หัน

ใช้ในพิธีการบางอย่างของลูกเสือ เช่น การทำความเคารพ การประดับแถบ 3 สี คำสั่งใช้ คำว่า “กิ่งขวา (ซ้าย) -หัน”

การปฏิบัติให้ทำเป็น 2 จังหวะเหมือนกับท่าซ้ายหันหรือขวาหัน แต่หันไปเพียง 45 องศา

ภาพที่ 6.18 ทำกิ่งขวา (ซ้าย) หัน

หน่วยที่ 7

พิธีการของลูกเสือ

หน่วยที่ 7

พิธีการของลูกเสือ

สาระการเรียนรู้

1. พิธีราชสดุดี
2. พิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม
 - การจัดขบวนแถว
 - การทำความเคารพของลูกเสือ
 - การทำความเคารพของผู้ถือป้าย
 - การทำความเคารพของผู้ถือธง
3. พิธีสำรวจตนเอง
 - แบบสำรวจตนเอง
4. พิธีเข้าประจำกอง
 - ระดับแถบ 3 สี

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมาย ความสำคัญ และยกตัวอย่างพิธีการสำคัญของลูกเสือได้
2. ปฏิบัติตนตามพิธีการของลูกเสือแต่ละพิธีได้ถูกต้อง
3. เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อยและรับผิดชอบ

เนื้อหา

พิธีการของลูกเสือ

พิธีการของลูกเสือ เป็นกิจกรรมสำคัญที่ถือว่าเป็นประเพณีปฏิบัติในวันสำคัญของลูกเสือ เป็นพิธีที่มีความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ มักจะเป็นพิธีการที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ผู้ที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมพิธีจะถือว่าได้รับเกียรติอย่างสูง ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และกระทำให้ตนให้สมกับเกียรติที่ได้รับ พิธีการที่สำคัญของลูกเสือได้แก่

1. พิธีราชสดุดี

เป็นพิธีการเริ่มแรก ก่อนจะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือในแต่ละปีการศึกษา เพื่อถวายเป็นราชสักการะ แด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบิดาแห่งลูกเสือไทย และเพื่อรำลึกนึกถึงลอร์ด เบเดล โพลล์ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก พิธีนี้จะเป็นพิธีที่เป็นทางการมีความขลังและศักดิ์สิทธิ์ ลูกเสือทั้งหมดต้องเข้าร่วมในพิธี ดังนั้น พิธีจึงมักจะทำให้บริเวณที่มีพื้นที่ที่สามารถรองรับจำนวนลูกเสือได้ทั้งหมด เช่น สนามหน้าเสาธง หรือในหอประชุม เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต้องเตรียมพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับบนโถ๊ะที่สูงพอสมควร ปูด้วยผ้าขาวจัดให้เรียบร้อยสวยงาม ด้านหน้าพระบรมรูปจัดเตรียมเครื่องบูชาประกอบด้วย ธูป 1 ดอก เทียน 1 เล่ม เครื่องบวงสรวง ผลไม้ 5-7-9 อย่างตามความเหมาะสม บัณฑิต ชีการ์ พานสำหรับวางมาลัยกร

ภาพที่ 7.1 พระรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและเครื่องบูชา

การเตรียมการ จัดคนรับหมวกประธาน 1 คน ถือนพานมาลัยกร 1 คน เทียนชนวน 1 คน พิธีการจะเริ่มจาก ผู้กำกับที่เป็นพิธีกรจะสั่งลูกเสือทั้งหมดเข้าประจำที่ ลูกเสือทั้งหมดเข้าแถวตอนลึก เป็นกอง หันหน้าเข้าหาพระรูป กองแรกจะอยู่ด้านขวาสุด ไล่ไปตามลำดับ ท่างพระรูปพอสมควร ผู้กำกับลูกเสือทั้งหมดมาเข้าแถวข้างหน้าระหว่างกองลูกเสือกับพระรูป

เมื่อได้เวลา พิธีกรจะเชิญประธาน ประธานจะเดินไปยังหน้าพระบรมรูป ถอดหมวกส่งให้ผู้รับหมวก ถวายคำนับ รับมาลัยกรจากเจ้าหน้าที่ สวมพระกรพระบรมรูปที่ถือนวชิราวุธ หรือวางถวายไว้บนพานที่หน้าพระบรมรูป ถวายบรันตี ชีการ์ และเครื่องบวงสรวงตามลำดับ รับเทียนชนวนจุดเทียน และธูปตามลำดับ เสร็จแล้วลงนั่งคุกเข่า ประนมมือ ถวายบังคม 3 ครั้ง แล้วลุกขึ้นยืน ถวายคำนับอีกครั้ง ถอยหลังมายืนที่เดิมเตรียมถวายราชสดุดี ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าครึ่งก้าว คุกเข่าขวาลงกับพื้น นั่งบนส้นเท้าขวา ท่อนแขนซ้ายวางพาดบนเข่าซ้ายขวากับเข่า ขนานกับพื้นและลำตัว หมวกอยู่บนฝ่ามือซ้าย เมื่อร้องเพลงราชสดุดี โนมตัวไปข้างหน้า ก้มศีรษะลงเล็กน้อย เมื่อจบเพลง เงยหน้าแล้วลุกขึ้น

ภาพที่ 7.2 การจัดแถวของลูกเสือในพิธีราชสดุดี

ขณะที่ประธานเดินไปจุดธูปเทียนบูชาพระบรมรูป ทุกคนยืนตรง เมื่อประธานนั่งคุกเข่าถวายบังคม ทุกคนนั่งลงอยู่ในท่าเตรียมถวายราชสดุดี เมื่อประธานถอยมานั่งในท่าเตรียมถวายราชสดุดี ทุกคนร้องเพลงราชสดุดีพร้อมกันจนจบ เมื่อร้องเพลงจบพิธีกรสั่ง “ลุก” ทุกคนยืนขึ้นสวมหมวกกลับสู่ท่าตรง พิธีกรเชิญประธานตรวจกองแล้วกลับ พิธีกรนัดหมายดำเนินกิจกรรมต่อไปตามลำดับ

หมายเหตุ ลูกเสือหญิงให้นั่งบนส้นเท้า คุกเข่าทั้งสองข้าง

2. พิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม

เป็นพิธีการที่ลูกเสือจะแสดงความกตัญญูตเวที และรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบิดาแห่งลูกเสือไทย เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือไทย ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปี กองลูกเสือที่ได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมในพิธีสวนสนาม ถือว่าได้รับเกียรติอย่างสูงจากคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งกลุ่มหรือกองลูกเสือแต่ละสถานศึกษา จะนำลูกเสือเข้าร่วมสวนสนาม แสดงพลังและความสามัคคีของลูกเสือ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน จึงต้องจัดในสถานที่ขนาดใหญ่ รองรับจำนวนของลูกเสือได้ทั้งหมด เช่น สนามกีฬา สนามหน้าที่ว่าการอำเภอ หรือสนามศาลากลางจังหวัด เป็นต้น

พิธีการจะเริ่มจากลูกเสือ เนตรนารี ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทั้งหมดตั้งแถวในสนามและอยู่ในท่าตามระเบียบพัก

เมื่อประธานในพิธีเดินทางมาถึง ผู้บังคับขบวนสวนสนามจะสั่ง “ลูกเสือ-ตรง” “ทำความเคารพประธาน (ตรงหน้า, ทางขวา, ทางซ้าย) วันทยา-วุธ”

ภาพที่ 7.3 การจัดแถวเตรียมสวนสนาม

- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์
- ลูกเสือในแถวที่ไม่มีไม้พลอง ไม้ง่าม ทำความเคารพท่าตรง
- ลูกเสือในแถวที่มีไม้พลอง ไม้ง่าม ทำความเคารพท่าวันทยาวุธ
- ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ไม่มีไม้ถือ ทำความเคารพด้วยท่าวันทยหัตถ์
- ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีไม้ถือ ทำความเคารพด้วยท่าวันทยาวุธ
- ผู้ถือธงประจำกองลูกเสือ ทำความเคารพด้วยท่าโรยธง
- ผู้ถือป้ายกลุ่ม กอง ทำความเคารพด้วยท่าตรง

จบเพลงมหาฤกษ์ผู้บังคับขบวนสวนสนาม วิ่งไปยังประธานเพื่อรายงานและเชิญประธานตรวจพลสวนสนาม จากนั้นผู้บังคับขบวนสวนสนาม นำประธานตรวจกองลูกเสือ

- ประธานขึ้นสู่ที่นั่ง
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก”
- ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือ-ตรง” “ถอดหมวก” ลูกเสือถอดหมวก ประนมมือ
- ประธานทำพิธีเสร็จ ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “สวมหมวก” “ตามระเบียบ-พัก”
- ลูกเสือกองเกียรติยศ เชิญธงลูกเสือประจำจังหวัด ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือ-ตรง”

“ทำความเคารพธงลูกเสือจังหวัด (ตรงหน้า, ทางขวา, ทางซ้าย) ระวัง วันทยา-วุธ”

- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาชัย 2 จบ
- ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาในพิธี ทำความเคารพเหมือนเพลงมหาฤกษ์
- จบเพลง ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก”
- ประธานการจัดงานกล่าวรายงาน และเชิญประธานในพิธีมอบรางวัล เครื่องหมายเชิดชู

เกียรติ หรือเกียรติบัตร แก่ผู้มีคุณูปการต่อวงการลูกเสือ

- ผู้ตรวจการลูกเสือ ประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ นำลูกเสือกล่าวคำปฏิญาณ
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือ เตรียมกล่าวคำปฏิญาณ-ตรง”
- ผู้ตรวจการลูกเสือสั่ง “ลูกเสือสำรอง กล่าวคำปฏิญาณตามข้าพเจ้า” ลูกเสือสำรองและลูกเสืออื่นแสดงรหัส ผู้ถือธงให้วางโคนธงชิดเท้าขวาด้านใน แล้วแสดงรหัสเหมือนผู้ถือไม้งาม
- ผู้ตรวจการลูกเสือนำลูกเสือสำรองกล่าวคำปฏิญาณตน จากนั้นนำลูกเสือทั้งหมดกล่าวคำ

ปฏิญาณตน ทุกคนแสดงรหัส จบคำปฏิญาณลงมือลงและกลับคืนสู่ท่าตรง

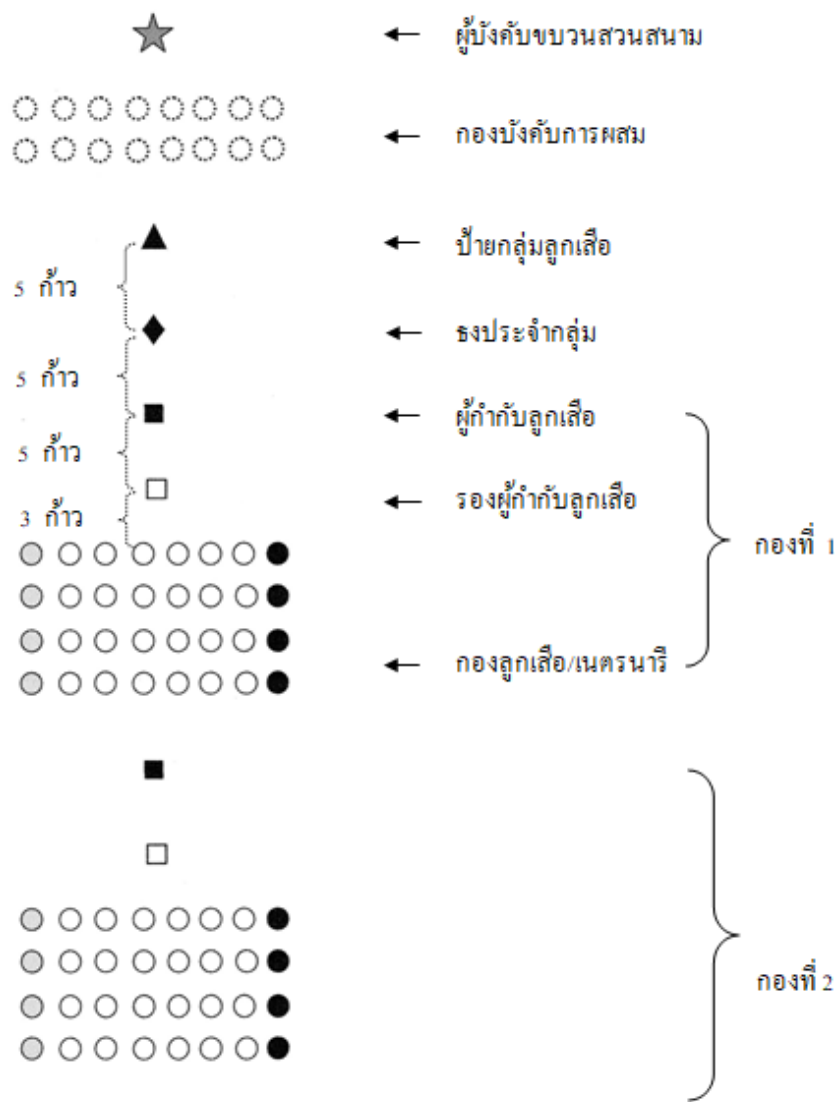
- ประธานในพิธีให้โอวาทแก่กองลูกเสือ
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ตรงหน้า-ระวัง” “วันทยา-วุธ”
- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ จบเพลงผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ”
- แตรเดี่ยวเป่าให้สัญญาณเตรียมตัวสวนสนาม 2 ครั้ง
- ลั่นเสียงแตรเดี่ยวผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง (ขวาหัน, ซ้ายหัน) “แบก-อาวุธ”
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่งวิ่งไปเข้าประจำที่หน้ากองผสมแล้วสั่ง “หน้า-เดิน”

- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสวนสนาม ลูกเสือทั้งหมดสวนสนามผ่านหน้าประธาน จนกลับเข้าที่เดิม ระหว่างผ่านหน้าประธานเมื่อได้ยินคำสั่ง “เลขวา-ท่า” ให้ทุกคน ยกเว้นคนที่อยู่ขวาสุดสะบัดหน้าไปยังประธาน จนถึงธงที่ 3 จึงหันกลับโดยอัตโนมัติ ลูกเสือที่มีไม้งามแกว่งแขนตามปกติ ส่วนลูกเสือที่

ไม่มีไม้จิ้ม เวลาสะบัดหน้าแขนทั้งสองข้างแนบชิดทางเกวหรือกระโปรง ไม่ต้องแกว่ง จนผ่านธงที่ 3 จึงแกว่งแขนตามปกติ

ภาพที่ 7.4 กองลูกเสือเกียรติยศเชิญธงลูกเสือประจำจังหวัด

ภาพที่ 7.5 รูปแบบการจัดขบวนสวนสนาม

การทำความเคารพเมื่อถือป้ายและธง

● การทำความเคารพเมื่อถือป้าย

ป้ายที่ใช้ในพิธีการลูกเสือ ได้แก่ป้ายจังหวัด ป้ายสถานศึกษา ป้ายกลุ่มหรือกองลูกเสือ ในการถือป้ายเมื่อยืนอยู่กับที่ ให้ถือป้ายทั้ง 2 มือ โดยมือขวากำคั้นป้ายชิดแผ่นป้าย มือซ้ายกำต่อลงมาชิดมือขวา โคนคั้นป้ายจรดพื้นตรงหน้ากึ่งกลางระหว่างปลายเท้าทั้งสอง เวลาทำความเคารพผู้ถือป้ายจะทำท่าตรงเท่านั้น

เมื่อเคลื่อนที่ถือป้าย มือขวาจับป้ายในลักษณะคว่ำมือ หันฝ่ามือเข้าหาลำตัว แขนขวาเหยียดตรงแนบลำตัว มือซ้ายจับคั้นป้ายในแนวเสมอไหล่ขวา ตั้งฉากกับลำตัว หันป้ายไปข้างหน้า การทำความเคารพในขณะเคลื่อนที่ ให้ถือป้ายเหมือนการเคลื่อนที่ปกติ แต่ให้หันป้ายเข้าหาองค์ประธานก่อนที่จะถึงธงที่ 1 ประมาณ 20 ก้าว และหันป้ายกลับที่เดิมเมื่อผ่านพ้นธงที่ 3 แล้ว ระหว่างทำความเคารพตามองตรงไปข้างหน้าขนานกับพื้น ไม่ต้องสละบัดหน้าไปยังประธาน

● การทำความเคารพเมื่อถือธง

ธงที่ใช้ในพิธีการลูกเสือ มีทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่

- ธงคณะลูกเสือแห่งชาติ
- ธงลูกเสือประจำจังหวัด
- ธงประจำกองลูกเสือ

ภาพที่ 7.6 ธงคณะลูกเสือแห่งชาติ และธงลูกเสือประจำจังหวัด

การถือธงเมื่ออยู่กับที่ ให้ถือธงด้วยมือขวา โคนคั้นธงจรดกับพื้นประมาณโคนนิ้วก้อยเท้าขวาค้นธงแนบลำตัวอยู่ร่องไหล่ขวา การทำความเคารพเมื่อเพลงบรรเลง ให้ใช้มือซ้ายจับคั้นธงชิดมือขวาและเหนือมือขวา แล้วใช้มือซ้ายยกคั้นธงขึ้นมาในแนวตรงเสมอไหล่ ข้อศอกซ้ายตั้งเป็นมุมฉากกับลำตัว มือขวาเหยียดตรงและจับคั้นธงไว้ ทำท่ากึ่งขวาหัน ค่อย ๆ ลดปลายคั้นธงไปทางไหล่ซ้ายอย่างช้า ๆ ตามจังหวะของเพลง มือขวาจับคั้นธงยกขึ้น จนแขนขวาเหยียดตรงไปข้างขวามือตามคั้นธง แล้วค่อย ๆ ยกปลายคั้นธงกลับขึ้นในท่าเคารพช้า ๆ เช่นเดียวกับขาลง กลับสู่ท่าตรงเมื่อเพลงบรรเลงจบลงเวลาเคลื่อนที่ให้แบกธงด้วยบ่าขวา มือขวาจับคั้นธง ห่างจากโคนคั้นธงพอสมควร ศอกขวาแนบลำตัว

และทำมุม 90 องศากับลำตัว การทำความเคารพขณะเคลื่อนที่ ให้เหยียดแขนซ้ายออกไปข้างหน้า
กำคั่นธงไว้ให้คั่นธงเอนไปข้างหน้าประมาณ 45 องศา ไม่ต้องสะบัดหน้าไปหาประธาน

หมายเหตุ. ผู้บังคับขบวนสวนสนามจะออกจากขบวนเมื่อผ่านธง 3 เลี้ยวขวาไปหยุดยืนทางกึ่ง
ขวาของประธาน และทำความเคารพในท่าวันทยาวิธ จนขบวนผ่านไปแล้ว จึงเลิกการเคารพ แล้วเดิน
ปิดท้ายขบวนไป

ภาพที่ 7.7 ขบวนสวนสนามผ่านหน้าประธาน

ภาพที่ 7.8 การทำความเคารพของผู้ถือป้ายและผู้ถือธง

เมื่อกลับเข้าประจำที่ และตั้งแถวเป็นที่เรียบร้อย ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ”

- กองลูกเสือเกียรติยศเชิญธงลูกเสือจังหวัดกลับ ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ลูกเสือตรง” “ทำความเคารพธงลูกเสือจังหวัด ตรงหน้า-ระวัง วันทยา-วุธ”

- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาชัย
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ”
- ประธานในพิธีเดินทางกลับ
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “ตรงหน้า-ระวัง” “วันทยา-วุธ”
- วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์จบเพลง
- ผู้บังคับขบวนสวนสนามสั่ง “เรียบ-อาวุธ” “ตามระเบียบ-พัก”
- เสร็จพิธี

3. พิธีสำรวจตนเอง

พิธีสำรวจตนเองมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือให้ลูกเสือได้ตรวจสอบความดีชั่วของตนเอง ว่าที่ผ่านมาได้กระทำให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่นแล้วหรือยัง และเตือนตนเองไม่ให้หลงระเหิงลืมตัว

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญนั้น เรียกว่าเป็น “เตรียมลูกเสือวิสามัญ” จะต้องได้รับการพัฒนา อบรม ฝึกฝนวิชาการต่าง ๆ ของลูกเสือวิสามัญก่อน เมื่อเตรียมลูกเสือวิสามัญได้เรียนรู้จนเป็นที่พอใจแล้ว ผู้กำกับจะนำเตรียมลูกเสือวิสามัญไปอยู่ค่ายพักแรม ทดสอบความอดทน ความจริงใจ ทดสอบน้ำใจและความเข้าใจกฎและคำปฏิญาณ เมื่อเห็นว่าเตรียมลูกเสือวิสามัญ มีคุณสมบัติครบถ้วน สมควรได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นลูกเสือวิสามัญ ก็จะทำให้ได้รับการประดับแถบ 3 สี ที่เรียกว่าพิธีเข้าประจำกอง

พิธีสำรวจตนเองและพิธีเข้าประจำกอง จะเป็นพิธีที่ต่อเนื่องกัน คือเริ่มจากพิธีสำรวจตนเอง ก่อน แล้วต่อด้วยพิธีเข้าประจำกอง

เพื่อให้พิธีการเกิดความศักดิ์สิทธิ์และความประทับใจ พิธีสำรวจตนเองและพิธีเข้าประจำกอง ควรจัดในตอนกลางคืน เริ่มตั้งแต่เวลา 19.00 น. เป็นต้นไป จนกว่าจะเสร็จพิธี มีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. เตรียมลูกเสือวิสามัญ แต่งเครื่องแบบครบเรียบร้อยเข้านั่งที่ที่จัดไว้ อันเป็นที่นั่งที่สบาย พอสมควรและสงบเงียบ

2. ประธานในพิธีเข้าชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการสำรวจตัวเอง ให้ทุกคนปฏิบัติด้วยศรัทธาสงบ จริงใจ และมีสมาธิที่แน่วแน่ ให้ถือว่าเป็นพิธีการ ไม่ใช่เรื่องทำเล่น ๆ หรือสนุกสนาน ทุกคนต้องสงบและสำรวมอย่างแท้จริง

3. หลังจากที่ประธานกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในข้อ 2 แล้ว ประธานจะกล่าวปราชญ์หรือปราชญ์ถึงเกาะแก่งแห่งชีวิต ซึ่งจะเปิดตัวอุปสรรคขวากหนาม คอยบั่นทอนชีวิต ขัดขวางมิให้การดำเนินชีวิตของคนเราดำเนินไปด้วยดี เกาะแก่งแห่งชีวิตดังกล่าว คืออุปสรรคต่าง ๆ ได้แก่ สุรณารี ภาษี กีฬาบัตร ยาเสพติด ฯลฯ

4. กองลูกเสือวิสามัญต้องเตรียมแผนการสำรวจตัวเองไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว โดยเขียนกฎลูกเสือ 10 ข้อ เพียงย่อ ๆ เช่น "มีเกียรติ" "ประพฤติชอบ" ลงบนก้อนหินที่มีขนาดโตหรือในกระดาดแผ่นใหญ่ แล้วแต่กรณี เพื่อให้ผู้พบอ่านง่าย จำนวน 10 คำ ครบจำนวนกฎทั้ง 10 ข้อ แล้วนำก้อนหินหรือกระดาดตอกติดเสา ไปตั้งไว้ในป่า (หากมี) หรือรอบ ๆ สนาม โดยวางให้ห่าง ๆ กันตามลำดับกฎข้อ 1-10 ระยะทางที่วางให้กว่นพอสมควร ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวในข้อนี้ ต้องเตรียมไว้ก่อนล่วงหน้าในตอนเย็นของวันสำรวจตัวเอง พร้อมทั้งกำหนดตัวบุคคลจำนวน 11 คน ไว้ประจำจุดทั้ง 10 จุด รวมทั้งผู้ที่กล่าวสรุปอีก 1 คน อยู่รวมกับกฎข้อที่ 10 ทั้งนี้ผู้ประจำตามจุดทั้ง 10 ต้อง

มีไฟฉายติดตัวด้วย เพื่อให้อ่านข้อความซึ่งอธิบายความหมายของกฎลูกเสือ และตามจุดต่าง ๆ ดังกล่าว ต้องมีตะเกียงจุดตั้งไว้เพื่อแสดงจุดที่ตั้งด้วย เพราะลูกเสือจะต้องเดินผ่านโดยมีผู้กำกับนำทางไป เมื่อลูกเสือได้รับการปรัมเกาะแก่แห่งชีวิตจบแล้ว

ภาพที่ 7.9 พิธีปรัมเกาะแก่แห่งชีวิต

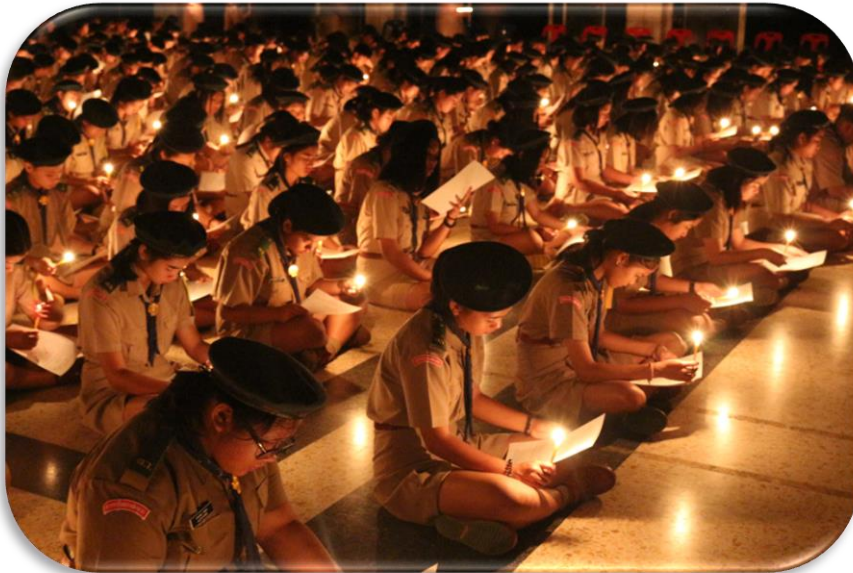
5. ผู้กำกับหรือรองผู้กำกับคนหนึ่ง จะเป็นผู้พากองลูกเสือออกเดินทางไปในระหว่างความมืด ซึ่งเปรียบเสมือนผ่านวิถีทางแห่งชีวิตลูกเสือ โดยเรียกแถวลูกเสือให้อยู่ในรูปแถวตอนหมู่ หรือตอนเล็ก เมื่อเรียบร้อยแล้วถือไฟฉายหรือคบเพลิงเดินนำลูกเสือไปช้า ๆ ทุกคนอยู่ในภาวะสงบ ไม่พูด ไม่คุยสิ่งใดทั้งสิ้น และเดินตามผู้นำไป เมื่อถึงกฎข้อ 1 ให้ผู้นำแถวให้สัญญาณแก่ผู้ประจำฐาน ซึ่งซ่อนตัวอยู่ไม่ให้ลูกเสือเห็น อ่านข้อความของกฎข้อ 1 และคำสอนประกอบดัง ๆ และช้า ๆ ด้วยเสียงที่หนักแน่น ในท่ามกลางความมืดอันสงบเงียบนั้น เมื่อจบข้อความแล้วผู้นำแถวก็นำลูกเสือผ่านฐานต่อไปตามลำดับจนครบกฎข้อ 10 และแล้วตอนท้ายสุดจะมีผู้กล่าวสรุปกฎทั้ง 10 ข้อ อีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 7.10 ผู้กำกับนำเตรียมลูกเสือวิสามัญเข้าสู่พิธีสำรวจตนเอง

6. หลังจากการกล่าวสรุปแล้ว ผู้กำกับจึงนำเตรียมลูกเสือวิสามัญไปสู่ลานกว้างอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีโต๊ะหมู่บูชาตั้งอยู่พร้อมแล้ว เพื่อทำพิธีเข้าประจำกอง

7. ผู้กำกับเชิญประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และสวดมนต์ เสร็จแล้วผู้กำกับที่เป็นผู้นำแถวมอบแบบสำรวจตัวเองให้ลูกเสือทุกคน หรือเพื่อความสะดวกอาจจะมอบให้กับเตรียมลูกเสือวิสามัญพบใส่กระเป๋าไว้ก่อนหน้า

ภาพที่ 7.11 การสำรวจตนเองของเตรียมลูกเสือวิสามัญ

8. ผู้กำกับจุดเทียนจากเทียนพิธีแล้วส่งต่อให้เตรียมลูกเสือวิสามัญคนอื่น ๆ จุดต่อ ๆ กันไป แล้วเตรียมลูกเสือแต่ละคนแยกกันไปหาที่นั่ง ที่จุดใดจุดหนึ่งในบริเวณนั้น ต่างคนต่างนั่งให้ห่างกัน เสร็จแล้วนั่งอยู่โดดเดี่ยวแล้วพิจารณาตัวเองตามข้อความทั้ง 21 ข้อ ในการสำรวจตัวเอง หากมีข้อใดที่ไม่อาจปฏิบัติได้หรือยากแก่การปฏิบัติ ให้พิจารณาสำรวจตัวเองในข้อนั้นนาน ๆ อีกครั้งหนึ่ง หากยังถือปฏิบัติไม่ได้เช่นเดิม ลูกเสือผู้นั้นมีสิทธิ์เดินออกไปจากลูกเสือบริเวณที่สำรวจตัวเองได้ และไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าร่วมพิธีประจำกองลูกเสือวิสามัญในวันนั้น จนกว่าลูกเสือผู้นั้นจะผ่านการสำรวจตัวเองทุกข้อ จึงจะเข้าพิธีประจำกองลูกเสือวิสามัญได้ในวันต่อไป

9. เมื่อผู้กำกับเห็นว่าเตรียมลูกเสือได้กระทำการสำรวจตัวเองเรียบร้อยแล้ว ให้นำเตรียมลูกเสือเข้าสู่สถานที่ที่จะประกอบพิธีเข้าประจำกองและติดแถบสามสีต่อไป

แบบสำรวจตัวเองของเตรียมลูกเสือวิสามัญ

การสมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ เริ่มต้นด้วยการสำรวจตัวเองก่อน ดังต่อไปนี้

ก. เมื่อเรามีอายุมากขึ้น เวลาที่ยังผ่านไปเร็วขึ้น เมื่อคิดดูจะเห็นว่าชีวิตของเรานั้นสั้นนัก และในไม่ช้าก็จะสิ้นสุดลง ลูกเสือวิสามัญจึงควรถามตนเองว่า

- 1) ฉันได้ใช้เวลาในชีวิตของฉันให้เป็นประโยชน์สมกับที่ได้เกิดมาแล้วหรือ
- 2) ฉันได้ปล่อยเวลาให้หมดไปโดยไม่ได้ทำอะไรให้เป็นประโยชน์เลยหรือ
- 3) ฉันกำลังทำงานอะไรอยู่ที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ใครเลยหรือ
- 4) ฉันได้แสวงหาความเพลิดเพลินหรือหาเงิน หรือหาหนทางก้าวหน้าให้แก่ตัวเองมากเกินไป โดยมีได้พยายาม

ช่วยเหลือผู้อื่นหรือ

- 5) ฉันเคยทำร้ายหรือทำให้ใครเดือดร้อนบ้างหรือไม่ ฉันทำอะไรเพื่อแก้ไขสิ่งที่ฉันทำผิดไปแล้วบ้าง
- 6) ฉันเคยได้ช่วยเหลือใครบ้างในชีวิตของฉัน มีใครอีกหรือไม่ที่ฉันจะช่วยให้

ข. คติพจน์ของลูกเสือวิสามัญคือ " บริการ " ฉะนั้น ถ้าได้เข้าร่วมเป็นลูกเสือวิสามัญ ก็คงจะมีโอกาสได้รับการฝึกอบรม และทำงานเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ จึงควรถามตัวเองว่า

- 1) ฉันเข้ามาเป็นลูกเสือวิสามัญ เพื่อความสนุกสนานที่จะได้รับเท่านั้นหรือ
- 2) ฉันตั้งใจจะบริการเสียสละอย่างจริงใจหรือไม่
- 3) ฉันเข้าใจความหมายของคำว่า "บริการ" อย่างไร
- 4) ฉันทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในงาน แผนงาน หรือการกระทำใด ๆ ของฉันบ้างหรือไม่
- 5) บริการอะไรที่ฉันทำได้อย่างดีที่สุด ที่บ้าน ที่ทำงาน และในเวลาว่างของฉัน

ค. บริการ ไม่ใช่เรื่องของเวลาว่างเท่านั้น บริการควรเป็นทัศนคติแห่งชีวิตที่มีช่องทางจะแสดงออก มาด้วยความสมัครใจของเราเอง เราไม่ได้ทำงานเพื่อนายจ้างใด ๆ ที่เราให้บริการเพราะเรามีจิตใจ การกระทำเช่นนี้แสดงว่าเราเป็นลูกผู้ชาย เนื่องจากความสำเร็จในการให้บริการ ย่อมแล้วแต่นิสัยใจคอ ของเราเองเป็นสำคัญ ฉะนั้น จึงบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย เพื่อที่เราจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

- 1) ฉันจะเพียรพยายามที่จะละหรือเลิกนิสัยชั่วทั้งหลายที่ได้มีมาแต่ก่อนแล้วหรือ
- 2) อะไรเป็นจุดอ่อนในนิสัยใจคอของฉันบ้าง
- 3) ฉันมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และซื่อตรงต่อครอบครัว ผู้บังคับบัญชา ผู้น้อย ขบวนการลูกเสือ เพื่อนของฉัน และตัวของฉันเองหรือไม่
- 4) ฉันเป็นผู้มีเกียรติ มีสัจจะ และเชื่อถือได้จริงหรือ
- 5) ฉันมีใจหนักแน่น ร่าเริง และเชื่อถือได้จริงหรือ
- 6) ฉันมีสติ และประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ หรือ
- 7) ฉันมีความมานะ อดทน ที่จะยืนหยัดในเมื่อโชคไม่เข้าข้างฉันหรือ
- 8) ฉันเป็นตัวของตัวเอง หรือฉันยอมให้ผู้อื่นชักจูงไป
- 9) ฉันมีใจเข้มแข็งเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ย่ำแย่ต่าง ๆ เช่น การพนัน สุรา นารี หรือ
- 10) ถ้าฉันมีข้อบกพร่องในสิ่งเหล่านี้ประการใด ฉันจะตกลงใจ ณ บัดนี้หรือไม่ว่าฉันจะทำตัวให้ดีที่สุด ที่จะแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านี้ และสละให้สิ้นไป ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ข้าพเจ้ามีกำลังที่จะก้าวไปข้างหน้า อย่างถูกต้องสมเป็นพลเมืองดี และเพื่อเป็นกำลังของชาติบ้านเมืองของข้าพเจ้าสืบต่อไป

4. พิธีเข้าประจำกอง

พิธีเข้าประจำกองเป็นการให้เกียรติ และเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะยอมรับและประกาศว่า ลูกเสือคนนั้นมีความสามารถ และคุณสมบัติครบถ้วนและเพียงพอที่จะเป็นลูกเสือวิสามัญ

อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในพิธีเข้าประจำกองประกอบด้วย

1. โต๊ะหมู่บูชา ประกอบด้วยธงชาติ โต๊ะหมู่บูชาพร้อมพระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์
2. พระรูปรัชกาลที่ 6 พร้อมโต๊ะบูชา
3. รูปผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก (บี.พี.)
4. โต๊ะประกอบพิธีที่ปูด้วยธงชาติ
5. ชั้นน้ำสะอาดขนาดใหญ่
6. พานใส่แถบ 3 สีเท่าจำนวนลูกเสือ
7. เทียนสำหรับอ่านแผ่นสำรวจตนเอง
8. แผ่นสำรวจตนเอง
9. แผ่นอ่านฐานที่เป็นการแปลความหมายของกฎลูกเสือ 10 ข้ออย่างผู้ใหญ่
10. เทียนใหญ่ 1 คู่ จุดบนโต๊ะพิธี

สถานที่ที่จะประกอบพิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ ควรจะเป็นสถานที่สงบเงียบและมีขนาดใหญ่พอที่จะรองรับจำนวนของลูกเสือได้ทั้งหมด พิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ มีขั้นตอนการ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ภาพที่ 7.12 พิธีประจำกองของเตรียมลูกเสือวิสามัญ

พี่เลี้ยงนำเตรียมลูกเสือวิสามัญในเครื่องบิน ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ มายืนอยู่ข้างหน้ากองลูกเสือวิสามัญ และอยู่ระหว่างพี่เลี้ยงสองคน มีโต๊ะพิธีซึ่งปูด้วยธงชาติ ผู้กำกับที่เป็นผู้ทำพิธียืนด้านหนึ่งของโต๊ะ หันหน้าเข้าหาลูกเสือที่จะเข้าประจำกอง เรียกชื่อผู้ที่จะเข้าพิธีและถามดังนี้

ผู้กำกับเรียกชื่อผู้สมัคร "เจ้ามาที่นี่เพื่อที่จะเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญในคณะพี่น้องลูกเสือแห่งโลกอันยิ่งใหญ่หรือ"

ผู้สมัคร "ครับ / ค่ะ"

ผู้กำกับ "ถึงแม้ว่าเจ้าจะมีข้อยุ่งยากมาบ้างแล้วในอดีต แต่บัดนี้ เจ้าก็ได้ตั้งใจที่จะทำให้ดีที่สุด เพื่อเป็นผู้มีเกียรติ มีสัจจะ มีความซื่อตรงในการทำงานทั้งปวง พร้อมทั้งจะปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ใช่หรือไม่"

ผู้สมัคร "ใช่ครับ / ใช่ค่ะ"

ผู้กำกับ "เจ้าได้คิดรอบคอบดีแล้วหรือว่า เจ้าพร้อมที่จะเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ"

ผู้สมัคร "ข้าได้คิดรอบคอบดีแล้ว"

ผู้กำกับ "เจ้าเข้าใจหรือไม่ว่าคำว่า "บริการ" นั้นหมายความว่า ตลอดเวลาเจ้าจะต้องมีใจหนักแน่นต่อผู้อื่นทุกคนและเจ้าจะทำดีที่สุดเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือนั้นไม่สะดวก หรือไม่เป็นที่พอใจ หรือไม่เป็นที่ปลอดภัยแก่ตัวเองและเจ้าจะไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ในการให้บริการนั้น"

ผู้สมัคร "ข้าเข้าใจดีแล้ว"

ผู้กำกับ "ข้าขอให้เจ้า ล้างมือในอ่างน้ำ เพื่อเป็นการแสดงว่า เจ้าได้ชำระจิตใจให้ใสสะอาด ปราศจากข้อครหาหมองทั้งปวง อันเป็นเครื่องบดทอนความก้าวหน้าในชีวิตการเป็นลูกเสือวิสามัญของเจ้า เจ้าจะทำหรือไม่"

ผู้สมัคร (ก้าวมาที่โต๊ะพิธี ล้างมือทั้งสองในอ่างน้ำ หยิบหินในอ่างน้ำ 1 ก้อน เก็บใส่กระเป๋าสื่อ เช็ดมือที่ผ้า แล้วกลับไปยืนที่เดิม)

ผู้กำกับ "เจ้าเข้าใจดีหรือไม่ว่า การที่จะเป็นลูกเสือวิสามัญนั้น เจ้ากำลังจะร่วมอยู่ในคณะลูกเสือที่ต้องการจะช่วยเหลือเจ้า ให้สามารถปฏิบัติตามอุดมคติของเจ้า และเราขอให้เจ้าปฏิบัติตามข้อบังคับและคติพจน์ของเรา ในเรื่องการให้บริการแก่ผู้อื่น"

ผู้สมัคร "ข้าเข้าใจดีแล้ว"

ผู้กำกับ "ถ้าเช่นนั้น ข้าขอให้เจ้ากล่าวคำปณิธานของลูกเสือ และพึงเข้าใจไว้ด้วยว่า
เจ้าจะแปลความหมายของคำปณิธานนี้ ไม่ใช่อย่างเด็ก แต่จะแปลอย่าง
ผู้ใหญ่"

ผู้สมัคร ก้าวออกมาข้างหน้า เอามือซ้ายจับธงมือขวาแสดงรหัส
หากผู้สมัครมีจำนวนมาก ให้เข้าแถวตอนหน้ากระดานหมู่ปิดระยะ
แถวแรกยื่นมือซ้ายออกไปแตะคันธงมือขวาแสดงรหัส แถวถัดไปยื่นมือซ้าย
แตะไหล่คนข้างหน้ามือขวาแสดงรหัส ลูกเสือและผู้กำกับทุกคนแสดงรหัส
ผู้สมัคร "ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า"

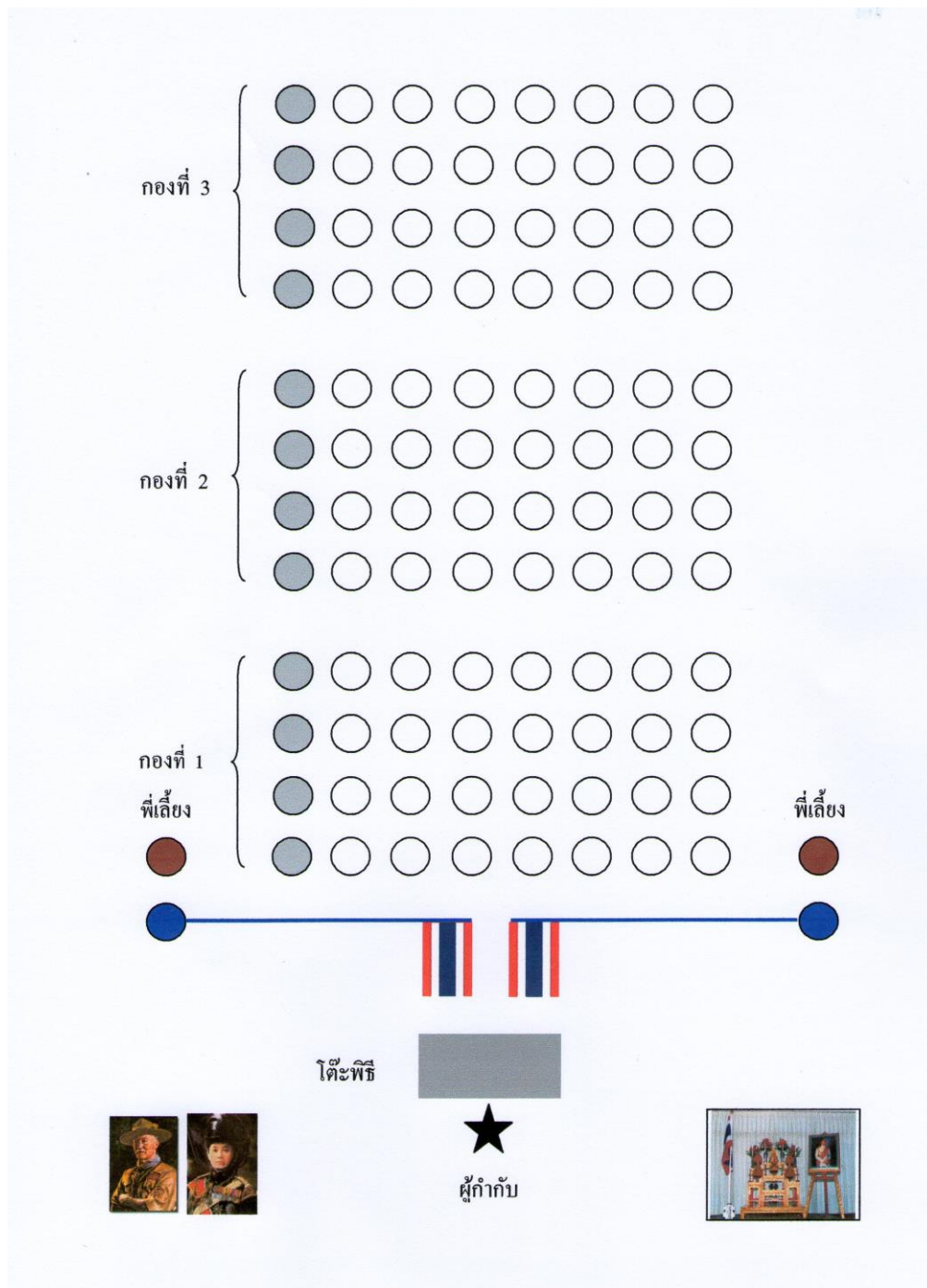
ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

ผู้กำกับ "ข้าฯ เชื่อเจ้าว่าด้วยเกียรติของเจ้า เจ้าจะปฏิบัติตามคำปณิธานที่เจ้าให้ไว้
แล้ว" ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญติดแถบที่ไหล่แก่ลูกเสือวิสามัญ และมอบ
เครื่องหมายให้พร้อมกล่าวว่า

ผู้กำกับ “แถบที่ไหล่นี้มีสามสี คือสีเหลือง สีเขียวและสีแดง สีเหล่านี้เป็นสีของ
ลูกเสือทั้งสามประเภท ที่อยู่ในวงพี่น้องลูกเสือ ข้าขอต้อนรับเจ้าเข้ามาอยู่
ด้วย ขอให้สีทั้งสามนี้ จงเป็นเครื่องเตือนใจให้เจ้าระลึกถึงหน้าที่ของเจ้า
ที่มีอยู่ต่อลูกเสือรุ่นน้องและขอให้เจ้าระลึกถึงความรับผิดชอบของเจ้า ใน
ฐานะที่เป็นลูกเสือวิสามัญ ในการที่จะบำเพ็ญตน ให้ดีที่สุดที่จะเป็น
ตัวอย่างแก่ลูกเสือรุ่นน้องต่อไป”

ภาพที่ 7.13 แสดงแผนผังพิธีเข้าประจำกอง

หมายเหตุ.

1. หากเตรียมลูกเสื่อวิสามัญมีจำนวนมาก อาจเข้าระดับแถบ 3 สี ครั้งละ 1-2 หมวกก็ได้ โดยนายหมู่สั่งถึงขวาหัน แล้วผู้ทำพิธีเชิญผู้กำกับทุกคนร่วมระดับแถบ 3 สี และกล่าวแสดงความยินดีกับลูกเสื่อใหม่
2. ในสมัยของ บี.พี. มีลูกเสื่อ 3 ประเภทคือลูกเสื่อสำรอง ลูกเสื่อสามัญ และลูกเสื่อวิสามัญ ยังไม่มีลูกเสื่อสามัญรุ่นใหญ่ ที่เพิ่งมาตั้งขึ้นในภายหลัง จึงไม่มีแถบสีของลูกเสื่อสามัญรุ่นใหญ่

หน่วยที่ 8

ระเบียบแถว

หน่วยที่ 8

ระเบียบแถว

สาระการเรียนรู้

1. สัญญานกหวีด
2. ระเบียบแถว
 - 2.1 การจัดแถว
 - 2.2 การแยกแถวและเลิกแถว
 - 2.3 ระเบียบแถว
 - 2.3.1 แถวหน้ากระดานแถวเดี่ยว
 - 2.3.2 แถวตอนหรือแถวตอนลึก
 - 2.3.3 แถวหน้ากระดานหมู่ปิดระยะ
 - 2.3.4 แถวหน้ากระดานหมู่เปิดระยะ
 - 2.3.5 แถวครึ่งวงกลม
 - 2.3.6 แถววงกลม
 - 2.3.7 แถวสี่เหลี่ยมเปิด
 - 2.3.8 แถวรัศมีหรือแถวล้อเกวียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกหรืออธิบายสัญญานกหวีดแบบต่าง ๆ ได้
2. ปฏิบัติตามสัญญาณสั่งการนกหวีดได้ถูกต้อง
3. บอกรูปแบบการเข้าแถวตามแบบสากลหรือขบวนการลูกเสือโลกได้
4. เข้าแถวได้ถูกต้องตามแบบปฏิบัติและสัญญาณสั่งการ
5. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
6. เป็นผู้มีความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในตนเอง

เนื้อหา

1. สัญญาณนกหวีด

สัญญาณนกหวีด เป็นสัญญาณเสียงที่ใช้เป็นรหัสในการบอก แจ้งข่าว หรือสั่งการ ในสถานการณ์บางอย่างที่เสียงพูดธรรมดาอาจทำให้ผู้ฟังไม่ได้ยิน หรือไม่สนใจฟังเพราะเป็นเรื่องปกติ แต่หากใช้นกหวีดทุกคนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่ได้ยินจะสนใจฟัง เพราะเป็นเสียงพิเศษที่ผิดแผกแตกต่าง ไปจากเสียงที่เคยได้ยินได้ฟังอยู่เป็นประจำ ทำให้เกิดการตื่นตัว และระมัดระวังในสถานการณ์ใน ขณะนั้น

สัญญาณนกหวีดหากนำไปใช้ให้ลูกที่ถูกเวลา จะสามารถช่วยเหลือ ผ่อนคลาย และแก้ไข สถานการณ์คับขันให้คลี่คลายไปในทางที่ดีได้ แต่หากนำไปเป่าเล่นไม่รู้จักกาลละ เทศะ อาจก่อให้เกิด ความรำคาญให้กับคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำ ตัวอย่างการใช้นกหวีดในทางที่ถูก เช่น การ ใช้สัญญาณนกหวีดในการอำนวยความสะดวก และควบคุมการจราจรของตำรวจจราจร การใช้สัญญาณ นกหวีดขอความช่วยเหลือของนักปีนเขาที่พลัดหลงหรือตกอยู่ในอันตราย การใช้นกหวีดที่ติดอยู่ที่เสื้อชูชีพเป่าขอความช่วยเหลือของผู้ที่เรืออัปปางและกำลังจะจมน้ำ เป็นต้น

ภาพที่ 8.1 นกหวีดแบบต่างๆ

โดยปกติในงานลูกเสือ มักจะใช้สัญญาณนกหวีด เมื่อลูกเสืออยู่ไกลไม่สามารถสั่งการด้วยเสียงตามปกติได้ หรืออาจจะใช้ในกรณีที่ลูกเสืออยู่ในสถานที่ที่ไม่สามารถมองเห็นกันได้ นอกจากนี้ยังอาจใช้เพื่อให้เกิดความสนใจขณะที่ลูกเสือกำลังทำงาน กำลังคุย กำลังเดินหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยปกติแล้วในงานลูกเสือมักจะใช้ควบคู่ไปกับสัญญาณมือ ในการเรียกกองลูกเสือ

ในการใช้สัญญาณลูกเสือนั้น ลูกเสือต้องจดจำและทำความเข้าใจให้ตรงกัน ว่าสัญญาณเสียงแต่ละอย่าง หมายถึงอะไร เพราะสัญญาณเสียงของลูกเสือ จะมีรูปแบบเฉพาะและตายตัว

ตามข้อตกลง สัญญาณนกหวีดแต่ละแบบจะมีความหมายดังนี้

❖ **เตรียมพร้อม** สัญญาณเตรียมพร้อมหรือระวังตัวคือเป่านกหวีดยาว 1 ครั้ง หมายถึงให้ทุกคนหยุด นิ่ง ฟัง หรือเงียบ เพื่อรอรับคำสั่งในสัญญาณต่อไป สัญญาณนี้จะเป่าก่อนทุกครั้งที่จะเรียกสัญญาณต่อไป ดังนั้นลูกเสือต้องฟังสัญญาณต่อไปให้ดีกว่า สัญญาณคำสั่งต่อไปคือสัญญาณอะไร

❖ **เหตุการณ์ปกติ** สัญญาณที่บอกว่าเหตุการณ์ปกติคือการเป่านกหวีด เป่ายาวหลายครั้ง ติดต่อกัน หมายความว่า ผู้ให้สัญญาณพิจารณาแล้วว่าเหตุการณ์เป็นปกติ ไม่มีเหตุการณ์พิเศษที่ผิดปกติแตกต่างไปจากเดิม หรือไม่มีเหตุอันตรายร้ายแรง ให้ทำกิจกรรมที่กำลังทำค้างอยู่ต่อไป

❖ **เรียกนายหมู่** สัญญาณเรียกนายหมู่คือการเป่านกหวีดเป็นชุด สั้น 3 ครั้ง ยาว 1 ครั้ง สลับกันไปความหมายคือ ผู้กำกับต้องการเรียกเฉพาะนายหมู่ของทุก ๆ หมู่มาพบ เพื่อขอความร่วมมือในการทำงานบางอย่าง หรือต้องการสั่งการเป็นการเฉพาะ ให้นำข่าวสารไปแจ้งแก่สมาชิกในหมู่

❖ **เรียกทุกคนหรือเรียกรวมกอง** สัญญาณที่ใช้คือ เป่าสั้นติดกันหลาย ๆ ครั้ง ความหมายคือ เรียกทุกคนมารวมกันที่สถานที่นัดหมาย เพื่อทำการเปิดกองหรือทำกิจกรรมที่ต้องทำกับทุก ๆ คน หรือทุกคนต้องมีส่วนร่วม

❖ **เกิดเหตุร้าย** สัญญาณนกหวีดที่ใช้คือเป่าสั้น 1 ครั้ง ยาว 1 ครั้งสลับกันไป หมายถึงมีเหตุการณ์ ที่เป็นอันตราย ให้ลูกเสือระมัดระวังและเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์

❖ **เชิญธงชาติลง** สัญญาณนกหวีดที่ใช้คือเป่ายาว 3 ครั้ง เป่าสั้น 1 ครั้ง ความหมายคือเชิญธงชาติลงจากยอดเสาเมื่อเวลา 18.00 น

เพลงสัญญาณนกหวีด

—	ยาวหนึ่งครั้ง	เราฟังได้ความว่าหยุด
— — — — —	เป่ายาวเป็นชุด	เราต้องรีบรุดไปต่อไป
- - - - -	สั้นติดต่อกัน	เร็วพลันเข้าแถวทันใด
- — — - — —	สั้นยาวนั้นไซ้	เราต้องรีบไปเพราะเกิดเหตุการณ์
- - - — — - - -	นายหมูมานี้	ฟังซีสั้นสามยาวหนึ่ง
	ลูกเสือเราฟัง	จดจำคำนี้คือสัญญาณ

2. ระเบียบแถว

ระเบียบแถว เป็นการจักระบบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเตรียมความพร้อม ในการรวมกลุ่มของลูกเสือ ก่อนเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากลูกเสือนี้นับว่ามีจำนวนมาก จึงอาจเกิดความล่าช้า และมีปัญหาในการรวมกลุ่ม ดังนั้น เพื่อความรวดเร็วในการรวมกลุ่มหรือประชุมกอง จึงต้องมีการกำหนดให้มีระเบียบและวิธีการในการรวมกลุ่มดังกล่าว เรียกว่าระเบียบแถวซึ่งลูกเสือทุกคนต้องรู้ เข้าใจให้ตรงกันและปฏิบัติให้ถูกต้อง

2.1 การจัดแถว

เป็นการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดแถว ไม่ว่าจะเป็นการเรียกแถวแบบใด เมื่อเข้าแถวตามรูปแบบเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการจัดแถวตามรูปแบบนั้น ๆ ให้เรียบร้อย สวยงาม โดยการสั่ง “จัดแถว” ซึ่งอาจเป็นผู้กำกับ หรือรองผู้กำกับสั่งเอง หรืออาจจะเป็นนายหมู่ที่ได้รับมอบหมาย หรือทำหน้าที่ควบคุมดูแลกองลูกเสือของตนเองเป็นคนสั่ง การจัดแถวโดยทั่วไปจะมี 2 แบบคือ การจัดแถวแบบปิดระยะ และการจัดแถวแบบเปิดระยะ ถ้าไม่มีกรณีพิเศษแล้ว การสั่ง “จัดแถว” จะถือว่าเป็นการสั่งจัดแถวแบบปิดระยะ

♦ แถวปิดระยะ ระยะเคียงระหว่างบุคคลในแถวหน้ากระดานจะเป็น 1 ช่วงศอก ระยะเคียงระหว่างหมู่จะเป็น 1 ช่วงแขน ระยะต่อระหว่างหมู่ข้างหน้ากับหมู่ข้างหลัง 1 ก้าว ทำได้โดย เมื่อได้รับคำสั่ง “จัดแถว” ให้สมาชิกยกมือซ้ายขึ้นทำสะพาน ยกเว้นคนที่อยู่ซ้ายสุด ฝ่ามือพักอยู่บนสะพาน นิ้วเหยียดชิดติดกันอยู่ประมาณแนวตะเข็บกางเกง/กระโปรง ข้อศอกอยู่เสมอแนวลำตัว แขนขวาแตะปลายศอกซ้ายของคนขวา สะบัดหน้าไปดูระดับแถวด้านขวามือ ยกเว้นคนขวาสุดไม่ต้องสะบัด

การตรวจแถว เมื่อผู้เรียกแถวตรวจแถวแล้วเห็นว่าเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามแล้วจึงสั่ง “นิ่ง” ให้ทุกคนในแถวลดมือลง พร้อมกับสะบัดหน้ามาอยู่ในท่าตรงและนิ่ง

♦ แถวเปิดระยะ ระยะเคียงระหว่างบุคคลในแถวหน้ากระดานจะเป็น 1 ช่วงศอก (แถวหน้ากระดานแถวเดียวจะเป็น 1 ช่วงแขน) ระยะเคียงระหว่างหมู่จะเป็น 1 ช่วงแขน ระยะต่อระหว่างหมู่ข้างหน้ากับหมู่ข้างหลัง 3 ก้าว ทำได้โดยเมื่อได้รับคำสั่ง “จัดแถว” ให้สมาชิกยกมือซ้ายขึ้นทำสะพาน ยกเว้นคนที่อยู่ซ้ายสุด ฝ่ามือพักอยู่บนสะพาน นิ้วเหยียดชิดติดกันอยู่ประมาณแนวตะเข็บกางเกง/กระโปรง ข้อศอกอยู่เสมอแนวลำตัว แขนขวาแตะปลายศอกซ้ายของคนขวา สะบัดหน้าไปดูระดับแถวด้านขวามือ ยกเว้นคนขวาสุดไม่ต้องสะบัด

การตรวจแถว เมื่อผู้เรียกแถวตรวจแถวแล้วเห็นว่าเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามแล้วจึงสั่ง “นิ่ง” ให้ทุกคนในแถวลดมือลง พร้อมกับสะบัดหน้ามาอยู่ในท่าตรงและนิ่ง

ภาพที่ 8.2 ทำจัดแถวปิดระยะ

ภาพที่ 8.3 ทำจัดแถวเปิดระยะ

2.2 การแยกแถวและเลิกแถว

♦ **การแยกแถว** เป็นการให้หยุดหรือพักกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ชั่วคราว แต่ยังคงกลับมาทำกิจกรรมร่วมกันต่อไปอีก คือต้องมีการประชุมกองและทำกิจกรรมร่วมกันอีกครั้ง ก่อนเลิกกิจกรรมในวันนั้น เช่น ในระหว่างการซ้อมสวนสนาม หรือการฝึกกระเปียบแถว ผู้กำกับอาจเห็นว่าอากาศร้อน ลูกเสือเหนื่อยมากเกินไป หรือฝึกต่อเนื่องมานานแล้ว อาจก่อให้เกิดความเบื่อ จึงอนุญาตให้ลูกเสือไปพักผ่อนได้ชั่วคราว ก่อนกลับมารวมกองใหม่ คำสั่งที่ใช้คือ **“กอง-แยก”**

การปฏิบัติ เมื่อได้รับคำสั่งกองแยก ให้ลูกเสือทั้งหมดทำขวาหัน แล้วแยกย้ายกันไปอย่างรวดเร็ว และรอรับคำสั่งรวมกองเพื่อปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอีกครั้งในลำดับต่อไป

♦ **การเลิกแถว** เป็นคำสั่งให้เลิกหรือหยุดทำกิจกรรมในวันนั้นหรือในครั้งนั้น หลังได้รับคำสั่งให้ลูกเสือแยกย้ายกันกลับบ้าน หรือไปทำภารกิจอื่น ๆ ต่อไป โดยไม่ต้องกลับมารวมกองอีก คำสั่งที่ใช้คือ **“กอง-เลิก”**

การปฏิบัติ เมื่อได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ให้ลูกเสือทั้งหมดที่อยู่ในแถวทำท่าตรง จากนั้นทำวันทยหัตถ์หรือวันทยาอรูปพร้อมกล่าวคำขอบคุณ “ขอบคุณครับ/ค่ะ” ลดมือลงแล้วทำขวาหัน จากนั้นจึงแยกย้ายกันไปอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 8.4 การแยกแถว

ภาพที่ 8.5 การเลิกแถว

♦ **การรวมและขยายอาวุธ** ในบางกรณีที่มีการทำกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้อาวุธหรือไม้้งามเป็นส่วนประกอบ เพราะอาจทำให้ไม่สะดวกและเกะกะกีดขวางการทำกิจกรรม ต้องมีการเก็บไม้้งามแยกไว้ในที่อีกต่างหาก เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม จึงควรเก็บไม้้งามด้วยการรวมไว้เป็นกระโจม ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

คำสั่ง **“รวมอาวุธ”**

การปฏิบัติ หากลูกเสืออยู่ในแถวหน้ากระดานให้ลูกเสือคนที่ 2 และ 3 ก้าวออกมาข้างหน้า 1 ก้าว จากนั้นใช้ไม้้งามยันหรือขัดเข้าด้วยกันหน้าห่มของตน ให้คนที่ 4 เอาไม้้งามขัดรวมกับ 2 คนแรก ให้มั่นคงแข็งแรงเป็นรูปกระโจม ส่วนคนอื่น ๆ ให้พิงไม้้งามไว้กับกระโจม ให้นายห่มพิงไม้้งามของตนไว้กับกระโจมเป็นคนสุดท้าย ส่วนการแยกหรือขยายอาวุธ จะปฏิบัติย้อนกลับกับการรวมอาวุธ

หมายเหตุ. หากมีการเข้าแถวในรูปแบบอื่น ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชา อาจให้รวมอาวุธไว้ด้านหลังหรือด้านข้างก็ได้ เช่น ในการเข้าแถวรูปครึ่งวงกลมหรือแถวสี่เหลี่ยมเปิด เพื่อสอนหรือสาธิตเงื่อนไข เชือก การปฐมพยาบาล หรือกิจกรรมอื่น อาจสั่งให้รวมอาวุธไว้ด้านหลังห่มของตนเอง การเข้าแถวตอนลึก อาจให้รวมไม้้งามไว้ด้านข้าง เป็นต้น

ภาพที่ 8.6 การรวมอาวุธ

2.3 ระเบียบแถว

ระเบียบแถวตามแบบของลูกเสือ-เนตรนารีสากล กำหนดไว้ 8 รูปแบบ ซึ่งสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจำนวนของลูกเสือ สภาพภูมิประเทศที่จะเรียกรวมพล และภารกิจหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ เพื่อความสะดวกในการศึกษารูปแบบในการจัดแถว จึงขอใช้สัญลักษณ์ในการจัดระเบียบแถวดังนี้

- ★ แทน ผู้กำกับหรือผู้เรียกแถว
- แทน นายหมู่
- แทน รองนายหมู่
- แทน สมาชิกหมู่

2.3.1 แถวหน้ากระดานแถวเดียว

แถวหน้ากระดานแถวเดียวหรือแถวหน้ากระดานเรียงเดียว ใช้ในกรณีที่ต้องการตรวจนับจำนวนของลูกเสือ ตรวจความพร้อมของกองลูกเสือ ตรวจแถว ตรวจเครื่องแต่งกาย ตรวจพลสวนสนาม ที่ผู้ตรวจหรือผู้กำกับ ต้องการพบปะกับลูกเสืออย่างใกล้ชิดทุกคน กรณีนี้จะต้องมีพื้นที่ที่เพียงพอในการเข้าแถว และลูกเสือมีจำนวนไม่มากนัก หากลูกเสือมีจำนวนมากการเรียกแถวแบบนี้จะไม่สะดวก เพราะแถวจะยาวมาก ต้องเรียกแถวแบบอื่นที่เหมาะสมกว่า

สัญญาณการเรียกแถว

ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมกับเหยียดแขนทั้งสองข้างเสมอไหล่ มือแบ นิ้วทั้งห้าชิดติดกัน หันฝ่ามือไปข้างหน้า

การเข้าแถว

- กรณีหมู่เดียว ให้นายหมู่ยืนแลตรงเป็นหลักทางขวาของแถว (ซ้ายมือของผู้เรียก) ห่างผู้กำกับ 6 ก้าว ลูกหมู่เข้าแถวตามลำดับทางซ้ายของนายหมู่ โดยยืนเรียงเคียงกันเป็นแถวหน้ากระดานไปจนถึงลูกแถวคนสุดท้าย และปิดแถวด้วยรองนายหมู่ ซึ่งจะอยู่ซ้ายสุดของแถว จัดแถวให้ตรงกันและให้กลางแถวอยู่ตรงหน้าผู้เรียกแถว

- กรณีหลายหมู่ ให้แต่ละหมู่เข้าแถวเรียงเดียวต่อกันเป็นแถวเดียว ระยะเคียงระหว่างบุคคล 1 ช่วงศอก ระยะห่างระหว่างหมู่ 1 ช่วงแขน (แถวเปิดระยะระหว่างบุคคล 1 ช่วงแขน) ให้กึ่งกลางของแถวอยู่ห่างจากผู้เรียก 6 ก้าวโดยประมาณ

ภาพที่ 8.7 สัญญาณมือแฉกหน้ากระดาน

6 ก้าว

ภาพที่ 8.8 แฉกหน้ากระดานแฉกเดี่ยวหมู่เดียว

6 ก้าว

ภาพที่ 8.9 แฉกหน้ากระดานแฉกเดี่ยวหลายหมู่

2.3.2 แฉกตอนหรือแฉกตอนเล็ก

ใช้เรียกแฉกในกรณีที่ต้องการจัดแฉกเดินทาง เป็นการเตรียมความพร้อมในการออกเดินทางหรือออกไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ต้องมีการดำเนินการตามลำดับก่อนหลัง

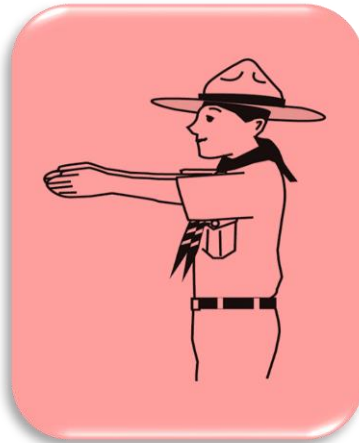
การเรียกแฉกแบบนี้ หากมีลูกเสือหมู่เดียวเรียกว่าแฉกตอนเรียงหนึ่งหรือแฉกตอนเรียงเดียว หากมีหลายหมู่เรียกว่าแฉกตอนหมู่

สัญญาณการเรียกแฉก

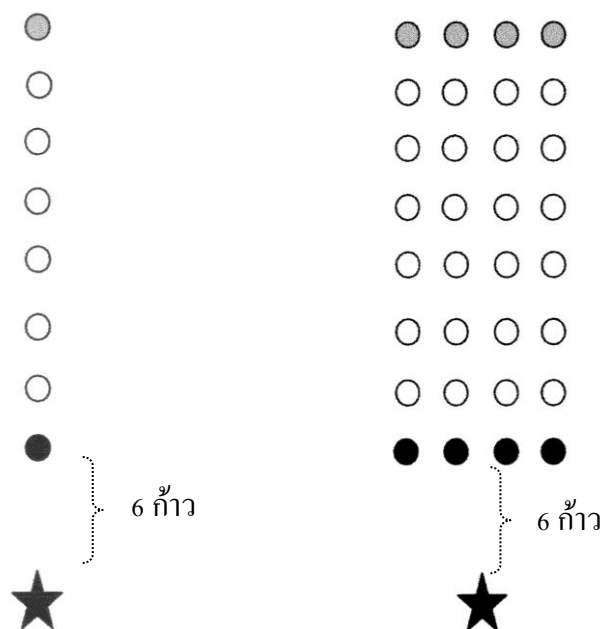
ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมกับเหยียดแขนทั้งสองข้างไปข้างหน้าเสมอแนวลำตัว มือแบ หันฝ่ามือทั้งสองข้างเข้าหากัน

การเข้าแถว

- กรณีหมู่เดียว นายหมู่เวียนมายืนในท่าตรงเป็นหลักข้างหน้า ห่างจากผู้เรียก 6 ก้าว สมาชิกในหมู่เวียนเข้าแถวต่อหลังนายหมู่ โดยยืนให้ตรงกับนายหมู่ ระยะต่อสุดช่วงแขนเมื่อยืนมือไปแตะหลังท่อนบนของผู้อยู่ข้างหน้า สมาชิกคนอื่น ๆ เข้าแถวซ้อนหลังไปตามลำดับ ระยะต่อ สุดช่วงแขนเช่นกัน
- กรณีหลายหมู่ ให้หมู่หลักที่อยู่กลางเข้าแถวตอนตรงหน้าผู้เรียก ห่างจากผู้เรียก 6 ก้าว โดยประมาณ หมู่อื่น ๆ เข้าแถวตอนเป็นแนวเดียวกันทางด้านซ้ายและขวาของหมู่หลัก

ภาพที่ 8.10 สัญญาณเรียกการเข้าแถวตอน

ภาพที่ 8.11 การเข้าแถวตอนเรียงเดียวและแถวตอนหมู่

2.3.3 แแถวหน้ากระดานหมู่ปีดระยะ

ใช้ในการเรียกแถวรวมกองในกรณีรายงานตัวเพื่อรับการตรวจ เข้ารับการฝึก เข้าฐาน ผจญภัย หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องทำพร้อมกันเป็นกอง

สัญญาณการเรียกแถว

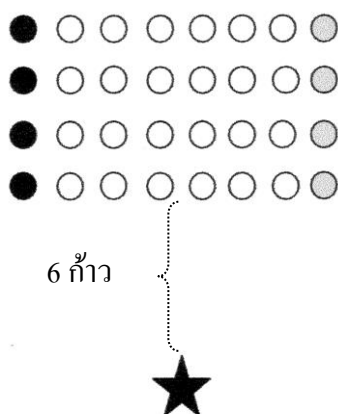
ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมทั้งกำมือสองข้างเหยียดตรงออกไปข้างหน้าขนานกับพื้น งอข้อศอกขึ้นเป็นมุมฉาก หันหน้ามือเข้าหากัน

การเข้าแถว

ให้หมู่ที่ 1 มาเข้าแถวหน้าผู้เรียก นายหมู่อยู่ขวามือ ลูกหมู่อยู่ซ้ายมือ เรียงเป็นแถวหน้ากระดาน โดยให้ตรงกึ่งกลางของหมู่อยู่ตรงหน้าผู้เรียก ห่างผู้เรียกประมาณ 6 ก้าว หมู่ต่อ ๆ ไป เข้าแถวหน้ากระดานข้างหลังหมู่แรก เรียงกันไปตามลำดับหมู่ ระยะห่างระหว่างบุคคลในหมู่ 1 ช่วงศอก ระยะหมู่ต่อหมู่ 1 ช่วงแขน

ภาพที่ 8.12 สัญญาณเรียกการเข้าแถวหน้ากระดานหมู่ปีดระยะ

ภาพที่ 8.13 การเข้าแถวหน้ากระดานหมู่ปีดระยะ

2.3.4 แแถวหน้ากระดานหมู่เปิดระยะ

ใช้ในการเรียกแถวรวมกองในกรณีรายงานตัวเพื่อรับการตรวจ เข้ารับการฝึก เข้าฐาน ผจญภัย เล่นเกม หรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้แต่ละคนมีพื้นที่ในการเล่น

สัญญาณการเรียกแถว

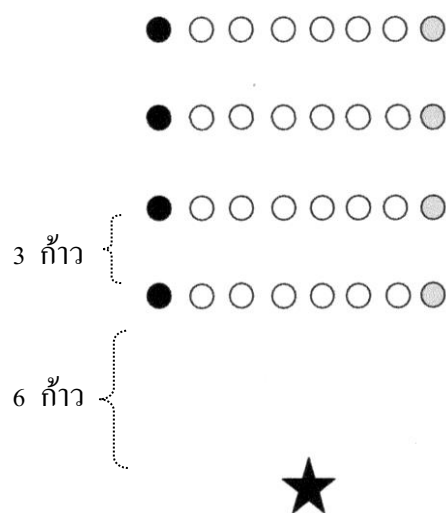
ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมทั้งกำมือสองข้าง งอข้อศอก เป็นมุมฉาก แขนท่อนบนแบะออกจนเป็นแนวเดียวกับไหล่ หันหน้ามือไปข้างหน้า

การเข้าแถว

ให้ทุกคนเข้าแถวเหมือนแถวหน้ากระดานหมู่ปิดระยะห่างผู้เรียก 6 ก้าว ระยะเคียงระหว่างบุคคล 1 ช่วงศอก แต่ระยะต่อระหว่างหมู่ของทุกหมู่ขยายออกไปทางด้านหลังห่างกันหมู่ละ 3 ก้าว

ภาพที่ 8.14 สัญญาณเรียกแถวหน้ากระดานหมู่เปิดระยะ

ภาพที่ 8.15 การเข้าแถวหน้ากระดานหมู่เปิดระยะ

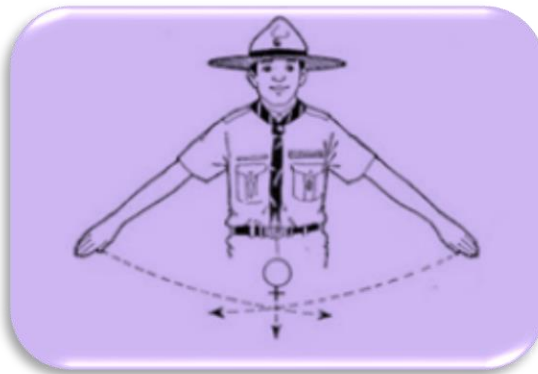
2.3.5 แแถวครึ่งวงกลม

ใช้เรียกแถวในกรณีที่มีพื้นที่พอเหมาะ ลูกเสือมีจำนวนไม่มาก และต้องการให้ทุกคนได้รับความสำคัญหรือมองเห็นเท่าเทียมกัน เช่น การเปิดกอง การสอน การสาธิต การเล่นเกม เป็นต้น

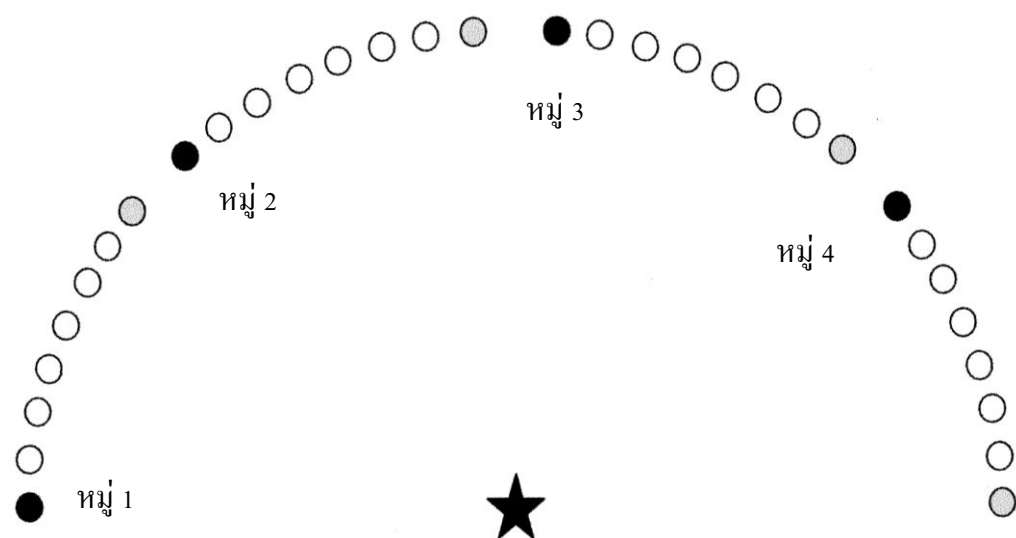
สัญญาณการเรียกแถว

ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมกับแบมือทั้งสองข้าง เหยียดตรงลงข้างล่าง คอว่าฝ่ามือเข้าหาตัว โบกผ่านลำตัวไปประสานกันด้านหน้าซ้ำ ๆ เป็นรูปครึ่งวงกลม การเข้าแถว

ให้หมู่ที่ 1 อยู่ขวามือของแถวทั้งหมด โดยนายหมู่หมู่ที่ 1 อยู่ในแนวเดียวกับผู้เรียก หมู่ที่ 2 และหมู่อื่น ๆ เรียงต่อไปทางด้านซ้ายของหมู่แรกตามลำดับ เป็นรูปครึ่งวงกลม โดยรองนายหมู่หมู่สุดท้าย อยู่ในแนวเดียวกันกับผู้เรียกและนายหมู่หมู่ที่ 1 จัดแถวให้ผู้เรียกเป็นจุดศูนย์กลางของส่วนโค้ง

ภาพที่ 8.16 สัญญาณเรียกการเข้าแถวครึ่งวงกลม

ภาพที่ 8.17 การเข้าแถวครึ่งวงกลม

2.3.6 แฉวงกลม

1) แฉวงกลมแบบผู้เรียกแฉเป็นจุดศูนย์กลาง

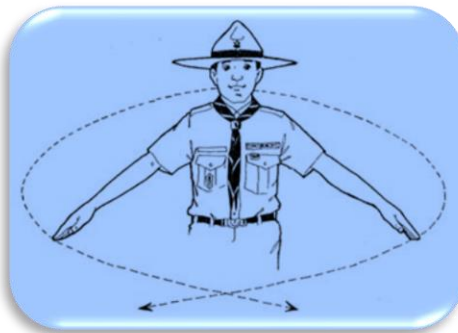
การเข้าแฉแบบนี้ ใช้ในกรณีที่ถูกเสียมจำนวนไม่มากนัก และมีพื้นที่เหมาะสม กิจกรรมที่ต้องใช้การเข้าแฉแบบนี้ เป็นกิจกรรมประเภทการนำเสนอที่มีการแสดง การสาธิต หรือ การละเล่นที่ต้องการให้ทุกคนมองเห็นอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การแจ้งข้อมูลข่าวสาร การเล่นเกม การสาธิตการผูกเงื่อนเชือก การเล่นรอบกองไฟ เป็นต้น

สัญญาณการเรียกแฉ

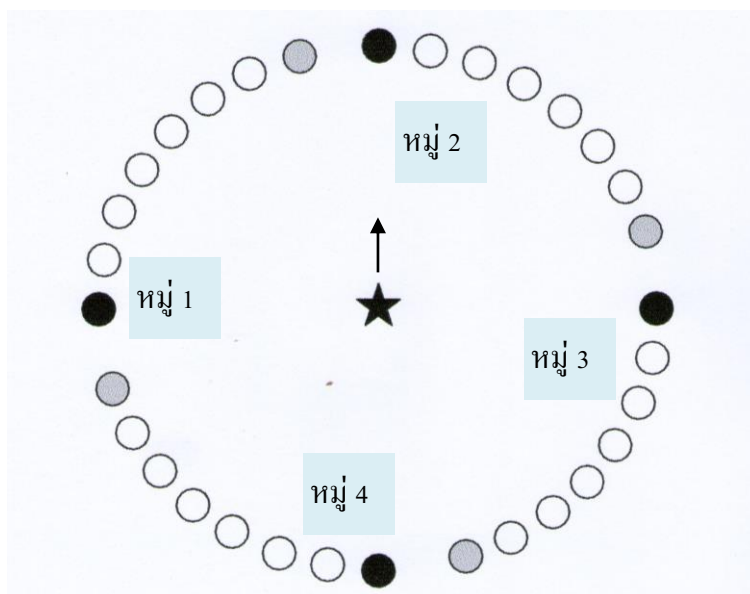
ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมกับแบมือทั้งสองข้าง เหยียดตรงลงข้างล่าง คว่ำฝ่ามือเข้าหาตัว โบกผ่านลำตัวไปประสานกันด้านหน้าซ้ำ ๆ เป็นรูปครึ่งวงกลม

การเข้าแฉ

ให้หมู่ที่ 1 ยืนด้านซ้ายมือของผู้เรียก โดยนายหมู่หมู่ที่ 1 ยืนแนวเดียวกับผู้เรียก ส่วนหมู่ที่ 2 และหมู่ต่อ ๆ ไป อยู่ทางด้านซ้ายของหมู่แรกตามลำดับ จนรองนายหมู่หมู่สุดท้าย ไปจรดกับนายหมู่หมู่ที่ 1 โดยมีผู้เรียกเป็นจุดศูนย์กลางของวงกลม

ภาพที่ 8.18 สัญญาณเรียกการเข้าแฉวงกลมแบบผู้เรียกเป็นจุดศูนย์กลาง

ภาพที่ 8.19 การเข้าแฉวงกลมแบบผู้เรียกเป็นจุดศูนย์กลาง

2) แฉวงกลมแบบผู้เรียกแถวอยู่ที่เส้นรอบวง

การเข้าแถวแบบนี้ ใช้ในกรณีเดียวกันกับการเข้าแถววงกลมแบบผู้เรียกแถวเป็นจุด

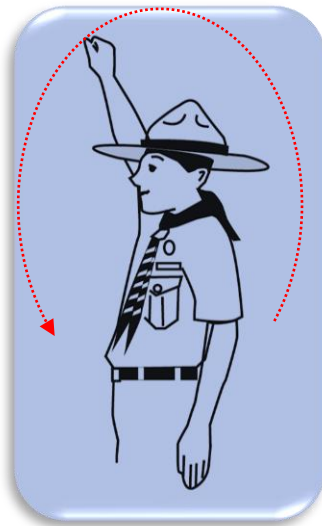
ศูนย์กลาง

สัญญาณการเรียกแถว

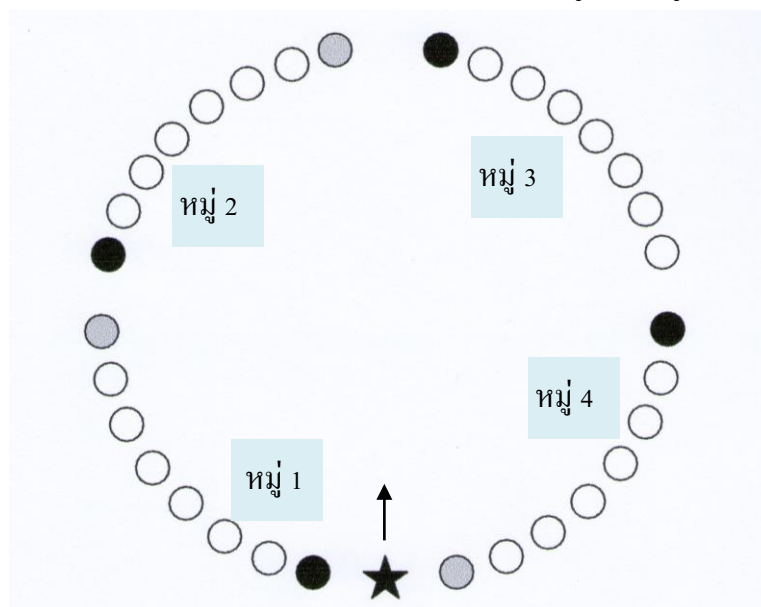
ผู้เรียกจะยืนในตำแหน่งที่เหมาะสม เรียก “**กอง**” พร้อมกับกำมือขวาเหยียดแขนออกไปข้างหน้า ยกขึ้นข้างบนและเลยไปข้างหลัง หมุนเป็นวงกลม

การเข้าแถว

ให้หมู่ที่ 1 ยืนด้านซ้ายมือของผู้เรียก โดยให้นายหมู่ของหมู่ที่ 1 ยืนชิดกับผู้เรียก หมู่ที่ 2 และหมู่ต่อ ๆ ไป อยู่ทางด้านซ้ายของหมู่แรกตามลำดับ จนรอนายหมู่หมู่สุดท้าย อยู่ชิดกับผู้เรียกทางด้านขวามือ โดยให้ผู้เรียกอยู่ในเส้นรอบวงด้วย

ภาพที่ 8.20 สัญญาณเรียกการเข้าแถววงกลมแบบผู้เรียกอยู่ที่เส้นรอบวง

ภาพที่ 8.21 การเข้าแถววงกลมแบบผู้เรียกอยู่ที่เส้นรอบวง

2.3.7 แกรุปสี่เหลี่ยมเปิด

ใช้เรียกแถวในกรณีที่มีพื้นที่พอเหมาะ ลูกเสื้อมีจำนวนไม่มาก และต้องการให้ทุกคนได้รับความสำคัญหรือมองเห็นเท่าเทียมกัน เช่น การเปิดกอง การสอน การสาธิต การเล่นเกม เป็นต้น

สัญญาณเรียกแถว

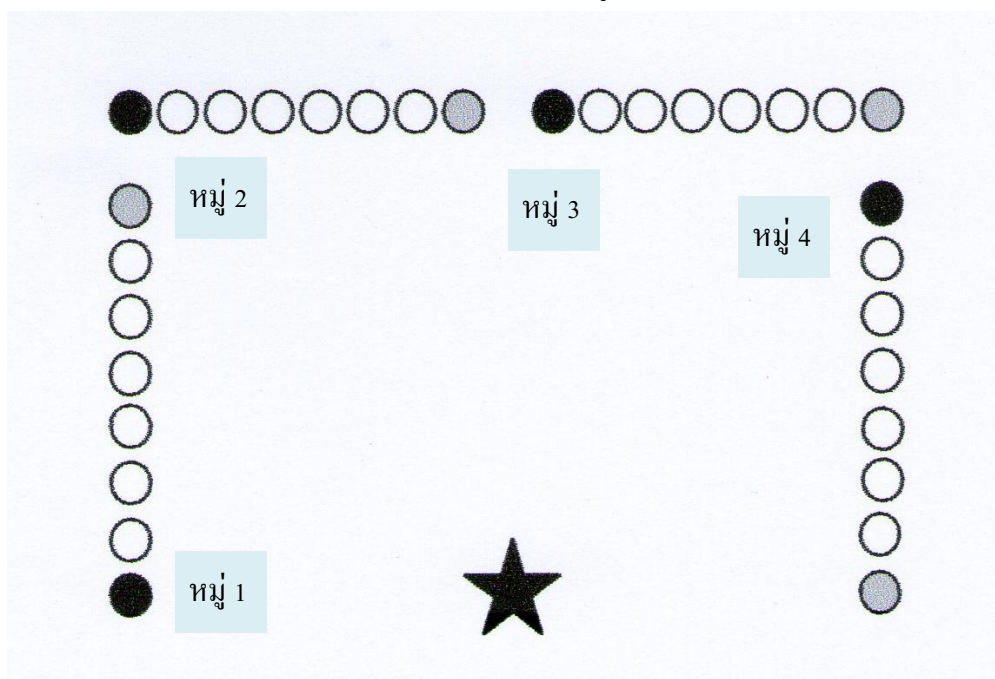
ผู้เรียกแถวยืนอยู่ในท่าตรง งอข้อศอกทั้งสองข้างขึ้น แขนงมือหงายไปข้างหน้า ให้ฝ่ามือขวาทับหลังมือซ้ายในระดับประมาณแนวลูกคาง ระยะห่างประมาณ 1 ฝ่ามือ แล้วเรียก “**กอง**”

การเข้าแถว

ถ้ามี 4 หมู่ ให้หมู่ที่ 1 เข้าแถวหน้ากระดานแถวเดียวทางด้านซ้ายของผู้เรียก หันหน้าเข้าในรูปสี่เหลี่ยม หมู่ที่ 2 และ 3 เข้าแถวหน้ากระดานตรงหน้าผู้เรียก หันหน้าเข้าหาผู้เรียก และหมู่ที่ 4 เข้าแถวหน้ากระดานแถวเดียว ตรงข้ามกับหมู่ที่ 1 ทางด้านขวาของผู้เรียก

ภาพที่ 8.22 สัญญาณเรียกการเข้าแถวรูปสี่เหลี่ยมเปิดด้านหนึ่ง

ภาพที่ 8.23 การเข้าแถวรูปสี่เหลี่ยมเปิดด้านหนึ่ง

2.3.8 แวร์ศมีหรือแวล้อเกวียน

ใช้เรียกแถวในกรณีที่มีพื้นที่พอเหมาะ ลูกเสือมีจำนวนไม่มาก และต้องการให้ทุกคนได้รับความสำคัญหรือมองเห็นเท่าเทียมกัน เช่น การเรียนการสอนที่มีการสาธิต เป็นต้น

สัญญาณเรียกแถว

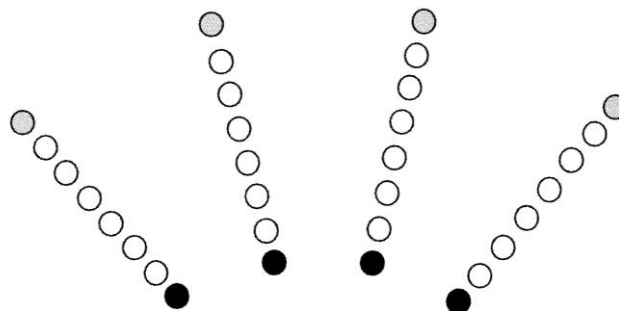
ผู้เรียกเรียก “**กอง**” พร้อมกับยืนอยู่ในท่าตรง มือขวาเหยียดตรง แบคว่า กางนิ้วออก ทุกนิ้ว ชูแขนขวาไปข้างหน้า ทำมุมประมาณ 45 องศา

การเข้าแถว

ทุกหมู่เข้าแถวตอนหน้าผู้เรียก ห่างจากผู้เรียกประมาณ 6 ก้าวเป็นแนวรัศมี หมู่ที่ 1 อยู่ซ้ายมือของผู้เรียก ทำมุมออกไปประมาณ 45 องศา หมู่ที่ 2 และหมู่ต่อ ๆ ไป อยู่ทางด้านซ้ายของหมู่ที่ 1 ตามลำดับจนถึงหมู่สุดท้ายจะอยู่ทางขวามือของผู้เรียก ทำมุมออกไปประมาณ 45 องศา ถือผู้เรียกเป็นจุดศูนย์กลาง ระยะต่อระหว่างบุคคลของแต่ละหมู่ประมาณ 1 ช่วงแขน ระยะเคียงระหว่างนายหมู่ต่อนายหมู่พอสมควร

ภาพที่ 8.24 สัญญาณเรียกการเข้าแถวรัศมี

ภาพที่ 8.25 การเข้าแถวรัศมี

หน่วยที่ 9

เงื่อนเชือก

หน่วยที่ 9

เงื่อนเชือก

สาระการเรียนรู้

1. เชือก
2. เงื่อนเชือก
 - 2.1 เงื่อนพรวด
 - 2.2 เงื่อนกระหวัดไม้
 - 2.3 เงื่อนขัดสมาธิ
 - 2.4 เงื่อนบ่วงสายธนู
 - 2.5 เงื่อนตะกรุดเปิด
 - 2.6 เงื่อนประมง
 - 2.7 เงื่อนผูกซุง
 - 2.8 เงื่อนผูกรั้ว
 - 2.9 เงื่อนปมตาไก่
 - 2.10 เงื่อนผูกแน่น 3 แบบ
 - ผูกประกบ
 - ผูกกากบาท
 - ผูกทแยง
 - 2.11 เงื่อนยายแก่
 - 2.12 เงื่อนผูกรัน
 - 2.13 การเก็บเชือก
 - 2.14 เงื่อนผูกทบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมายและประเภทของเชือกได้
2. บอกประโยชน์ของเงื่อนเชือกในชีวิตประจำวันได้
3. บอกชนิดของเงื่อนเชือกตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลกได้
4. มีทักษะในการผูกและใช้เงื่อนเชือก
5. เป็นผู้สุภาพเรียบร้อยและมีความรับผิดชอบ

เนื้อหา

1. เชือก

เชือก (Rope) เป็นวัสดุที่ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ ที่นำมาถักเกลียวรวมเป็นเส้นเชือก เชือกถูกนำมาใช้ในการผูกมัด ยึดรั้ง และเคลื่อนย้ายวัสดุตั้งแต่ยุคแรก ๆ โดยทั่วไปเชือกมักใช้ในงานผูกมัดหรือเคลื่อนย้ายวัสดุเป็นการชั่วคราว เช่น ในงานก่อสร้าง งานทาสี งานประมง เป็นต้น คุณสมบัติของเชือก จะเหนียว ยึดหยุ่นได้ดี โค้งงอได้มาก ทำให้ยึดเกาะกับวัสดุที่จะเคลื่อนย้ายได้ดี และไม่ทำให้ผิวของวัสดุได้รับความเสียหายหรือมีรอยตำหนิ

ประเภทของเชือก เชือกแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ตามวัสดุที่ใช้ทำ คือ

1.1 เชือกที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ (Nature Fiber Rope Slings) วัสดุดิบที่ใช้ทำเชือกประเภทนี้ได้มาจากพืชเส้นใยที่มีในธรรมชาติ เช่น ป่านศรนารายณ์หรือไซแซล (Sisal) มะนิลา (Manila) ปอกระเจา (Jute) เป็นต้น ตัวอย่างเชือกในประเภทนี้ได้แก่

1.1.1 เชือกกาบมะพร้าว (Coir Rope) ทำจากกาบมะพร้าว มีน้ำหนักเบา ลอยน้ำได้ เหมาะสำหรับใช้ใต้น้ำ ไม่อมน้ำ นิยมใช้โยงเรือ มีความทนทานน้อยกว่าเชือกมะนิลาที่มีขนาดเท่ากัน

ภาพที่ 9.1 เชือกกาบมะพร้าว

1.1.2 เชือกป่าน (Hemp rope) ทำจากต้นเฮมพ์ สีเหลือง เส้นใยหยาบ แข็ง ผูกง่ายไม่เหมาะสำหรับงานเกี่ยวกับน้ำ นิยมชุบน้ำมันจึงเรียกว่าเชือกน้ำมัน เมื่อชุบแล้วความคงทนในการใช้งานจะน้อยลงกว่าเดิม

ภาพที่ 9.2 เชือกป่าน

1.1.3 เชือกมะนิลา (Manila rope) ทำจากต้นมะนิลาซึ่งมีมากในประเทศฟิลิปปินส์ สีค่อนข้างขาวอ่อนตัวดี มีกำลังมากกว่าเชือกป่าน นิยมใช้เป็นเชือกรอก ทำฐานพญายักษ์และในการบุกเบิก ถ้าใช้ในที่แห้งจะทนดี แต่ถ้าเปียกน้ำบ่อย ๆ จะขาดง่าย

ภาพที่ 9.3 เชือกมะนิลา

1.1.4 เชือกปอ (Jute rope) เป็นเชือกทำจากปอกระเจาในประเทศไทย เหมาะสำหรับใช้งานชั่วคราวบนบก เช่น ชันชะเนาะนั่งร้าน เป็นต้น ต้องเก็บรักษาให้ดี ระวังทิ้งไว้ มอด และปลวกกัดกินทำให้ขาดง่าย

ภาพที่ 9.4 เชือกปอ

1.1.5 เชือกด้าย (Rope yarn) เป็นเชือกขนาดเล็กทำจากด้ายดิบ มีสีขาวสะอาด อ่อน นิ่ม ขดม้วนง่าย ไม่มีมอด หรือปลวกอาศัย ใช้ทำแห หรือใช้งานในร่มไม่ถูกแดด

ภาพที่ 9.5 เชือกด้าย

1.2. เชือกที่ทำจากเส้นใยสังเคราะห์ (Synthetic Fiber Rope Slings) เป็นเชือกที่ปัจจุบันนิยมใช้กันมาก เนื่องจากมีคุณสมบัติทางฟิสิกส์ เช่น ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ความเบา ดีกว่าเชือกที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ วัสดุที่นิยมให้ทำเส้นเชือกมีหลายชนิด เช่น ไนลอน (Nylon) โพลีเอสเตอร์ (Polyester) โพลีพรอพิลีน (Polypropylene) เป็นต้น ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันได้แก่

1.2.1 เชือกไนลอน (Nylon) เป็นเชือกที่ทำจากสารสังเคราะห์ มีความทนทานและเหนียวมาก มีความยืดหยุ่นมากกว่าเชือกชนิดอื่นๆ ผูกยากเพราะคลายตัวง่าย ถัดมาเชือกยัดได้ เหมาะใช้งานในน้ำ ห้ามอยู่ใกล้ความร้อน หรือใกล้ไฟ

ภาพที่ 9.6 เชือกไนลอน

1.2.2 เชือกฟางหรือเชือกพลาสติก (Plastic rope) เป็นเชือกที่ทำมาจากพลาสติกแบน ๆ คล้ายเชือกไนลอน แต่มีความลื่นและความหยุ่นตัวน้อยกว่า ที่พบเห็นมีขายและใช้กันทั่วไปจะเป็นเชือกแบนๆ ที่เรียกกันว่าเชือกฟาง ลักษณะเป็นเส้นแบน ๆ น้ำหนักเบา มีความเหนียวและแข็งแรงทนทานพอสมควร แต่ไม่ทนความร้อน หากใช้ในสถานที่ที่มีแดดจัดหรืออุณหภูมิสูง จะเสื่อมสภาพได้ง่าย

ภาพที่ 9.7 เชือกพลาสติก

1.3. เชือกโลหะหรือเชือกสลิง (Metal Rope or Sling Rope) ลักษณะคล้ายเชือก แต่ทำจากเหล็กกล้าเคลือบสังกะสีควั่นเป็นเกลียวมีน้ำหนักและกำลังมาก มีราคาแพงและเกิดสนิมได้ง่าย เหมาะสำหรับยึดเกาะโครงสร้างสูงเช่น ใช้ยึดทำฐานพยุงภัยถาวร ยึดเสาโทรทัศน์ หรือหอคอย เป็นต้น มีหลายขนาดให้เลือกใช้

ภาพที่ 9.8 เชือกโลหะหรือเชือกสลิง

2. เงื่อนเชือก

เงื่อนเชือก เป็นการนำเอาเชือกมาใช้ในการงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผูก มัด รััด รั้ง ยึด หรือตรึงวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ให้มีความแข็งแรง ทนทาน เรียบร้อย หรือเพื่อความสะดวกต่อการขนส่ง เคลื่อนย้าย ทั้งนี้ในการมัดหรือยึดวัตถุต่างๆ ตลอดจนการเชื่อมต่อเชือกให้ยาวขึ้น หรือร่นเชือกให้สั้นลง จำเป็นต้องอาศัยการผูกมัดที่เรียกว่าเงื่อน (Knot) ทั้งสิ้น ซึ่งทำได้มากมายหลายชนิด ให้เราได้เลือกใช้ตามความเหมาะสม

ประโยชน์ของเงื่อนเชือก

1. ใช้ในงานบุกเบิกผจญภัย
2. ใช้ช่วยชีวิตคน
3. ใช้ผูกมัดสิ่งของต่าง ๆ
4. ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผูกสายรองเท้า ถักเปื้อย ปั่นต้นไม้ ห่อของขวัญ
5. เชือกสั้นสามารถต่อให้ยาวได้
6. เชือกยาว ๆ ใช้ในงานที่ใช้เชือกสั้น ให้ทบเชือก โดยการผูกกร่น หรือทบเชือกเอาส่วนที่เสียมาอยู่ตรงกลาง แล้วผูกกร่นเชือกก็ใช้งานได้โดยไม่ต้องตัดเชือก
7. เป็นการรักษากฎมรรยาท และใช้ประกอบเป็นอาชีพได้
8. สามารถถักเป็นปลอก ถักเป็นเปื้อย ถักภาชนะ กระเป๋า ต่าง ๆ ได้

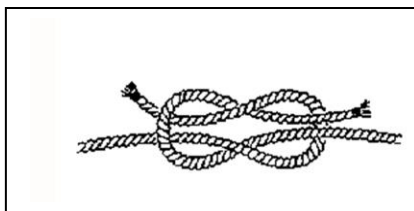
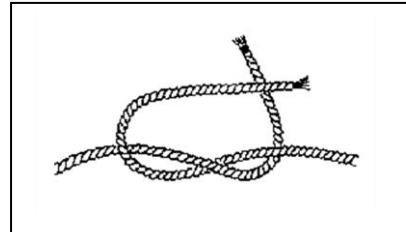
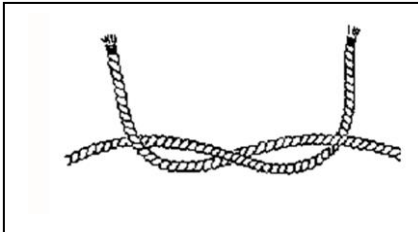
ประเภทของเงื่อนเชือก

เงื่อนเชือก แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. ประเภทต่อเชือกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ประโยชน์ในการต่อเชือกให้ยาวขึ้น ได้แก่ เงื่อนพิรอด เงื่อนขัดสมาธิ เงื่อนประมง เงื่อนยายแก่ เงื่อนนายพราน เป็นต้น
2. ประเภททำเป็นป่วง เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับคล้องหรือสวมกับหลัก ได้แก่ เงื่อนป่วงสายธนู เงื่อนผูกคนลาก เงื่อนเก้าอี้ รอกเชือก เป็นต้น
3. ประเภทผูกกับวัตถุ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับผูกให้แน่น ใช้รั้งให้ตึงหรือดึงให้แน่น เช่น เงื่อนผูกซุง เงื่อนบุกเบิก เงื่อนตะกรุดเบ็ด เงื่อนผูกถัง เงื่อนกระหวัดไม้ เงื่อนผูกรั้ว เงื่อนขันชะเนาะ เงื่อนผูกประกะบ เงื่อนผูกกากบาท เงื่อนผูกทแยง เป็นต้น

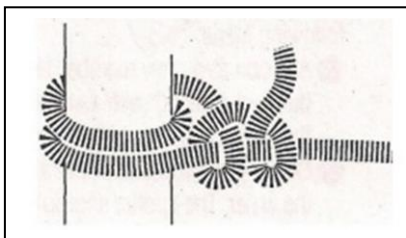
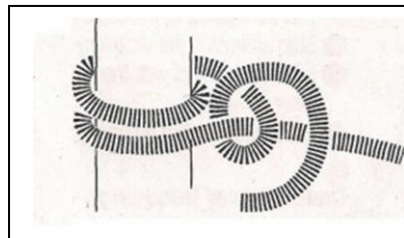
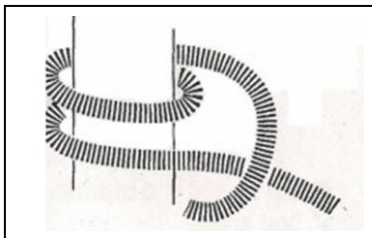
เงื่อนเชือกตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลก กำหนดไว้ 10 เงื่อน ซึ่งลูกเสือต้องเรียนรู้เพื่อให้ใช้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและชำนาญ ได้แก่

2.1 เงื่อนพืด (Reef Knot or Square knot) ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดเท่ากันให้มีความยาวตามต้องการ ใช้ผูกโบว์หรือใช้เงื่อนในการปฐมพยาบาล เช่น ผูกผ้าพันแผล ใช้ผูกปลายเชือกเส้นเดียวกันเพื่อผูกมัดสิ่งของและวัสดุต่าง ๆ และใช้ผูกเชือกผูกกรองเท้า

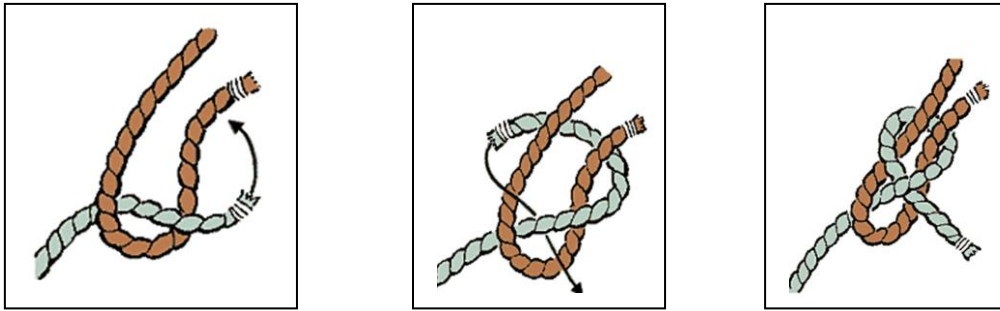
ภาพที่ 9.10 การผูกเงื่อนพืด

2.2 เงื่อนกระหวัดไม้ (Round turn and Half Hitchers) ใช้รั้ง โยงหรือผูกกับสมอบกแบบต่าง ๆ ใช้เชือกผูก ดึง และร้อยเข้ากับรอกชนิดต่าง ๆ

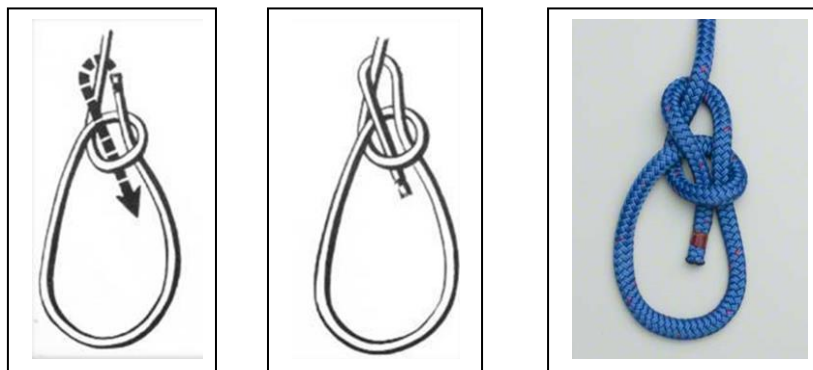
ภาพที่ 9.11 การผูกเงื่อนกระหวัดไม้สองรอบ

2.3 เงื่อนขัดสมาธิ (Sheet Bend) ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดต่างกัน ใช้ต่อปลายเชือกอ่อนกับเชือกแข็ง ใช้ต่อด้าย (ต่อเส้นด้ายทอผ้า) ใช้ผูกกับขอ หรือบ่วง เป็นต้น

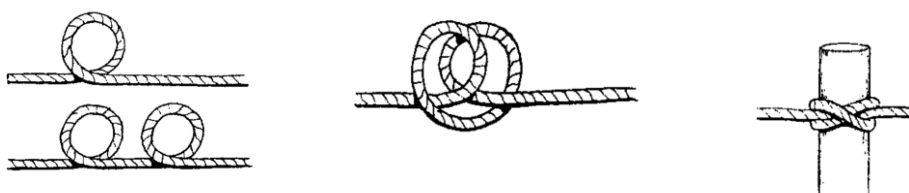
ภาพที่ 9.12 การผูกเงื่อนขัดสมาธิ

2.4 เงื่อนบ่วงสายธนู (Bowline Bend) เป็นเงื่อนที่ผูกแล้วบ่วงหรือวงที่ผูกจะมีขนาดเท่าเดิม ไม่รูด ไม่เลื่อน ไม่รัด ใช้ทำบ่วงคล้องวัตถุ เสา หรือหลัก ใช้ทำบ่วงผูกสัตว์ เช่น วัว ควาย ฯลฯ ใช้ผูกเป็นปลายสายธนูทั้งสองข้างคล้องคันธนู ใช้แทนเงื่อนเก้าอี้สำหรับให้คนนั่งเพื่อช่วยเหลือในการดึงขึ้นสู่ที่สูงหรือหย่อนลงสู่ที่ต่ำ ใช้ทำบ่วงต่อเชือกให้ยาวขึ้น

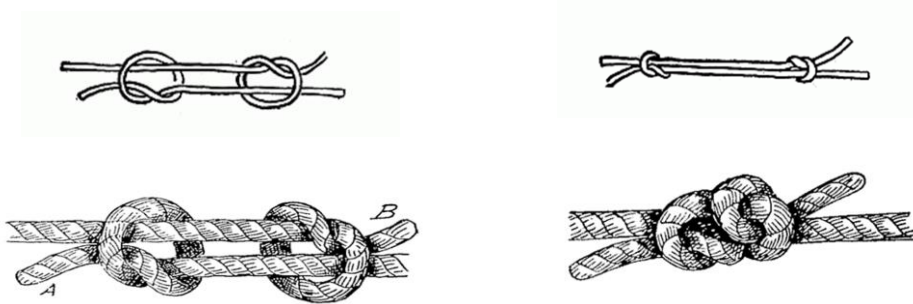
ภาพที่ 9.13 การผูกเงื่อนบ่วงสายธนู

2.5 เงื่อนตะกรุดเบ็ด (Clove Hitch) เป็นเงื่อนผูกแน่นแต่แก้ง่าย ใช้ผูกของ ผูกหลัก ผูกต่อม่อแขวนรอก ผูกเชือกกับสมอเรือ ผูกก่อนหินที่ใช้แทนสมอเรือ เป็นเงื่อนเริ่มต้นของการผูกแน่น

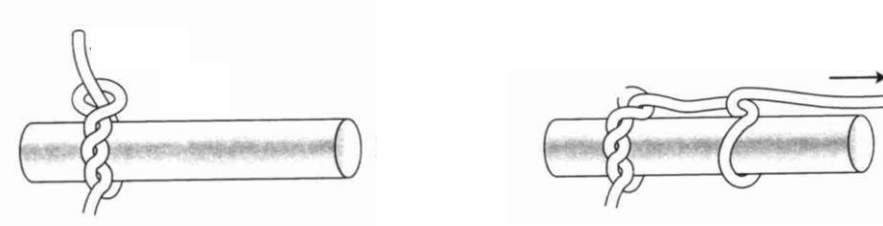
ภาพที่ 9.14 การผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ด

2.6 เงื่อนประมง (Fisherman Knot) เป็นเงื่อนที่ใช้สำหรับต่อเชือกที่มีขนาดเท่ากัน ซึ่งเป็นเงื่อนที่รู้จักกันทั่วไปอีกชื่อหนึ่งว่า เงื่อนหัวล้านชนกัน ใช้ต่อเชือก 2 เส้นที่มีขนาดเท่ากัน ต่อเชือกเส้นด้ายเล็ก ๆ เช่น ด้ายเบ็ด ต่อเส้นเอ็น ใช้ผูกคอขวดสำหรับถือหิ้ว (คอขวดที่มีขอบขวด) ต่อเชือกที่มีขนาดใหญ่ที่ลากจูง และต่อสายไฟฟ้า เป็นต้น

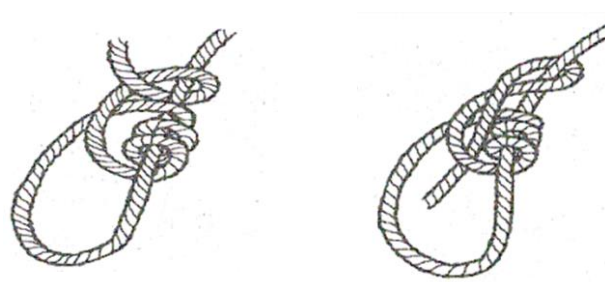
ภาพที่ 9.15 การผูกเงื่อนประมง

2.7 เงื่อนผูกซุง (Timber Hitch) ใช้ปลายเชือกผูก ไม่เปลืองเชือก ผูกง่าย แก้ง่าย ใช้ผูกลากซุง มัดลากวัตถุทรงกระบอก หรือทรงกลม ผูกกับหินเพื่อใช้ถ่วงเป็นสมอเรือ ผูกกับหินเพื่อแทนสมอบก เป็นต้น

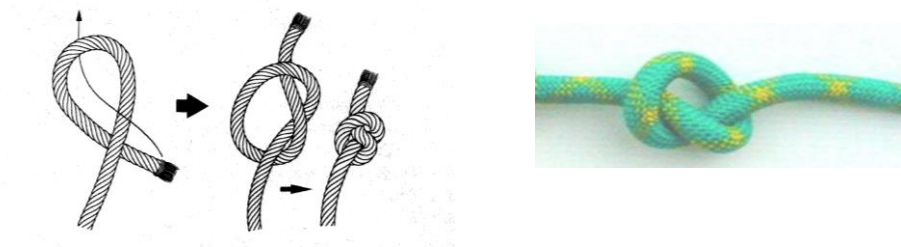
ภาพที่ 9.16 เงื่อนผูกซุงชั้นเดียวและเงื่อนผูกซุงสองชั้น

2.8 เงื่อนผูกรั้ง (Takbuck Knot) ใช้ผูกสายเต็นท์ ยึดเสาธงเพื่อกันล้ม ใช้รั้งต้นไม้ และเป็นเงื่อนเลื่อนให้ตึงและหย่อนได้

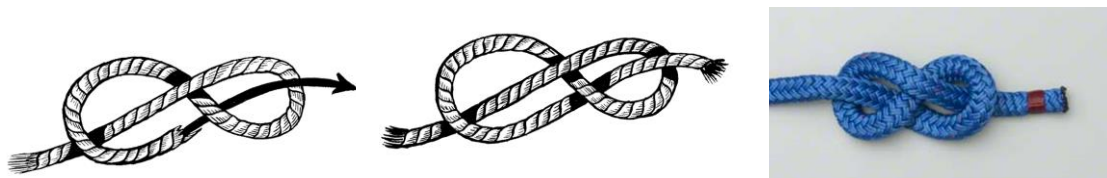

ภาพที่ 9.17 การผูกเงื่อนผูกรั้ง

2.9 เงื่อนปมตาไก่ (Figure knot) หรือเงื่อนเลข 8 ใช้ขมวดหัวเชือกที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก แต่ถ้าต้องการปมขนาดใหญ่ให้ขมวดหลาย ๆ ครั้ง ประโยชน์คือ ใช้ผูกปลายด้ายให้เป็นปมเวลาปักชื้อหรือร้อย รังดุม ใช้ผูกกันหัวเชือกหล่นชั่วคราว ผูกร้อยรอกเพื่อป้องกันไม่ให้เชือกหลุดจากร้อย ใช้ร้อยสายเต็นท์ เป็นต้น

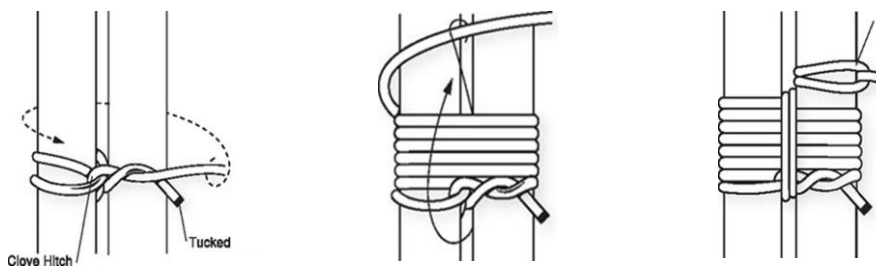
ภาพที่ 9.18 การผูกปมตาไก่แบบที่ 1

ภาพที่ 9.19 การผูกปมตาไก่แบบที่ 2 หรือเงื่อนเลข 8

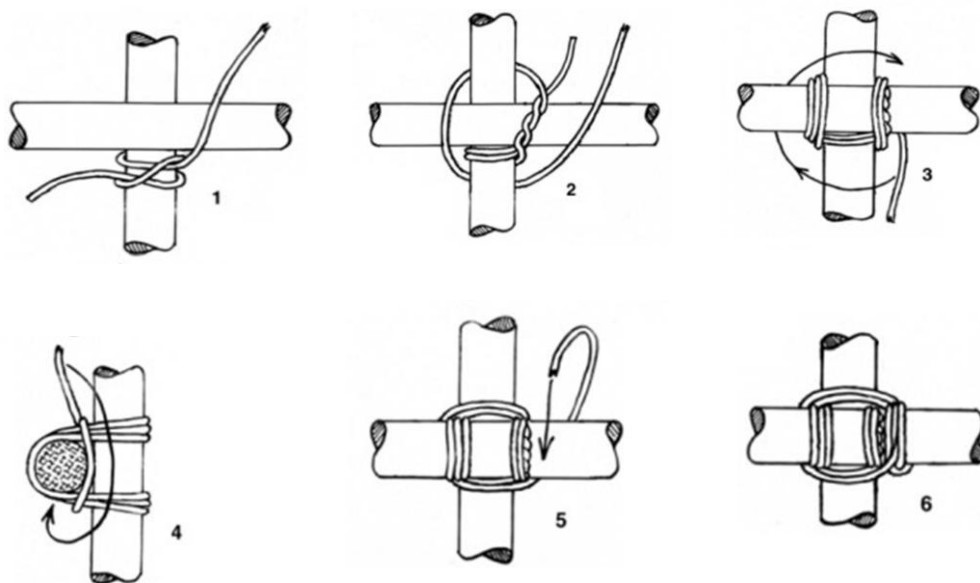
2.10 เงื่อนผูกแน่น 3 แบบ

1) **ผูกประกบ (Sheer Lashing หรือ Round Lashing)** ใช้ต่อเสาหรือไม้สองท่อนเข้าด้วยกัน ต่อไม้ให้ยาว ใช้ต่อไม้พลองในการทำเสาธงลอย การผูกแน่นประเภทนี้มักจะเริ่มต้นและจบลงด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด

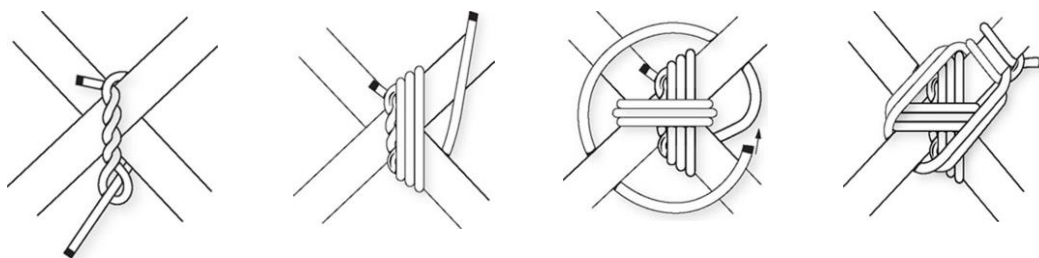
ภาพที่ 9.20 การผูกประกบ

2) ผูกกากบาท (Square Lashing) ใช้ผูกรั้งร้านในการทาสี ใช้ผูกสร้างค้ำยพักแรมและอุปกรณ์ค้ำยพักแรม ใช้ทำรั้วหรือคอกสัตว์ และผูกตอม่อเสาสะพาน เริ่มต้นและจบลงด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด

ภาพที่ 9.21 การผูกกากบาท

3) ผูกทแยง (Diagonal Lashing) เป็นการผูกท่อนไม้ที่ไขว้กันอยู่ให้ติดแน่นเข้าด้วยกัน เช่น ใช้ผูกรั้งร้านในการก่อสร้าง ใช้ผูกตอม่อสะพาน การสร้างที่พักอาศัยของชาวบ้านด้วยไม้ไผ่ มักจะเริ่มต้นด้วยเงื่อนผูกซุงและจบลงด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด

ภาพที่ 9.22 การผูกทแยง

เงื่อนเพิ่มเติม

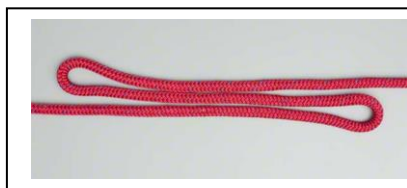
เงื่อนที่นำมาเสนอแนะเพิ่มเติมนี้ เป็นเงื่อนที่ไม่ได้อยู่ในเงื่อนบังคับ ตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลก แต่เป็นเงื่อนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเงื่อนในหลักสูตร ที่ลูกเสือจำเป็นต้องใช้และพบเห็นบ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่

2.11 เงื่อนยายแก่ (Granny knot) เป็นเงื่อนที่มีลักษณะการผูกคล้ายๆ กับเงื่อนพิริอดและเงื่อนซัดสมาธิ จนในบางครั้งเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเงื่อนดังกล่าว ใช้ผูกเงื่อนในการปฐมพยาบาล เช่น ผูกผ้าพันแผล ผูกมัดสิ่งของและวัสดุต่าง ๆ

ภาพที่ 9.23 การผูกเงื่อนยายแก่

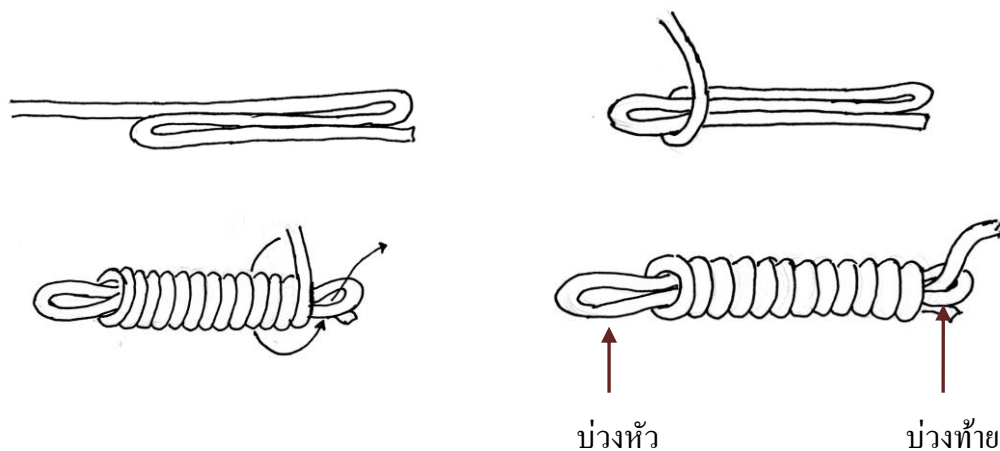
2.12 เงื่อนผูกกร่น (Sheep shank knot) ใช้ในการร่นเชือกที่ยาวให้สั้นลง หรือขึงเชือกที่หย่อนให้ตึงโดยไม่ต้องตัดเชือกให้สั้นลง

ภาพที่ 9.24 การผูกเงื่อนผูกกร่น

2.13 การเก็บเชือก โดยปกติลูกเสือแต่ละนายจะต้องมีเชือกประจำตัว เพื่อใช้ในการเรียนและฝึกหาความชำนาญในงานและเงื่อนเชือก โดยมากมักจะใช้เชือกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มิลลิเมตร ยาวพอสมควรกับการใช้งาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสำหรับลูกเสือที่ใช้ในการเรียนเงื่อนเชือก จะใช้เชือกที่มีความยาวประมาณ 2 เมตร นิยมใช้เชือกป่านหรือเชือกที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติ ไม่นิยมใช้เชือกในล่อนเพราะลื่นและคืนตัวง่าย ผูกยาก หลุดง่าย ปัจจุบันมีเชือกใยสังเคราะห์แบบถักที่มีความนิ่มและอ่อนโค้งงอได้ทุกรูปแบบ ใช้งานง่ายและตอบสนองความต้องการได้ดี ไม่ลื่นเหมือนเชือกในล่อน พับเก็บง่ายไม่เปื้อนสิ่งสกปรกในการจัดเก็บ จึงเป็นที่นิยมใช้กันมาก

หลังจากใช้งานแล้วควรเก็บเชือกร้อยไว้ที่เข็มขัด ห้อยม้วนเชือกลงด้านข้างตัว เพื่อความเรียบร้อยสวยงาม การเก็บเชือกนั้นมีขั้นตอนในการเก็บดังนี้

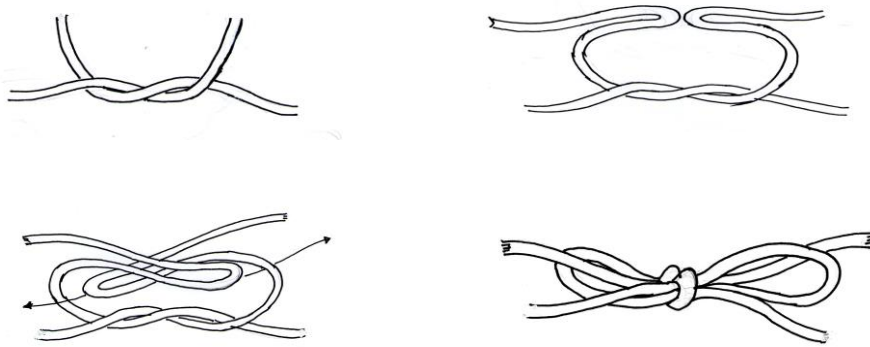

ภาพที่ 9.25 การเก็บเชือก

ขั้นที่ 1 ทบเชือก 3 ครั้ง เพื่อแบ่งเป็น 8 ส่วน ถือไว้ด้วยมือซ้าย 3 ส่วน อีก 5 ส่วนที่เหลือปล่อยลงเอาไว้สำหรับพันรอบ

ขั้นที่ 2 เอาเชือกส่วนยาวที่เหลือ 5 ส่วน พันรอบเชือกที่ถือในมือซ้าย โดยเริ่มพันถัดจากบ่วงหัว ประมาณ 1 นิ้วพันให้แน่นจนตลอด จะเหลือปลายเชือกให้สอดปลายเชือกนั้นเข้าไปในบ่วงท้าย ขั้นสุดท้าย ดึงบ่วงหัว จนบ่วงท้ายรัดปลายเชือกที่สอดไว้แน่น นำสายเข็มขัดสอดบ่วงหัว เพื่อเก็บเชือกไว้กับเข็มขัด หากทำเสร็จแล้วไม่สวยงามหรือไม่เป็นที่พอใจ ลูกเสือก็อาจรื้อออกมาทำใหม่ เพื่อความสวยงามและหาความชำนาญไปด้วยในตัว

2.14 เงื่อนผูกทบ เป็นเงื่อนพืดที่ทบปลายเชือกเป็น 2 ชั้น เพื่อให้ปลายเชือกสั้นลง บางครั้งเรียกเงื่อนเชือกกรองเท้า เงื่อนนักรมวย หรือเงื่อนของขวัญ เพราะนิยมใช้ในการผูกเชือกกรองเท้า ผูกนวมให้นักมวย และผูกท่อของขวัญ เป็นเงื่อนที่พบเห็นและใช้กันมากในชีวิตประจำวัน เพราะผูกง่าย ให้ความแข็งแรงคงทนในการมัด แต่แก้ง่าย เพียงแค่ดึงที่ปลายเชือกทั้ง 2 ข้างเงื่อนก็หลุดแล้ว นอกจากสะดวกในการใช้งาน ผูกง่ายแก้ง่ายแล้ว ยังสามารถตกแต่งให้สวยงามได้เป็นอย่างดี จึงนิยมนำไปใช้ในการผูกเป็นโบว์ ผูกกล่องของขวัญ ทำเป็นโบว์ผูกผม ทำเป็นหูกระต่ายสำหรับชุดสากล เป็นต้น

ภาพที่ 9.26 การผูกเงื่อนผูกทบ

ในการผูกเงื่อนแต่ละชนิดนั้น ไม่มีหลักหรือข้อบังคับตายตัวว่าเงื่อนชนิดไหนใช้ทำอะไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงานที่ต้องการทำว่าเป็นลักษณะใด และจะใช้เงื่อนชนิดใดในการผูก ดังนั้น ลูกเสือจึงต้องใช้ความชำนาญและวิจรรย์ญาณเอาเองว่า งานอย่างไหนจะใช้เงื่อนชนิดใด

เข็มทิศและการหาทิศ

แนวคิด

เข็มทิศเป็นเครื่องมือสำคัญของกิจกรรมวิชาลูกเสือ โดยเฉพาะการหาทิศ ในกิจกรรมการเดินทางไกล ลูกเสือจะต้องรู้จักและใช้เข็มทิศให้เป็น เข็มทิศมีหลายชนิด แต่ที่นิยมใช้กันมากในกิจกรรมลูกเสือ คือ เข็มทิศแบบซิลวา

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายและส่วนประกอบของเข็มทิศ
- 2 เข็มทิศแบบซิลวา
- 3 การทำแผนที่สังเขปโดยใช้เข็มทิศ
- 4 วิธีการสังเกตทิศจากสิ่งแวดล้อม

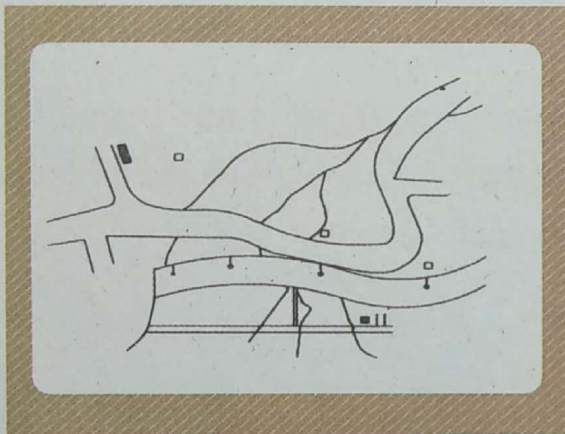
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1 บอกความหมายและส่วนประกอบของเข็มทิศได้
- 2 ใช้เข็มทิศแบบซิลวาได้
- 3 ทำแผนที่โดยสังเขปจากเข็มทิศได้
- 4 สังเกตทิศจากสิ่งแวดล้อมได้

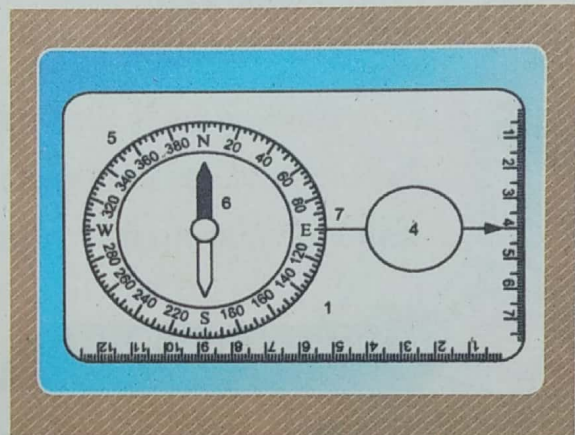

ความหมายและส่วนประกอบของเข็มทิศ

เข็มทิศ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการหาแนวทิศเหนือ เข็มทิศมีหลายชนิด เช่น เข็มทิศลับธรรมดา เข็มทิศข้อมือ เข็มทิศแบบเลนซาทิก (Lensatic) และเข็มทิศแบบซิลวา (Silva) โดยเข็มทิศที่นิยมใช้ในวงการลูกเสือ นั่น คือ เข็มทิศแบบซิลวาของสวีเดน เป็นเข็มทิศและไม้โปรแทรกเตอร์รวมอยู่ด้วยกัน ทั่วโลกนิยมใช้มาก ใช้ทำแผนที่และหาทิศทางได้ดี เหมาะสำหรับลูกเสือ เพราะใช้ง่ายและสะดวก

การวัดระยะทางแผนที่เป็นแนวโค้ง

ส่วนประกอบของเข็มทิศแบบซิลวา

เข็มทิศที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. แผ่นฐานทำด้วยวัสดุโปร่งใส
2. ที่ขอบฐานมีมาตราส่วนเป็นนิ้วหรือเป็นเซนติเมตร
3. มีลูกศรชี้ทิศทางที่จะไป
4. เลนส์ขยาย
5. ตลับเข็มทิศเป็นวงกลมหมุนไปมาได้ บนกรอบหน้าปัดของตลับเข็มทิศแบ่งมุมออกเป็น 360 องศา

6. ภายในตลับเข็มทิศมีเข็มแม่เหล็กสีแดง ซึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ
7. ตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่าของมุมอยู่ตรงปลายลูกศรชี้ทิศทาง

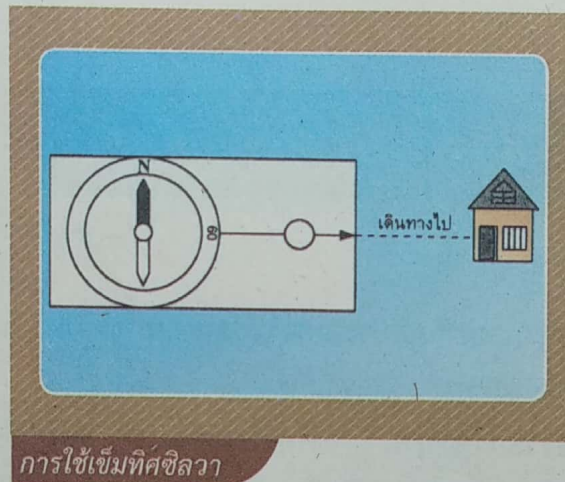
เข็มทิศแบบซิลวา

การใช้เข็มทิศแบบซิลวา

① กรณีที่ทราบค่าหรือบอกมุมอะซิมูทมาให้ และต้องการรู้ว่าจะต้องเดินไปในทิศทางใด ต้องปฏิบัติดังนี้ (สมมติว่าบอกมุมอะซิมูทมาให้ 60 องศา)

1.1 วางเข็มทิศบนฝ่ามือ หรือสมุดปกแข็งในแนวระดับ โดยให้เข็มแม่เหล็กแกว่งไปมาได้โดยอิสระ

1.2 หมุนกรอบหน้าปัดของตลับเข็มทิศให้เลข 60 อยู่ตรงปลายลูกศรชี้ทิศทาง ดังภาพ

การใช้เข็มทิศซิลวา

1.3 หมุนตัวเข็มทิศจนกว่าเข็มแม่เหล็กสีแดงภายในตลับเข็มทิศตรงกับอักษร N บนกรอบหน้าปัด

1.4 ดูลูกศรชี้ว่าชี้ไปทางทิศใด ก็เดินไปตามทิศทางนั้น ซึ่งเป็นมุม 60 องศา ในการเดินไปตามทิศทางที่ลูกศรชี้ไปนั้น ให้มองหาจุดเด่นในภูมิประเทศที่อยู่ตรงทิศทางที่ลูกศรชี้ไป เช่น ต้นไม้ ก้อนหิน โปสท์ เสาร์ว ฯลฯ เป็นหลัก แล้วเดินตรงไปยังสิ่งนั้น

② ในกรณีที่หาค่ามุมอะซิมูทจากตำบลที่เราอยู่นอยู่ไปยังตำบลที่เราจะเดินทางไป ให้ปฏิบัติดังนี้

2.1 วางเข็มทิศบนฝ่ามือหรือสมุดปกแข็งในแนวระดับ

2.2 หันลูกศรชี้ทิศทางไปยังจุดหรือตำแหน่งที่เราจะเดินทางไป ดังภาพ

2.3 หมุนกรอบหน้าปัดของเข็มทิศจนกว่าอักษร N บนกรอบหน้าปัดอยู่ตรงปลายเข็มแม่เหล็กสีแดงในตลับเข็มทิศ

2.4 ตัวเลขบนกรอบหน้าปัดที่อยู่ตรงปลายลูกศรชี้ทิศทาง คือ ค่าของมุมที่เราต้องการทราบ

ข้อควรระวังในการใช้เข็มทิศ

การใช้เข็มทิศจะต้องจับถือด้วยความระมัดระวัง เพราะหน้าปัดเป็นแม่เหล็กบอบบางและอ่อนไหวง่าย แรงกระแทกอาจทำให้เสียหายได้ การอ่านเข็มทิศไม่ควรกระทำใกล้ๆ วัสดุที่ทำด้วยเหล็ก หรือมีวงจรไฟฟ้า จะทำให้ค่าผิดพลาด ระยะปลอดภัยของการใช้เข็มทิศจากวัตถุต่างๆ มีดังนี้

- ◆ สายไฟฟ้าแรงสูง 60 หลา
- ◆ รถยนต์ รถถัง 20 หลา
- ◆ สายโทรเลข โทรศัพท์ ลวดหนาม 10 หลา
- ◆ วัตถุที่ทำด้วยเหล็ก 1 หลา

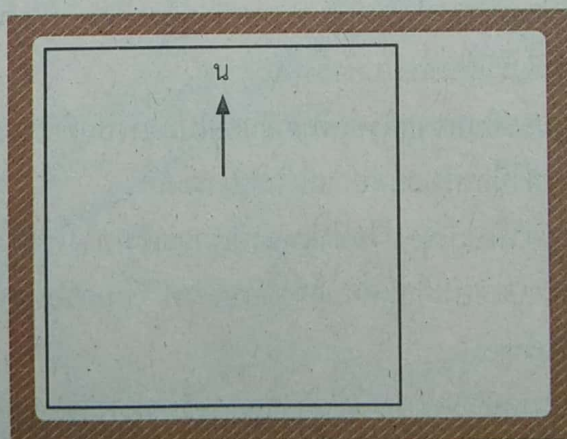
การทำแผนที่สังเขปโดยใช้เข็มทิศ

มีวิธีการทำ 2 ขั้นตอน คือ

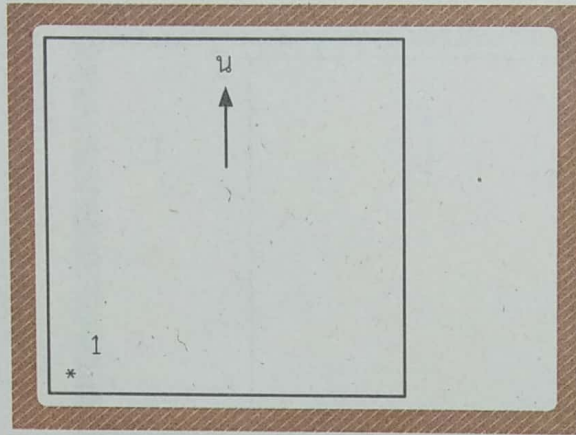
- ① หาทิศทางและระยะทางจากภูมิประเทศจริงของทุกๆ จุด โดยบันทึกค่าลงในสมุดหรือบันทึกเป็นแผนที่ร่างพอสังเขป หรือจะกระทำทั้ง 2 กรณีก็ได้
- ② ทำแผนที่จากผลงานภาคสนาม หรือจากคำมูอะซิมุทและระยะทางภูมิประเทศที่หามาแล้วในขั้นแรก นำมาทำแผนที่ในสำนักงานหรือในห้องเรียน

วิธีทำแผนที่สังเขป

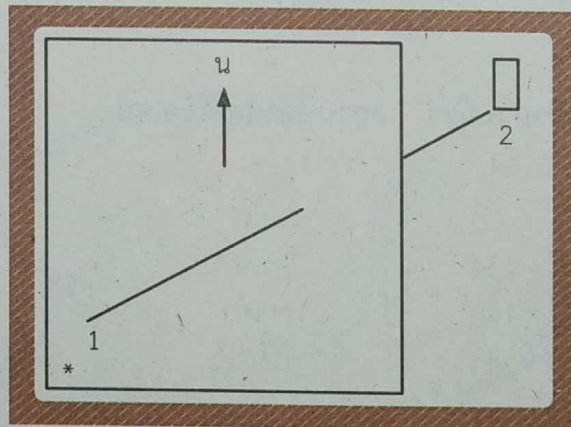
1. เขียนลูกศรทิศเหนือแม่เหล็ก ลงบนหัวกระดาษด้านบน

2. จัดวางแผนกระดาษ วางให้ถูกทิศโดยใช้เข็มทิศ
3. กำหนดจะเริ่มต้นลงบนแผ่นกระดาษ (สมมติคือจุดที่ 1)

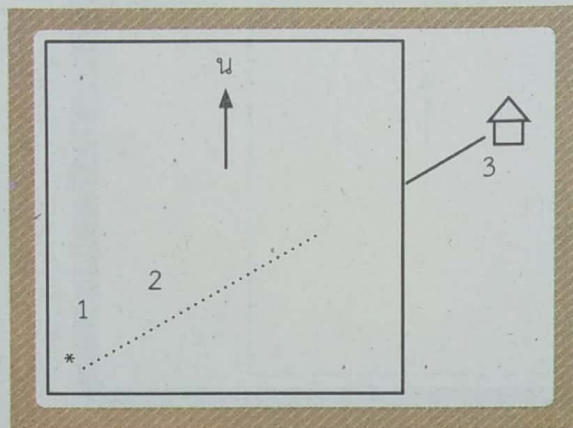

4. ลากเส้นตรงเบาๆ จากจุดเริ่มต้นไปตามแนวทิศทางที่จะเดินทางไปยังจุดที่ 2

5. ใช้เข็มทิศเล็งไปตามทิศทางนั้น โดยเล็งไปยังที่หมายที่เด่นชัด
6. อ่านค่ามุมอะซิมูทแม่เหล็กที่วัดได้ จดลงไว้ในสมุดทำแผนที่
7. ผู้ทำออกเดินทางจากจุดเริ่มต้น (จุดที่ 1) ไปตามทิศทางนั้นจนถึงจุดที่ 2 และวัดระยะทางโดยการนับก้าว พร้อมทั้งเก็บรายละเอียดลักษณะภูมิประเทศระหว่างสองข้างทางด้วย
8. เมื่อเดินไปถึงจุดที่ 2 แล้ว หมายจุดนั้นลงบนเส้นตรงที่ลากไว้เบาๆ บนกระดาษโดยใช้มาตราส่วนที่กำหนดขึ้นให้พอเหมาะ

9. จากจุดที่ 2 วางแผนกระดาษให้ถูกทิศ แล้วลากเส้นตรงเบาๆ จากจุดที่ 2 ไปตามแนวทิศทางที่จะเดินทางต่อไป ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ได้ทำมาแล้วข้างต้น

สมุดทำแผนที่สังเขป

ในสมุดทำแผนที่สังเขป ควรมีตารางแสดงรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

เดินทางจาก จุด..... ไป.....	ทิศ	จำนวนก้าว	สถานที่สำคัญที่ชัดเจน	
1-2	40°	72	วัด	
2-3	150°	131	โรงเรียน	
3-4	90°	140	ภูเขา	
4-5	35°	144	โรงงาน	
				ชื่อ.....สกุล..... หมู่..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สิ่งที่ต้องแสดงไว้ในแผนที่สังเขป

1. เครื่องหมายทิศเหนือแม่เหล็ก
2. ชื่อผู้ทำ
3. วัน เดือน ปี ที่ทำ
4. มุมและระยะทาง
5. สถานที่สำคัญที่เด่นชัด (ภายในไม่เกิน 500 เมตร)

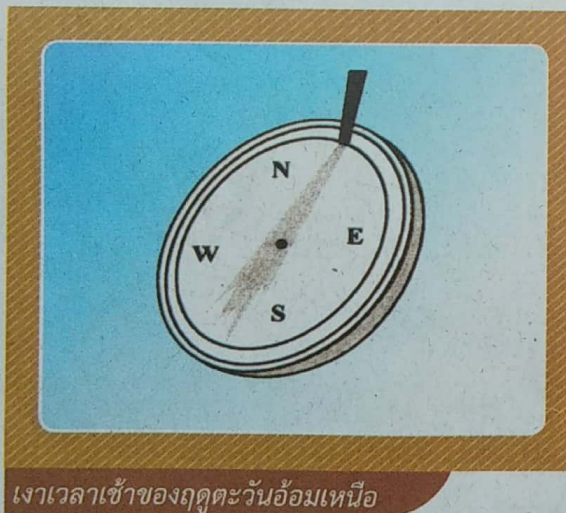
วิธีการสังเกตทิศทางจากสิ่งแวดล้อม

1 การสังเกตดวงอาทิตย์ ดังที่ทราบกันแล้วว่า ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก และตกทางทิศตะวันตก ดังนั้น ถ้าเราหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ทิศเหนือจะอยู่ทางซ้ายมือ และทิศใต้จะอยู่ทางด้านขวามือ แต่การโคจรของดวงอาทิตย์โดยธรรมดานั้นจะไม่คงที่ คือจะโคจรไปทางขอบฟ้าด้านเหนือ ซึ่งเรียกว่า ตะวันอ้อมเหนือ และโคจรไปทางขอบฟ้าด้านใต้ เรียกว่า ตะวันอ้อมใต้ ส่วนวิถีโคจรของดวงอาทิตย์จะโคจรผ่านตรังศีรษะของเราพอดีนั้น ในปีหนึ่งๆ จะมีเพียงวันเดียวเท่านั้น

จากวิถีโคจรของดวงอาทิตย์ในวันหนึ่งๆ ของแต่ละฤดูกาล ย่อมทำให้วัตถุที่อยู่กลางแจ้งมีเงาทอดไปในทิศทางต่างๆ โดยประมาณดังนี้

ฤดูตะวันออมนเหนือ ประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม เวลาเช้า เงาจะทอดไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เวลาเที่ยง เงาจะทอดไปทางทิศใต้ เวลาบ่าย เงาจะทอดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ฤดูตะวันออมนใต้ ประมาณเดือนสิงหาคมถึงเดือนเมษายน เวลาเช้า เงาจะทอดไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เวลาเที่ยง เงาจะทอดไปทางทิศเหนือ เวลาบ่าย เงาจะทอดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

เงาเวลาเช้าของฤดูตะวันออมนเหนือ

เงาเวลาเช้าของฤดูตะวันออมนใต้

2 การสังเกตดวงจันทร์ ดวงจันทร์ขึ้นทางทิศตะวันออกและตกทางทิศตะวันตก เช่นเดียวกับดวงอาทิตย์ แต่ดวงจันทร์สามารถบอกข้างขึ้นข้างแรมได้ คือ เวลาข้างขึ้น ดวงจันทร์จะหันด้านแหว่งเว้าไปทางทิศตะวันออก เวลาข้างแรม ดวงจันทร์จะหันด้านแหว่งเว้าไปทางทิศตะวันตก และถ้าเป็นคืนที่มีพระจันทร์เต็มดวง ให้สังเกตรูปกระต่าย (เงาดำ) ในดวงจันทร์ โดยทางยอดแหลมหรือหูกระต่ายจะอยู่ทางทิศตะวันตก ทางฐาน (ก้นกระต่าย) จะอยู่ทางทิศตะวันออก

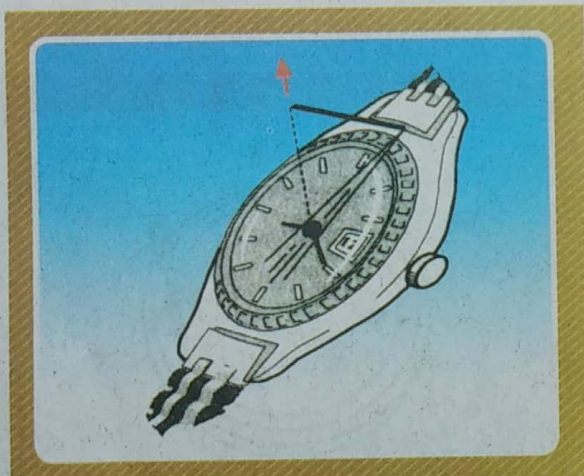
3 การสังเกตจากดวงดาว

3.1 การสังเกตจากดาวเหนือ ในสมัยก่อนที่ยังไม่มีเข็มทิศ นักเดินเรือจะอาศัยดาวเหนือเป็นที่สังเกตไม่ให้หลงทาง ทั้งนี้เพราะดาวเหนือจะคงที่อยู่ทางทิศเหนือตลอดเวลา และมองเห็นได้ชัดเจน การหาดาวเหนือให้สังเกตจากกลุ่มดาวหมีใหญ่ ซึ่งจะมีอยู่ 7 ดวง จากดาวคู่หน้าสุด (ดวงที่ 1 และ 2) ถ้าลากเส้นสมมติต่อไป ประมาณ $5\frac{1}{2}$ เท่า ก็จะพบดาวเหนือ

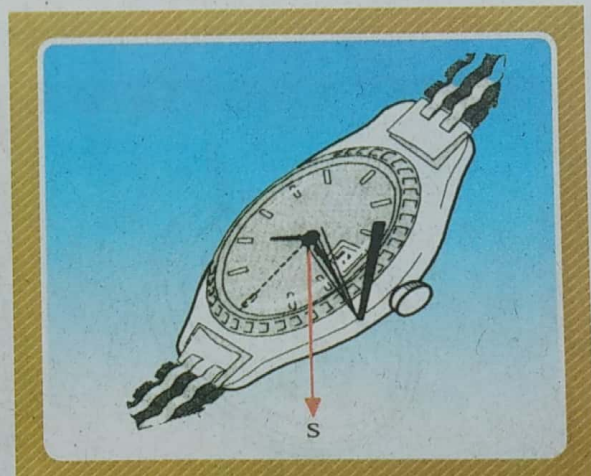
3.2 สังเกตจากกลุ่มดาวแมงป่อง กลุ่มดาวแมงป่องเป็นกลุ่มดาวที่เรียงเป็นรูปคล้ายแมงป่อง โดยจะขึ้นจากขอบฟ้าทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตกลงขอบฟ้าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อขึ้นไปสูงสุดของขอบฟ้า กลางตัวแมงป่องจะอยู่สูงกว่าขอบฟ้าทางทิศใต้ประมาณ 45 องศา ในต้นเดือนกุมภาพันธ์ กลุ่มดาวนี้จะขึ้นตอนใกล้สว่าง แต่ในเดือนพฤษภาคม จะขึ้นเวลาหัวค่ำ

3.3 สังเกตจากกลุ่มดาวค้างคาว กลุ่มดาวค้างคาว จะประกอบด้วยดาวฤกษ์ 5 ดวง เรียงกันเป็นรูปตัว M ในขณะขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเห็นเป็นรูปตัว W ในขณะตกทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

4 การสังเกตโดยใช้เข็มนาฬิกา นาฬิกาข้อมือหรือนาฬิกาพกที่ใช้กันทั่วไปนั้น อาจจะเอามาใช้ในการหาแนวทิศเหนือและใต้โดยประมาณได้ แต่ต้องนำเอาฤดูกาลมาประกอบด้วย คือ

การหาทิศในฤดูร้อนโดยใช้นาฬิกา

การหาทิศในฤดูร้อนใต้โดยใช้นาฬิกา

ในฤดูร้อนเหนือ ใช้ดินสอหรือแท่งไม้เล็กๆ ปักลงบนพื้นดิน เอานาฬิกาวางราบลงกับพื้น โดยหันนาฬิกาให้เงาของไม้ที่ปักไว้นั้นทับผ่านเลข 12 และจุดศูนย์กลางของหน้าปัด จากนั้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเข็มสั้นกับเลข 12 เส้นแบ่งครึ่งมุมนั้นจะชี้ไปในแนวทิศเหนือ

ในฤดูร้อนใต้ ทำเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว แต่ในการวางนาฬิกาให้หันให้เงาของไม้ที่ปักไว้ทับผ่านเข็มสั้นจากจุดศูนย์กลางของหน้าปัด และเมื่อแบ่งครึ่งมุมระหว่างเข็มสั้นกับเลข 12 แล้ว เส้นแบ่งครึ่งมุมนั้นจะชี้ไปในแนวทิศใต้

5 การสังเกตจากต้นไม้ ให้สังเกตความอบอุ่นของต้นไม้ โดยใช้แก้มแนบกับต้นไม้ ในตอนเช้าหรือก่อนเที่ยงด้านที่อุ่น คือ ทิศตะวันออก ตอนบ่ายและตอนเย็นหรือใกล้ค่ำ ด้านที่อุ่น คือ ทิศตะวันตก

6 การหาทิศโดยการสังเกตเงาวัลย์ โดยธรรมชาติเงาวัลย์จะพาดต้นไม้ และจะส่งปลายยอดเงาวัลย์ไปทางทิศตะวันออก

7 การสังเกตจากโบสถ์ของชาวพุทธ โดยทั่วไปชาวพุทธจะนิยมสร้างโบสถ์ จะประดิษฐานพระพุทธรูปโดยหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเสมอ ดังนั้นหน้าโบสถ์จะอยู่ทางทิศตะวันออก

8 สังเกตจากหลุมฝังศพ บริเวณหลุมฝังศพมักจะมีป้ายไม้กางเขน หรือเขาปักอยู่ทางด้านศีรษะของศพ ซึ่งจะหันหัวไปทางทิศตะวันออกเสมอ

9 การสังเกตจากทิศทางลม วิธีการสังเกตโดยการโปรยหญ้าแห้งหรือฝุ่นแล้วสังเกตดูทิศทางลม หรือดูจากการไหวเอนของต้นไม้ กิ่งไม้ เมื่อทราบทิศทางลมแล้ว นำมาเทียบกับลมประจำฤดูของไทย คือ ช่วงเดือนมีนาคมถึงกันยายน จะมีลมพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านประเทศไทยไปทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ จะมีลมพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านประเทศไทยไปยังทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทั้งนี้ยกเว้นพื้นที่ชายฝั่งทะเล

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑๑

แผนที่

แนวคิด

แผนที่เป็นเครื่องมือที่จำลองสิ่งต่างๆ ในพื้นที่แต่ละแห่งให้ง่ายต่อการศึกษา และเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ลูกเสือจะต้องอ่านและเข้าใจแผนที่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายและความสำคัญของแผนที่
- 2 ชนิดของแผนที่
- 3 องค์ประกอบของแผนที่
- 4 การอ่านแผนที่

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1 บอกความหมายและความสำคัญของแผนที่ได้
- 2 บอกชนิดของแผนที่ได้ทุกชนิด
- 3 อ่านแผนที่ และหาจุดที่ตั้งได้
- 4 บอกประโยชน์ของแผนที่ได้

ความหมายและความสำคัญของแผนที่

แผนที่ คือ สิ่งที่จำลองรายละเอียดต่างๆ ที่อยู่บนพื้นผิวโลก โดยเขียนลงบนพื้นที่ราบตามมาตราส่วนและสัญลักษณ์ที่ต้องการ

แผนที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่บนพื้นผิวโลก ได้ชัดเจน เป็นสิ่งที่แสดงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับโลก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบสภาพทางภูมิศาสตร์และอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี และยังมีความสำคัญทางการเมืองเกี่ยวกับการแสดงอาณาเขต และการวางแผนทางด้านยุทธศาสตร์ได้ด้วย ซึ่งสามารถแบ่งความสำคัญของแผนที่ได้ดังนี้

1. ทางการเมือง เช่น ช่วยในการแบ่งเขตการปกครอง กำหนดเขตพรมแดนระหว่างประเทศ และในทางการทหารก็ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์

2. ทางเศรษฐกิจ เช่น กำหนดเขตพัฒนา เศรษฐกิจอุตสาหกรรม แผนที่การวางแผนสร้างเขื่อน การวางแผนใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้น

3. ทางคมนาคมขนส่ง การเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นด้วยการเดินเท้า ทางเรือ ทางรถยนต์หรือทางเครื่องบิน ก็จะต้องใช้แผนที่ประกอบการเดินทางเพื่อความสะดวกปลอดภัยและถึงจุดหมายปลายทางตามต้องการ

มนุษย์รู้จักบันทึกสิ่งต่างๆ ลงบนแผนที่มาตั้งแต่สมัยโบราณก่อนที่จะมีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใช้แผนที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่ค้นพบ คือ แผนที่ทำด้วยดินเหนียว แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงหนึ่งในเมโสโปเตเมีย เมื่อสมัย 2,500 ปีก่อนพุทธกาล ชุดพบที่เมืองกาเซอร์ บริเวณลุ่มแม่น้ำยูเฟรทีส ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณ ลักษณะรายละเอียดของแผนที่แสดงบริเวณลุ่มน้ำซึ่งอยู่ระหว่างหุบเขา สัญลักษณ์ของภูเขาคล้ายเกล็ดปลาและยังบอกทิศทางไว้ในแผนที่อีกด้วย

ต่อมาเมื่ออาณาจักรกรีกเจริญรุ่งเรือง ชาวกรีกได้วางรากฐานเกี่ยวกับระบบการทำแผนที่ปัจจุบันไว้มากมาย เช่น ระบบเส้นละติจูด และลองจิจูด การสร้างเส้นโครงแผนที่และการคำนวณขนาดของโลกได้ในเวลาต่อมา

แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากร

ชนิดของแผนที่

แผนที่แบ่งเป็นกี่ประเภทนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการแบ่ง คือ

การแบ่งชนิดของแผนที่

โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

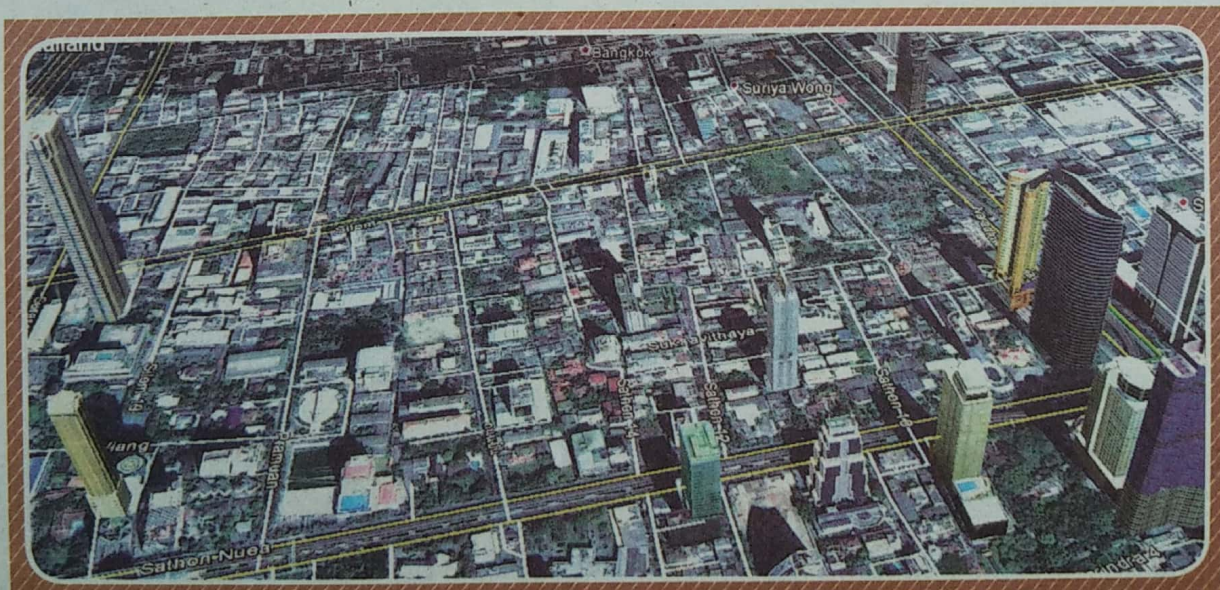
1.1 แผนที่แบบแบนราบ (Planimetric Maps) คือ แผนที่ที่แสดงพื้นผิวของโลกในทางราบ ไม่แสดง ความสูง-ต่ำ ให้ประโยชน์มากในการใช้แสดงตำแหน่ง ระยะทาง และเส้นทาง

1.2 แผนที่ภูมิประเทศ (Topographic Maps) คือ แผนที่สองมิติที่แสดงพื้นผิวของโลกให้เห็นทั้งทาง ระดับ (ทางราบ) และทางตั้ง (ทางสูง) ให้ประโยชน์ มากกว่าแบบแบนราบ

1.3 แผนที่ภาพถ่าย (Picto Maps หรือ Orthophoto Maps) คือ แผนที่ที่สร้างขึ้นโดยวิธีถ่ายภาพ ทางอากาศผ่านดาวเทียมสามารถแสดงให้เห็นลักษณะต่างๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นได้ละเอียดถูกต้องมากที่สุด

ตัวอย่างแผนที่แบบแบนราบ

ตัวอย่างแผนที่ภาพถ่ายผ่านดาวเทียม

การแบ่งชนิดของแผนที่ตามลักษณะการใช้งาน

2.1 แผนที่ทั่วไป (General Maps) ได้แก่ แผนที่ที่ใช้เป็นฐานสำหรับแผนที่อื่น มีมาตราส่วนขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนมากจะใช้มาตราส่วน 1 : 1,000,000 แสดงพื้นที่บริเวณกว้าง เช่น อาณาเขตประเทศ ทวีป โลก เป็นต้น

2.2 แผนที่ทรวดทรงหรือแผนที่นูน (Relief Maps) เป็นแผนที่ที่แสดงความสูงของภูมิประเทศ ใช้มาตราส่วน 1 : 250,000

2.3 แผนที่ทหาร (Military Maps) แผนที่ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี แผนที่สำหรับทหารปืนใหญ่

2.4 แผนที่เดินอากาศ (Aeronautical Maps) ใช้สำหรับการบินเพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งและทิศทางของเครื่องบิน

2.5 แผนที่เดินเรือ (Nautical Charts) ใช้ในการเดินเรือ แสดงความลึก สันดอน แนวปะการัง เขตน้ำตื้น เป็นต้น

2.6 แผนที่การขนส่ง (Transportation Maps) เป็นแผนที่แสดงการคมนาคมทางถนน รางรถไฟ ทางเรือ และทางอากาศ

2.7 แผนที่เศรษฐกิจ (Economic Maps) เป็นแผนที่แสดงผลผลิต เขตเกษตรกรรม และลักษณะการกระจาย หรือความหนาแน่นของประชากร

2.8 แผนที่ประวัติศาสตร์ (Historical Maps) เป็นแผนที่แสดงอาณาเขตสมัยก่อนๆ

2.9 แผนที่รัฐกิจ (Political Maps) เป็นแผนที่แสดงเขตการปกครองดินแดน และพรมแดน

2.10 แผนที่เค้าโครง (Diagrammatic Maps) เป็นแผนที่ที่แสดงลายเส้น กราฟ สถิติ เช่น แสดงปริมาณน้ำฝน เป็นต้น

2.11 แผนที่ผังเมือง (City Maps) ใช้แสดงอาคารสถานที่ของตัวเมือง ถนนหนทาง สถานที่สำคัญ ใช้มาตราส่วน 1 : 20,000

2.12 แผนที่ทางหลวง (Highway Maps) ใช้แสดงถนนสายสำคัญ เช่น ทางซูเปอร์-ไฮเวย์ ใช้มาตราส่วน 1 : 1,000,000

2.13 แผนที่โฉนดที่ดิน (Cadastral Maps) เป็นแผนที่แสดงการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของเจ้าของที่ดิน ซึ่งกรรมที่ดินออกให้

ตัวอย่างแผนที่รัฐกิจประเทศไทย 77 จังหวัด

2.14 แผนที่เพื่อการนิเทศ (Heustration Maps) เป็นแผนที่ที่ใช้ในการโฆษณา เช่น แผนที่เพื่อการท่องเที่ยว แสดงภาพสถานที่สำคัญต่างๆ

ตัวอย่างแผนที่เพื่อการท่องเที่ยว แสดงสถานที่สำคัญต่างๆ

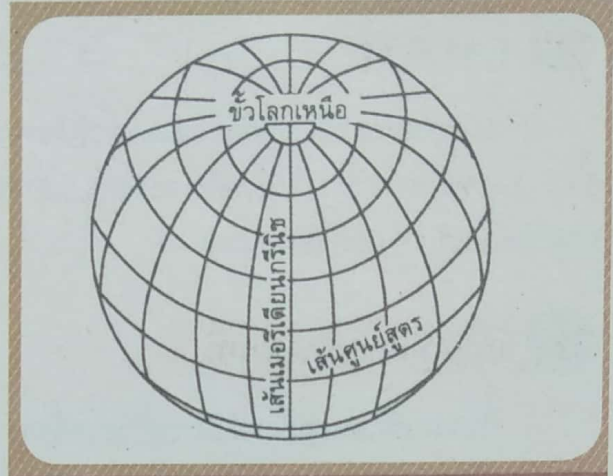
องค์ประกอบของแผนที่

แผนที่ประกอบด้วย

พิกัดภูมิศาสตร์ หรือลองจิจูด และละติจูด

1) ลองจิจูด (Longitude) คือ ตำแหน่งบนผิวโลก และเส้นเมริเดียนของลองจิจูด (Meridian of Longitude) คือ เส้นสมมุติที่ลากจากแนวขั้วโลกเหนือถึงขั้วโลกใต้ทั้งหมด 360 เส้น หรือ 360 องศา มีความสำคัญคือ เป็นเส้นบอกเวลา แต่ละเส้นเวลาจะห่างกัน 4 นาที (แต่ละองศาจะแบ่งออกเป็นลิปดา และฟิลิปดา คือ 60 ฟิลิปดา = 1 ลิปดา และ 60 ลิปดา = 1 องศา) เส้นที่บอกเวลามาตรฐานโลก คือ ลองจิจูดที่ 0 องศา หรือเส้นเมริเดียนหลัก (Prime Meridian) เป็นเส้นที่ลากผ่านเมืองกรีนวิชในประเทศอังกฤษ ถือเป็นเส้นใช้เทียบเวลาสากล และเส้นที่ 180 องศาของทั้งซีกตะวันออกและตะวันตก (คือเส้นเดียวกัน) ถือเป็นเส้นแบ่งวันของโลก (International Date Line)

ตารางบนพื้นผิวโลกที่เกิดจากเส้นเมริเดียนของลองจิจูด
และเส้นขนานของละติจูดตัดกันเรียกว่า พิกัดภูมิศาสตร์

บริเวณที่ละติจูดและลองจิจูดตัดกัน เรียกว่า พิกัดภูมิศาสตร์ ใช้บอกค่าตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ ของผิวโลก เช่น ที่ตั้งของประเทศไทยอยู่ที่ 5° - 22° N, 97° - 105° E หมายความว่า ประเทศไทยตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 5° - 22° เหนือ และระหว่างลองจิจูด 97° - 105° ตะวันออก

สัญลักษณ์ในแผนที่แต่ละชนิดจะมี

	= ที่ตั้งกิ่งอำเภอ		= ที่ตั้งอำเภอ
	= ที่ตั้งจังหวัด		= พื้นถนนแข็ง
	= พื้นถนนอ่อน		= ทางรถไฟ
	= สนามบิน		= แนวแบ่งเขตอำเภอ
	= แนวแบ่งเขตจังหวัด		= พรมแดนระหว่างประเทศ
	= วัดมีโบสถ์		= วัดไม่มีโบสถ์
	= พระปรางค์หรือสถูป		= โบสถ์คริสต์ศาสนา
	= ศาลเจ้าหรือศาล		= โบสถ์มุสลิม
	= เทพารักษ์		= บ้านเรือน
	= โรงเรียน		= ฝน
	= ชุมชน		= ปรากฏการณ์
	= แม่น้ำ		= บ้าน
	= ที่จอดเรือ		= บ้าน
	= ป่าไม้เนื้อแข็ง		= นาเกลือ
	= พุงนา		= ป่าหญ้าสูง
	= ป่าไผ่		= สวนหรือไร่

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแผนที่

มาตราส่วน

มาตราส่วน คือ ขนาดของแผนที่ที่ใช้แทนลักษณะที่เป็นจริง เช่น แผนที่ฉบับหนึ่งใช้มาตราส่วน 1 : 5,000 หมายความว่า 1 เซนติเมตรต่อ 5,000 เซนติเมตร หากวัดระยะในแผนที่ได้ 1 เซนติเมตร พื้นที่จริงก็จะเท่ากับ 5,000 เซนติเมตร

ข้อมูลที่แสดงในแผนที่

ในแผนที่แต่ละฉบับจะมีการกำหนดชื่อชุด และแผ่นระวางไว้เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง

ระวาง (Sheet) ต่างกับคำว่าแผ่น (Copy) แผนที่ระวางหนึ่งๆ จะพิมพ์กี่แผ่นก็ได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าพิมพ์แผนที่ครอบคลุมประเทศ 1,216 ระวาง ระวางหนึ่งๆ ต้องการใช้ 100,000 แผ่น ก็พิมพ์ตามจำนวนที่ต้องการ หรือเราอาจเจาะจงเอาระวางจังหวัดนครพนม สำหรับผู้เรียน 50 คน ก็จะใช้ 50 แผ่น เป็นต้น

ชื่อระวาง (Sheet Name) เนื่องจากแผนที่ประกอบด้วยหลายระวาง และจัดเข้าเป็นชุด (Series) จะต้องมีระบบบ่งระวางเพื่อใช้เรียกให้ถูกต้อง ไม่สับสน จึงมีชื่อระวางซึ่งจะปรากฏอยู่ตรงกลางของแผนที่พอดี การตั้งชื่อพิจารณาตามความสำคัญของหมู่บ้าน เช่น อำเภอบางระกำ อำเภอห้วยยอด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

เลขหมายประจำระวาง (Sheet Number) เลขหมายนี้จะถูกกำหนดขึ้นในแต่ละระวางไม่ซ้ำกัน ตัวอย่างเช่น แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 เลขระวางจะถูกกำหนดขึ้นเป็นตัวเลข 4 ตัว และตัวที่ 5 เป็นเลขโรมัน ตั้งแต่ I-IV ตัวอย่างเช่น 5142I, 5142II, 5142III, 5142IV เป็นต้น ขอบระวาง (Border) แผนที่โดยทั่วไปมีเส้นตรงตั้งฉากเป็นขอบของแผนที่ 2 เส้น ห่างกันราว 3-6 เซนติเมตร แล้วแต่ขนาดของแผนที่ เส้นนี้เรียกว่า ขอบใน ระหว่างขอบในและขอบนอกบอกค่าละติจูดและลองจิจูด

ศัพท์านุกรม

ศัพท์านุกรม คือ คำศัพท์ต่างๆ ที่แสดงอยู่ขอบขวาด้านล่างของแผนที่เพื่อบอกให้ทราบว่าแผนที่ฉบับนี้ใช้เพราะคำบางคำในแผนที่บางชนิดก็มีความหมายเฉพาะ เช่น แผนที่ที่จัดทำ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย คำบางคำจำเป็นต้องใช้ทับศัพท์ ดังนั้น จึงต้องมีศัพท์านุกรมอธิบาย เช่น

Ao.....bay

Ban.....Village

Rong Rian.....School

การอ่านแผนที่

ในการอ่านแผนที่ ลูกเสือจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ และองค์ประกอบต่างๆ ของแผนที่ เช่น สี ลายเส้น ทิศ พิกัด มาตราส่วน ข้อมูลต่างๆ ฯลฯ เพื่อความถูกต้องและแม่นยำในการแปลความหมาย อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในการใช้งานของลูกเสือ ตัวอย่างการอ่านแผนที่หรือการหาจุดที่ตั้งบนแผนที่

การหาระยะทาง

1.1 การหาระยะทางที่ตั้งของจุดต่างๆ ในแผนที่โดยใช้มาตราส่วนตัวเลข

เมื่อมีแผนที่และต้องการทราบระยะทางจริงในภูมิประเทศระหว่างจุดสองจุดในแผนที่ ให้วัดระยะทางในแผนที่ระหว่างจุดสองจุดนั้น แล้วเอาตัวเลขที่ได้คูณด้วยตัวส่วนของมาตราส่วนในแผนที่ฉบับนั้น เช่น

$$\begin{aligned} \text{วัดระยะทางในแผนที่ได้} &= 4 \text{ ซม.} \\ \text{มาตราส่วนในแผนที่} &= 1 : 25,000 \\ \text{ระยะทางในภูมิประเทศ} &= 4 \times 25,000 \\ &= 100,000 = 1 \text{ กม.} \end{aligned}$$

1.2 การหาระยะทางในภูมิประเทศโดยใช้มาตราส่วนเส้นบรรทัด

ในการอ่านแผนที่นั้น เราสามารถทราบระยะทางในภูมิประเทศจริงได้จากการวัดระยะในแผนที่ แล้วนำไปหาบอานกับมาตราส่วนเส้นบรรทัดที่พิมพ์อยู่ที่กึ่งกลางด้านล่างของขอบระวางของแผนที่ฉบับนั้น โดยมีวิธีการดังนี้

◆ การหาระยะทางของภูมิประเทศที่เป็นเส้นตรง ให้ใช้แถบกระดาษชิ้นเล็กๆ ที่มีขอบเป็นเส้นตรงวางทาบบนแผนที่ โดยให้ขอบของกระดาษจดกับจุดทั้งสอง แล้วทำเครื่องหมายขีดเล็กๆ ไว้บนขอบกระดาษตรงแต่ละจุด แล้วเลื่อนกระดาษมาทาบบนมาตราส่วนเส้นบรรทัด ตรงหน่วยที่ต้องการวัด และอ่านระยะในภูมิประเทศระหว่างจุดสองจุดนั้น

◆ การหาระยะทางภูมิประเทศที่เป็นเส้นโค้ง ในการวัดระยะทางไปตามแนวเส้นโค้งหรือเส้นคดเคี้ยว ก็ใช้กระดาษที่มีขอบเป็นเส้นตรงอีกเหมือนกัน โดยเริ่มวัดด้วยการขีดเครื่องหมายเล็กๆ ให้จดกับจุดเริ่มต้นของแนวที่ต้องการวัด แล้วทาบบนกระดาษไปตามส่วนที่เป็นเส้นตรงจนสุดระยะเส้นตรงนั้น แล้วทำเครื่องหมายขีดเล็กๆ ไว้ทั้งบนแผนที่และบนกระดาษ กดปลายดินสอที่ทำเครื่องหมายไว้บนกระดาษเพื่อให้กระดาษอยู่ในลักษณะอยู่กับที่ โดยพยายามให้เครื่องหมายขีดทั้งบนแผนที่และบนกระดาษอยู่ตรงกัน หมุนกระดาษไปจนกว่าจะอยู่ในแนวของส่วนที่เป็นเส้นตรงต่อไป ทำเครื่องหมายขีดเล็กๆ ไว้บนกระดาษและบนแผนที่ ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะวัดระยะเสร็จ แล้วจึงเอากระดาษนั้นไปทาบบนมาตราส่วนเส้นบรรทัด

การอ่านพิกัดในแผนที่

การอ่านพิกัดคือการหาตำแหน่งจุดที่ตั้งของสิ่งต่างๆ ในแผนที่ โดยทั่วไปนิยมหาได้ 2 รูปแบบ คือ

2.1 การหาที่ตั้งโดยอาศัยพิกัดภูมิศาสตร์ รูปแบบนี้ตำแหน่งที่ตั้งถูกกำหนดโดยค่าของเส้นละติจูด (เส้นรุ้ง) และเส้นลองจิจูด (เส้นแวง) เช่น ที่ตั้งของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ที่ 12 องศา 35 ลิปดาเหนือ, 99 องศา 57 ลิปดาตะวันออก หมายความว่าอำเภอหัวหิน ตั้งอยู่ละติจูดที่ 12 องศา 35 ลิปดาในซีกโลกเหนือและลองจิจูดที่ 99 องศา 57 ลิปดาในซีกโลกตะวันออก

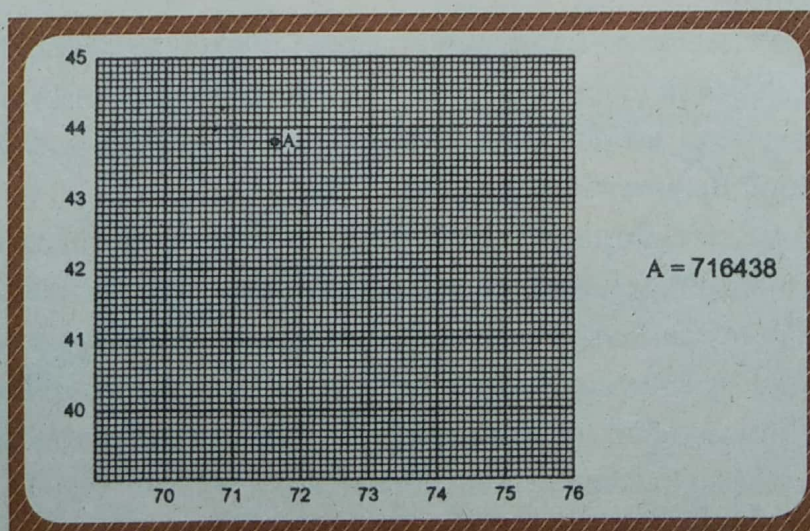
2.2 การหาที่ตั้งโดยอาศัยพิกัดตาราง (Grid Co-ordinates) รูปแบบนี้ตำแหน่งที่ตั้งถูกกำหนดโดยค่าของเส้นตรง 2 ชุด คือ

- 1) เส้นตรงขนานกันในแนวเหนือ-ใต้
- 2) เส้นตรงขนานกันในแนวตะวันตก-ตะวันออก

โดยเส้นตรงทั้งสองจะตัดกันเป็นมุมฉาก ก่อให้เกิดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส หลักการอ่านค่าต้องอ่านจากซ้ายไปขวา และจากล่างขึ้นบน (Read Right up) ค่าที่อ่านเป็นเลข 6 หลัก 3 หลักแรกจะเป็นค่าจากซ้ายไปขวา และ 3 หลักหลังเป็นค่าด้านล่างขึ้นบน

ตารางกริดเลข 6 หลัก พื้นที่จะมีขนาดกว้าง สูงกี่เมตรก็ตาม จะแบ่งความกว้างและความสูงของพื้นที่ออกเป็น 100 ส่วน และ 1 ใน 100 ส่วนจะแบ่งเป็น 10 ส่วนเสมอ เช่น

ตารางกริด 1,000 เมตร คือกว้าง 1,000 เมตร สูง 1,000 เมตร รวมเป็นพื้นที่ 1,000,000 ตารางเมตร โดยทำการแบ่งความกว้างและความสูงออกเป็น 100 ส่วน เกิดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 10,000 ตารางช่องใหญ่ ในแต่ละส่วนจะแบ่งออกเป็น 10 ส่วน หรือใน 1 ตารางช่องใหญ่ แบ่งออกเป็น 100 ตารางช่องเล็ก รวมเป็น 1,000,000 ตารางช่องเล็ก หรือ 1,000,000 ตารางเมตร ดังในภาพ

แสดงการหาที่ตั้งโดยอาศัยพิกัดตาราง

ตัวอย่าง จากตารางกริด 1,000 เมตร ข้างบนพิกัด A ได้ดังนี้

ค่า 3 ตัวแรกอ่านจากซ้ายไปขวา

จากรูป ตำแหน่ง A อยู่ระหว่างช่อง 71-72 และจากเส้น 71 ซ้ายไปขวาถึงตำแหน่ง A อ่านค่าได้อีก 6 ช่องเล็ก ดังนั้น ค่า 3 ตัวแรก คือ 716 หรือ 71.6

ค่า 3 ตัวหลังอ่านจากด้านล่างขึ้นด้านบน

ตำแหน่ง A อยู่ในช่อง 43-44 และจากเส้น 43 ขึ้นไปถึงตำแหน่ง A อ่านได้อีก 8 ช่องเล็ก ดังนั้น ค่า 3 ตัวหลังจากด้านล่างขึ้นสู่ด้านบนคือ 438 หรือ 43.8 จากช่องดังกล่าว ตำแหน่ง A จะอยู่ที่พิกัดกริดที่ 716438 หรือ 71.643.8

การอ่านทิศทาง

ในแผนที่สามารถบอกทิศทางได้ 4 ลักษณะ คือ

3.1 บอกทิศเป็นชื่อสัญลักษณ์ เช่น

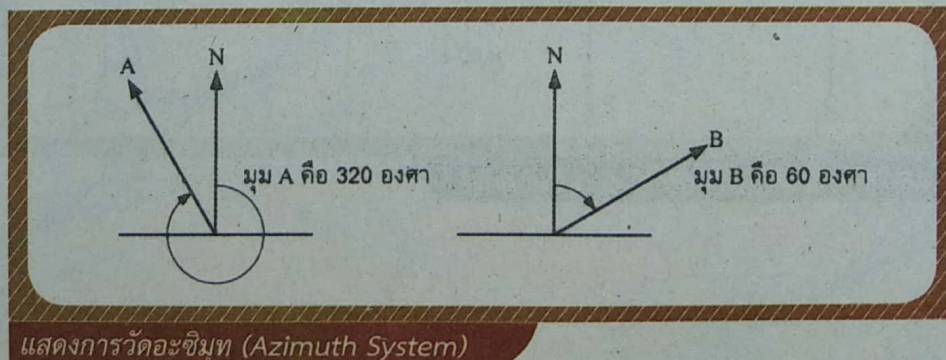
N	แทน	North	คือ	ทิศเหนือ
S	แทน	South	คือ	ทิศใต้
E	แทน	East	คือ	ทิศตะวันออก
W	แทน	West	คือ	ทิศตะวันตก

3.2 บอกทิศเป็นชื่อทิศ เช่น ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

3.3 บอกทิศเป็นมุม ซึ่งนิยมใช้ในวงการทหารโดยใช้แผ่นวงกลมกำหนดให้มุมรอบจุดศูนย์กลางมีค่าเท่ากับ 6,400 มิล ซึ่งทหารมักจะใช้ในการปรับมุมยิงอาวุธต่างๆ เช่น การตั้งยิงปืนของทหารปืนใหญ่ เป็นต้น

3.4 บอกทิศเป็นองศา นิยมใช้กันทั่วไป โดยกำหนดให้มุมรอบจุดศูนย์กลางมีค่าเท่ากับ 360 องศา 1 องศา เท่ากับ 60 ลิปดา 1 ลิปดา เท่ากับ 60 ฟลิปดา ในการวัดมุมจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

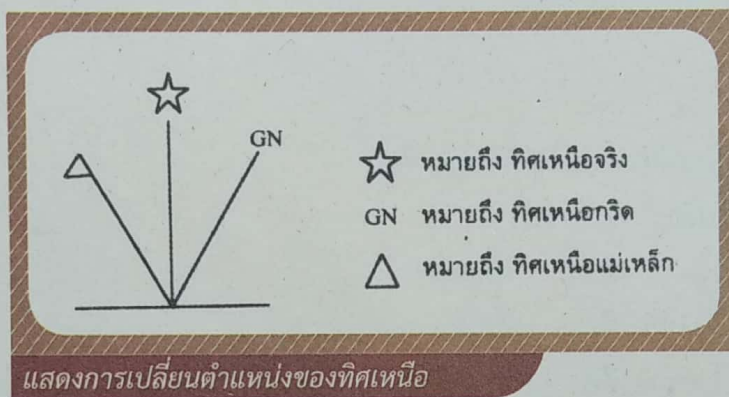
1) มุมราบของทิศ หรือมุมอะซิมุท (Azimuth System) หมายถึง วิธีการวัดขนาดของมุมราบที่วัดจากแนวทิศเหนือหลักเวียนตามเข็มนาฬิกามาบรรจบกับแนวเป้าหมายที่ต้องการวัดซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0 องศา - 360 องศา นิยมใช้กันมากในวงการลูกเสือและวงการทหาร รือ 1,000,000 ตารางเมตร ดังในภาพ

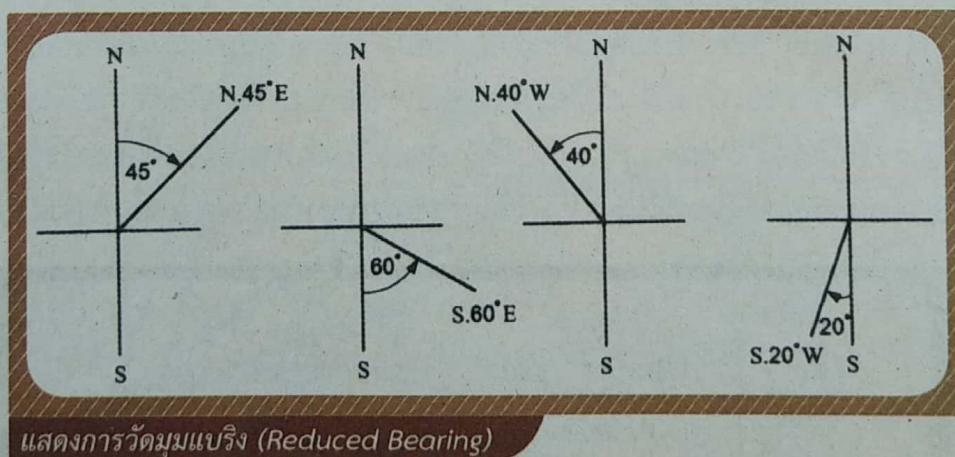
การวัดมุมอะซิมูท จะวัดจากทิศเหนือหลักซึ่งมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ทิศเหนือจริง หมายถึง แนวทิศเหนือตามเส้นลองจิจูดในหลักสูตรภูมิศาสตร์ใช้สัญลักษณ์ดาว
2. ทิศเหนือแม่เหล็ก หมายถึง แนวทิศเหนือตามหมายของเข็มทิศที่ใช้สัญลักษณ์ครึ่งลูกศร
3. ทิศเหนือกริด หมายถึง แนวตามเส้นตาราง ทางแนวตั้งของระบบตารางกริดในแผนที่ใช้สัญลักษณ์กริด คือ GN

ทิศเหนือทั้งสามรูปแบบนี้จะเปลี่ยนตำแหน่งอยู่เสมอ ไม่ตายตัว

- 2) มุมทิศหรือมุมแบริง (Reduced Bearing) หมายถึง มุมที่เกิดจากการแบ่งในแนวเหนือ-ใต้ ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนตะวันตกและส่วนตะวันออก วัดมุมได้ 2 รูปแบบ ทั้งตามเข็มนาฬิกาและทวนเข็มนาฬิกา แต่ละมุมจะมีค่าไม่เกิน 90 องศา

หน่วยที่ 11

การปฐมพยาบาล

หน่วยที่ 11

การปฐมพยาบาล

สาระการเรียนรู้

วิชาปฐมพยาบาล

1. การปฐมพยาบาล
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญ
 - 1.2 หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล
 - 1.3 ข้อความจำของการปฐมพยาบาล
2. อุปกรณ์ปฐมพยาบาล
3. ยาสามัญประจำบ้าน
4. การปฐมพยาบาลด้วยตนเอง
 - ปวดศีรษะ
 - เป็นไข้ ตัวร้อน
 - มีบาดแผล
 - ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
 - ปวดท้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อศึกษาจบเนื้อหาแล้ว ลูกเสือสามารถ

1. บอกความหมายของการปฐมพยาบาลได้
2. บอกหลักการทั่วไปของการปฐมพยาบาลได้
3. บอกความจำเป็นของการปฐมพยาบาลได้
4. บอกอุปกรณ์จำเป็นที่ต้องใช้ในการปฐมพยาบาลได้
5. บอกชนิดของยาสามัญประจำบ้านที่ควรมีในตู้ยาได้
6. นำหลักการที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
7. สามารถปฐมพยาบาลให้กับตนเองและผู้อื่นได้
8. เป็นผู้ที่มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น

เนื้อหา

1. การปฐมพยาบาล

การบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ แต่ถ้าหากได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้น เพื่อบรรเทาอาการอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยนั้น จะช่วยให้ผู้ป่วยลดการเจ็บปวดทรมานลงได้ นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อการรักษาพยาบาลในขั้นต่อไป การปฐมพยาบาลจึงมีความจำเป็นสำหรับทุกคนที่จะต้องเรียนรู้ไว้ เพื่อจะได้สามารถนำมาใช้ในการช่วยเหลือตนเอง และคนรอบข้างได้อย่างถูกต้อง

การปฐมพยาบาล (First aid) หมายถึง การให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือเจ็บป่วยกะทันหัน ณ สถานที่เกิดเหตุ ให้พ้นอันตราย ก่อนที่จะส่งไปให้แพทย์รักษาต่อไป โดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือเท่าที่หาได้ในขณะนั้น

1.1 ความสำคัญของการปฐมพยาบาล มีดังนี้

1.1.1 ช่วยรักษาชีวิตของผู้ป่วย การปฐมพยาบาลที่ถูกต้องและรวดเร็วสามารถช่วยลดอันตรายที่รุนแรงหรือลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้ เช่น การช่วยผายปอดผู้ที่หยุดหายใจ การห้ามเลือด เป็นต้น

1.1.2 ป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายมากขึ้น การปฐมพยาบาลจะเป็นการลดอันตรายจากการบาดเจ็บตลอดจนช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนหรือความพิการ ที่อาจเกิดขึ้นหลังจากประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เช่น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่กระดูกหักอย่างถูกวิธี ช่วยให้กระดูกไม่ไปกดทับส่วนสำคัญ เป็นต้น

1.1.3 ช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวด การปฐมพยาบาลที่ถูกต้องจะช่วยลดอาการเจ็บปวดและทรมานจากการได้รับบาดเจ็บต่าง ๆ เช่น การใช้น้ำล้างตาผู้ที่ถูกสารเคมีเข้าตา ซึ่งช่วยลดอาการระคายเคืองและลดความเจ็บปวดลงได้ หรือการเข้าเฝือกชั่วคราวให้ผู้ที่มีกระดูกขาหัก เพื่อให้ส่วนที่หักเคลื่อนไหวน้อยที่สุด และไม่ไปทำลายเนื้อเยื่อที่อยู่บริเวณรอบ ๆ และลดความเจ็บปวดได้อีกด้วย

1.1.4 ช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นตัวและกลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว นอกจากการช่วยเหลือโดยการปฐมพยาบาลแล้ว การดูแลทางด้านจิตใจก็เป็นสิ่งสำคัญ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อส่งต่อผู้ป่วยหรือเจ็บป่วยไปสู่สถานที่รักษาที่เหมาะสม จะช่วยให้ผู้ป่วยหรือเจ็บป่วยฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

รูปที่ 1 ชุดปฐมพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็นยามเดินทาง

1.2 ประโยชน์ของการปฐมพยาบาล

- 1.2.1 เพื่อช่วยพยุงชีวิตเอาไว้ ได้แก่ ช่วยในการหายใจ ช่วยห้ามเลือด
- 1.2.2 ให้ผู้ป่วยคลายความทุกข์ทรมานและไม่ให้มีการบาดเจ็บมากขึ้นไปอีก
- 1.2.3 ช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นตัวเร็ว ได้แก่ การดูแลและให้กำลังใจ การให้ยาแก้ปวด การให้ความอบอุ่น

1.3 หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

- 1.3.1 ตั้งสติ “ปลอดภัยไว้ก่อน” อย่ารีบร้อนเข้าไปในที่เกิดเหตุ ถ้าไม่แน่ใจในความปลอดภัยอย่าเข้าไปเป็นอันตราย
- 1.3.2 เรียกคนมาช่วย โทร 1669 หรือ 191 และขอคำแนะนำ
- 1.3.3 ป้องกันภัยไว้ก่อน เช่น
 - จะเข้าไปช่วยคนที่ถูก “ไฟช็อต” หรือ “ไฟดูด” ต้องตัดไฟก่อน
 - จะช่วยคนในตึกที่ไฟไหม้ ต้องระวัง “ควันไฟ” หรือ “ตึกถล่ม”
 - จะช่วยคนจมน้ำต้องแน่ใจว่า “ช่วยเป็น” และ “ช่วยได้”
 - จะช่วยคนถูกรถชน ต้องหากิ่งไม้หรือถังขยะวางกอนถึงจุดเกิดเหตุ 100-200 เมตร
- 1.3.4 รับประทานอาหารออกจากอันตราย ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่จะมีอันตรายต่อชีวิตก่อน
 - ผู้ป่วยที่พอเดินได้ ให้ช่วยประคองหรือพยุงออกจากอันตราย
 - ผู้ป่วยที่ไม่เจ็บคอหรือหลัง อาจอุ้มหรือหามออกจากอันตราย
 - ผู้ป่วยที่เจ็บคอหรือหลังจนช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรขยับเขยื้อนให้รอผู้เชี่ยวชาญมาเคลื่อนย้าย ถ้าจำเป็นจริง ๆ ให้ลากทางศีรษะ โดยพยายามให้ศีรษะ คอ และหลังเป็นแนวเส้นตรง
- 1.3.5 ให้การปฐมพยาบาลตามอาการ
- 1.3.6 รับประทานอาหารโรงพยาบาล เมื่อสามารถเคลื่อนย้ายผู้ป่วยได้อย่างปลอดภัย

รูปที่ 2 หลักการปฐมพยาบาล

- ขอความช่วยเหลือ 1669
- อยู่ในที่อากาศถ่ายเทสะดวก
- ช่วยผ่ายปอดถ้าหยุดหายใจ

1.4 ข้อควรจำของการปฐมพยาบาล

- 1.4.1 ห้ามเลือดถ้ามีเลือดไหล ช่วยผายปอดเมื่อจำเป็น
- 1.4.2 ถ้าหยุดหายใจให้รีบผายปอดทันที จนกว่าผู้ป่วยจะหายใจเองได้
- 1.4.3 ไม่ควรสัมผัสบาดแผลที่มีเลือดหรือน้ำเหลืองของผู้ป่วยโดยตรง
- 1.4.4 ในกรณีที่ผู้ป่วยใส่ฟันปลอมควรนำออกในขณะที่ผู้ป่วยหมดสติ
- 1.4.5 ในกรณีที่ผู้ป่วยสลบหรือหมดสติห้ามให้ดื่มน้ำหรือกินยา
- 1.4.6 ถ้าสงสัยว่ามีกระดูกหักควรเข้าเฝือกชั่วคราวก่อนการเคลื่อนย้าย
- 1.4.7 ไม่ควรเคลื่อนย้ายผู้ป่วยถ้าไม่จำเป็น
- 1.4.8 ในกรณีผู้ป่วยได้รับบาดเจ็บสาหัสมาก ให้รีบนำส่งแพทย์โดยเร็วที่สุด

2. อุปกรณ์ปฐมพยาบาล

ในการปฐมพยาบาลนั้น หากมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลอยู่ด้วย จะทำให้การช่วยเหลือผู้ป่วย เป็นไปด้วยความ สะดวก รวดเร็ว ผู้ป่วยจะได้รับการช่วยเหลือให้ฟื้นคืนสภาพโดยเร็ว อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลที่ควรมีไว้ในตู้ยา ประจำบ้าน หรือชุดพยาบาลของกองลูกเสือ ได้แก่

- สำลี ไม้พันสำลี
- แอลกอฮอล์ล้างแผล
- ผ้ากอซแผ่นชนิดฆ่าเชื้อ ทำความสะอาด
- เข็มและคีมสำหรับบ่งเสี้ยน
- ผ้าสามเหลี่ยม คล้องแขน
- ผ้ากอซพันแผลขนาดต่าง ๆ
- กรรไกร
- เข็มกลัดช้อนปลาย
- แก้วล้างตา
- พลาสเตอร์ม้วน
- ผ้ายืด (Elastic bandage)
- ผ้ากอซชุบพาราฟินสำหรับแผลไฟไหม้
- ถุงมือยาง

3. ยาสามัญประจำบ้าน

ยาสามัญประจำบ้าน เป็นยาที่ใช้ในการรักษาอาการเบื้องต้น สามารถใช้ได้เองโดยไม่ต้องปรึกษาแพทย์ ยาสามัญประจำบ้านที่ควรมีไว้ในตู้ยาประจำบ้าน ได้แก่

- ยาแก้ปวดลดไข้ : ยาเม็ดพาราเซตามอล
- ยาแก้แพ้, ลดน้ำมูก : ยาเม็ดคลอเฟนิรามีน
- ยาแก้ปวดท้องท้องอืด ท้องเฟ้อ : ยาธาตุน้ำแดง, ยาธาตุน้ำขาว, โซดามิ้นท์, ขมิ้นชันแคปซูล
- ยาโรคระเพาะ : ยาเม็ดอูมิโนเมกนีเซีย, ไตรซิลิเคท
- ยาแก้ท้องเสีย : ยาน้ำเคอลินเปคติน, ผงน้ำตาลเกลือแร่
- ยาใส่แผล : ทิงเจอร์ไอโอดีนใส่แผลสด
- ยาล้างตา : บอริโคโซลูชัน
- ยาล้างแผล เช็ดแผล : ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์, แอลกอฮอล์เช็ดแผล
- ยาทาแก้แพ้แก้คัน : คาลาไมน์
- ยาทานวด : ขี้ผึ้งปวดบวม, ครีมนวด , GPO บาล์ม

- ยาแก้ไอผู้ใหญ่, ยาแก้ไอเด็ก : ยาแก้ไอน้ำดำ, ยาขับเสมหะ
- ยาระบาย : ยาระบายแมกนีเซีย, มะขามแขก, ยาเม็ดมะขามแขก
- ยาสูดดม : เหล้าแอมโมเนีย

รูปที่ 3 อุปกรณ์และยาสามัญ
ประจำบ้านที่ควรมีไว้ในตู้ยา

4. การปฐมพยาบาลด้วยตนเอง

ในชีวิตประจำวัน ลูกเสืออาจต้องประสบกับการบาดเจ็บแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เกิดกับตัวเองและผู้อื่น ซึ่งลูกเสือควรจะทำการปฐมพยาบาลได้ การบาดเจ็บแบบต่าง ๆ ที่ลูกเสือควรรู้จักวิธีปฐมพยาบาล ได้แก่

● เป็นไข้ ตัวร้อน

ไข้ (Fever) เป็นอาการที่พบบ่อย หมายถึงการเพิ่มของอุณหภูมิร่างกายสูงกว่าค่าปกติคือ 36.5–37.5 °C อันเป็นผลจากการที่ร่างกายพยายามรักษาอุณหภูมิให้คงที่ เนื่องจากอุณหภูมิของร่างกายสูงกว่าปกติ ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกหนาว และอาจกระตุ้นให้ความตึงตัวของกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้นจึงเกิดการสั่นสั่นได้ การรักษาอาการไข้นั้นทำได้ดังนี้

1. นอนพักผ่อน ห้ามตรากตรำทำงาน
2. ดื่มน้ำ น้ำหวาน น้ำข้าวต้ม หรือน้ำผสมผงเกลือแร่
3. ถ้าไข้สูงหรือตัวร้อนมาก (แต่ผู้ป่วยบอกว่าหนาว) ให้ใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดตัว เวลาเช็ดอย่าให้ถูกลมเป่าเพราะอาจทำให้หนาวสั่นได้ ถ้าไข้สูงมากหรือตัวร้อนจัด ให้กินยาพารา ทุก 4-6 ชั่วโมง
4. ถ้าหนาวหรือครั่นเนื้อครั่นตัว ควรใส่เสื้อหนา ๆ หรือห่มผ้า และดื่มน้ำของร้อน ๆ ให้เหงื่อออก ห้ามอาบน้ำเย็นหรือดื่มน้ำเย็น ๆ
5. ถ้าไข้ไม่หายภายใน 3-4 วัน หรืออาการทรุดลง ควรไปหาหมอ

- **หัวโน ห้อเลือด ฟกช้ำ บวม**

เกิดจากการกระทบกระแทกอย่างแรง ทำให้เส้นเลือดฝอยฉีกขาด เลือดออกใต้ผิวหนังโดยไม่มีบาดแผลให้เห็น แต่จะมีอาการที่สังเกตได้คือบริเวณนั้นจะบวมสูงขึ้นมาก่อน ในระยะ 48 ชั่วโมงแรกให้ใช้น้ำเย็นหรือน้ำแข็งประคบ วันละ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 15-30 นาที ห้ามคลึง ขยี้หรือนวดด้วยของร้อนจัดหรือทาด้วยยาหม่อง เพราะจะทำให้หายช้า หลังจาก 48 ชั่วโมงไปแล้ว ให้ประคบและคลึงด้วยน้ำอุ่น วันละ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 15-30 นาที บริเวณที่บวมจะค่อย ๆ ยุบหายไป

- **ปวดศีรษะ**

อาการปวดศีรษะ คืออาการปวดซึ่งเกิดกับบริเวณใด ๆ ของศีรษะและคอ เนื่องจาก สมองนั้นไม่สามารถรับรู้ความเจ็บปวดได้ เพราะไม่มีประสาทรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวด ดังนั้นอาการปวดศีรษะส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นรอบ ๆ สมอง ที่สามารถรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดได้ ได้แก่ส่วนที่อยู่ในกะโหลกศีรษะและนอกกะโหลกศีรษะ

การรักษาอาการปวดศีรษะนั้น ทำได้โดยใช้น้ำเย็นประคบ หากไม่หายให้กินยาแก้ปวด เช่น พาราเซตามอล หากยังไม่หายภายใน 1 สัปดาห์ควรไปหาหมอ

ถ้าปวดศีรษะรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน อาเจียน ตาพร่ามัว เห็นภาพซ้อน มือเท้าชา อ่อนแรง เดินเซหรือก้มคอไม่ลง ปวดถี่และรุนแรงขึ้นทุกวัน หรือปวดติดต่อกันตลอดเวลาเกิน 3 วัน ต้องไปหาหมอโดยเร็ว

- **ข้อเคล็ด ข้อแพลง**

ให้บริเวณนั้นอยู่นิ่ง ๆ และยกสูงไว้ ถ้าเพ็งเป็นหรือข้อยังไม่ทันบวม ให้ประคบด้วยน้ำแข็ง 15-30 นาที วันละ 3-4 ครั้ง เมื่อข้อบวมเต็มที่แล้วให้ประคบด้วยน้ำอุ่น ทาถูนวดด้วยน้ำมันหรือครีม หรือใช้ครีมทาแก้ช้ำ หากเป็นมากจนเคลื่อนไหวไม่ได้ สงสัยว่ากระดูกแตกหรือเอ็นขาด และอาการไม่ดีขึ้นใน 2-3 วันให้รีบปรึกษาแพทย์

- **กรดหรือต่างเข้าตา**

ห้ามขยี้ตา ใช้น้ำล้างตาด้วยน้ำสะอาดมาก ๆ หลาย ๆ ครั้ง แล้วรีบพาไปหาหมอ ห้ามใช้ต่างหรือกรดล้างแก้ฤทธิ์ เพราะจะยิ่งเป็นอันตรายแก่ดวงตา

- **กรดหรือต่างลวกผิวหนัง**

แช่หรือจุ่มอวัยวะส่วนนั้นลงในอ่างน้ำ หรือล้างน้ำนาน ๆ แล้วล้างด้วยน้ำสบู่จาง ๆ

● มีบาดแผล

- ถ้าบาดแผลมีขนาดใหญ่ ทำการห้ามเลือดแล้วรีบพาไปหาหมอ
- ถ้าบาดแผลเล็กน้อย ให้รับล้างด้วยน้ำสะอาด ใช้สำลีหรือผ้าก๊อชซับให้แห้ง เช็ดรอบแผลด้วย

น้ำยาโพวิโดนไอโอดีน แอลกอฮอล์ หรือทิงเจอร์ไส้แผลสด ปิดแผลด้วยผ้าก๊อชหรือผ้าปิดแผล ห้ามถูน้ำ ทำแผลวันละ 1-2 ครั้ง โดยเปิดแผลใช้สำลีชุบน้ำยาโพวิโดนไอโอดีน แอลกอฮอล์ หรือทิงเจอร์ไส้แผลสด เช็ดผิวหนังรอบแผลวนออกข้างนอกทางเดียว อย่าเช็ดลงในแผลหรือวนกลับไปกลับมา ใช้สำลีชุบน้ำเกลือล้างแผลเช็ดเบา ๆ ที่แผล แล้วใช้ไม้พันสำลีหรือผ้าก๊อชซับให้แห้ง ปิดแผลด้วยผ้าก๊อชหรือผ้าปิดแผล ถ้าแผลติดเชื้อ มีหนอง หรือมีไข้ ควรไปหาหมอ

- แผลถลอก ล้างด้วยน้ำสะอาดกับสบู่เอากรวดดินที่อยู่ในแผลออกให้หมด เช็ดรอบแผลด้วยน้ำยาโพวิโดนไอโอดีน แอลกอฮอล์ หรือทิงเจอร์ไส้แผลสด ไม่ต้องปิดแผล ระวังอย่าให้ถูน้ำ ทำแผลวันละ 1-2 ครั้ง ถ้าแผลลึก ติดเชื้อ มีหนอง หรือมีไข้ ควรไปหาหมอ

● มีดบาด

บีบให้เลือดชะเอาสิ่งสกปรกออกมาบ้าง ล้างด้วยน้ำสะอาดกับสบู่ เช็ดรอบแผลด้วยน้ำยาโพวิโดนไอโอดีน แอลกอฮอล์ หรือทิงเจอร์ไส้แผลสด พันรัดให้ขอบแผลชิดกัน ทำแผลวันละ 1-2 ครั้ง ถ้าแผลลึก ติดเชื้อ มีหนอง หรือมีไข้ ควรไปหาหมอ

สำลีเช็ดแผล

โพวิโดนไอโอดีน

ทิงเจอร์ไส้แผลสด

แอลกอฮอล์เช็ดแผล

รูปที่ 4 อุปกรณ์ชุดทำแผล

● ผงเข้าตา

ห้ามขยี้ตา เพราะนอกจากฝุ่นผงจะไม่ออกแล้ว อาจทำให้ฝุ่นผงนั้นไปเชี่ยผิวกระจกตา ทำให้เกิดแผลถลอก กว้างขึ้น หรืออาจยิ่งฝังลึกลงไป ทำให้เอาผงออกยากยิ่งขึ้น จากนั้นให้รีบลืมตาในน้ำสะอาดและกลอกตาไปมา หรือเทน้ำให้ไหลผ่านตาที่ถ่างหนังตาไว้ ถ้ายังไม่ออก ให้คนช่วยใช้ม้วนผ้าที่สะอาดเชี่ยผงออก ถ้ายังไม่ออก ควรรีบไปหาหมอ

● ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

ให้แช่บริเวณที่ถูกลวกในน้ำเย็นที่สะอาด หรือใช้ผ้าชุบน้ำเย็นโปะ เพื่อลดการปวดแสบปวดร้อน ประมาณ 10-30 นาที ห้ามใช้ยาสีฟัน น้ำปลาหรือยาหม่องทาเด็ดขาด เมื่อหายปวดแสบปวดร้อนแล้วจึงตรวจดูผิวหนัง ถ้าผิวหนังไม่พุพองหรือหลุดลอก ให้ล้างแผลให้สะอาด ซับให้แห้ง ทาด้วยครีมแก้อักเสบ หรือน้ำปูนใสผสม น้ำมะพร้าวอย่างละเท่า ๆ กัน หรือวุ้นจากใบของว่านหางจระเข้ ถ้ามีตุ่มหรือแผลพุพอง ไม่ต้องเจาะปล่อยไว้แห้งไปเอง ถ้าเป็นมาควรรีบพาไปหาหมอ

รูปที่ 5 วุ้นในใบของว่านหางจระเข้
ช่วยรักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวกได้

● งูกัด

งูพิษกตัวยังเป็นปัญหาทางสาธารณสุขในประเทศไทย จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ประเทศไทยมีผู้ป่วยถูกงูกัดประมาณ 7,000 รายต่อปี พิษงูทำอันตรายต่อร่างกายได้ 3 แบบ ได้แก่ เป็นพิษต่อระบบประสาท พิษต่อระบบเลือด และพิษต่อกล้ามเนื้อ งูพิษที่สำคัญในประเทศไทย ได้แก่ งูเห่า งูจงอาง งูทับสมิงคลา งูสามเหลี่ยม งูแมวเซา งูกะปะ งูเขียวหางไหม้ งูทะเล ที่พบว่าเป็นปัญหามากที่สุดคืองูเห่า และงูจงอาง การสังเกตว่าถูกงูมีพิษหรือไม่มีพิษกัคือดูที่รอยแผลกัด ถ้างูไม่มีพิษกัดแผลจะเป็นรอยถลอก ให้ทำแผลแบบแผลถลอก ถ้าแผลไม่ลุกลาม หรือไม่มีอาการอื่น แผลจะหายเอง

ถ้างูมีพิษกัด จะมีรอยเขียวเหมือนรอยเข็มฉีดยา 1-2 จุด การช่วยเหลือทำได้ดังนี้

1. ให้ผู้ป่วยมีการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่ถูกกัด
2. นำงูมาด้วยถ้าทำได้ ในกรณีที่งูหนีไปแล้วไม่จำเป็นต้องไปไล่จับ เพราะแพทย์สามารถวินิจฉัยชนิดของงูได้โดยไม่ต้องเห็นงู
3. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาด
4. ห้ามกรีด ดูด แล้วพอกยาบริเวณแผลงูกัด เพราะแผลจะซ้ำและพิษจะกระจายเร็วขึ้น
5. การขันชะเนาะ ยังเป็นที่ถกเถียงกัน วิธีปฏิบัติให้ใช้ผ้าหรือเชือกรัดเหนือบริเวณที่ถูกงูกัดให้แน่นพอสอดนิ้วได้ แล้วคลายออกทุก 15 นาที ในกรณีที่ถูกงูพิษต่อระบบประสาทกัด และไม่สามารถไปพบบุคลากรทางการแพทย์ได้ในเวลาอันสั้น แต่โดยทั่วไปไม่แนะนำให้ทำเนื่องจากมักทำไม่ถูกวิธี รัดแน่น และนานเกินไปทำให้เกิดเนื้อเยื่อตายจากการขาดเลือด
6. นำส่งหมอโดยเร็วที่สุด ถ้าผู้ป่วยหยุดหายใจให้เป่าปากช่วยหายใจ

รูปที่ 6 งูเห่า

รูปที่ 7 รอยเขี้ยวพิษ (ซ้าย)
และงูไม่มีพิษ (ขวา)

● แมลงกัดต่อย

ผึ้ง แตน ต่อ หรือแมลงกัดต่อย

เมื่อโดนผึ้งต่อยเหล็กในของผึ้งจะหลุดจากท้องบริเวณส่วนกัน ปักติดอยู่ที่แผลให้รีบนำเอาเหล็กในออก จากนั้นให้ใช้หัวหอมผ่าครึ่ง เอาด้านที่ผ่าถูบริเวณผิวหนังที่ถูกต่อย ทำซ้ำทุก 5 นาที ทาแผลด้วยแอมโมเนีย หรือครีมแก้แมลงกัดต่อย ถ้าปวดให้กินยาแก้ปวดพาราเซตามอล หรือใช้น้ำแข็งประคบ ถ้าถูกต่อยหลายแห่ง หนึ่งตาบวมหรือหายใจไม่สะดวก ควรรีบไปหาหมอ เพื่อให้การรักษาที่เหมาะสม

ตะขาบ แมงมุม แมงป่องกัด

ทาแผลด้วยแอมโมเนีย หรือครีมแก้แมลงกัดต่อย ถ้าปวดให้กินยาแก้ปวดพาราเซตามอล หรือใช้น้ำแข็งประคบ ถ้าปวดมากควรพาไปหาหมอ

รูปที่ 8 แมลงมีพิษที่อาจพบบ่อยในชีวิตประจำวัน

● ปวดท้อง

อาการปวดท้องเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น อาหารเป็นพิษจากจุลินทรีย์ ปวดกระเพาะอาหาร ท้องอืดท้องเฟ้อ ปวดประจำเดือน เป็นต้น

- ถ้าปวดท้องจากอาหารเป็นพิษ จะมีอาการท้องเสียและอาเจียน ควรรีบไปหาหมอทันที หากเป็นไม่มากสามารถดูแลตัวเองได้ด้วยการดื่มน้ำมาก ๆ เพื่อชดเชยน้ำที่สูญเสียไปจากร่างกาย หรือดื่มน้ำผสมผงเกลือแร่ หากไม่หายภายใน 7 วัน ต้องรีบไปหาหมอ

รูปที่ 9 ผงเกลือแร่และยาธาตุน้ำขาว

- ถ้าปวดท้องเวลาหิวจัดหรืออิ่มจัด มีอาการเรอเปรี้ยว อาจเป็นแผลในกระเพาะอาหาร ให้กินยาลดกรดในกระเพาะอาหาร เช่น ยาธาตุน้ำขาว ถ้าไม่ดีขึ้นภายใน 2 สัปดาห์ หรือถ่ายอุจจาระเป็นสีดำ ให้รีบไปหาหมอ
- ท้องอืดท้องเฟ้อ กินยาแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ ถ้าไม่ดีขึ้นใน 2 วัน ให้รีบไปหาหมอ
- ปวดประจำเดือน เป็นอาการปวดท้องน้อยขณะมีประจำเดือน ซึ่งมักจะเป็นประจำอยู่ทุกเดือน ส่วนใหญ่จะปวดไม่มากและสามารถทำงานได้ตามปกติ ให้ประคบท้องด้วยกระเป๋าน้ำร้อน และกินยาแก้ปวดเกร็งในท้องทุก 4-6 ชั่วโมง ถ้าปวดนานกว่า 24 ชั่วโมงต้องรีบไปหาหมอ

● ตะคริว

ตะคริว (Cramp) คือภาวะที่มีการหดเกร็งของกล้ามเนื้อโดยไม่คลายตัวออกตามปกติ มักเกิดขึ้นตามกล้ามเนื้อแขนและขา ปกติจะเกิดขึ้นเพียงไม่กี่นาที แต่บางรายอาจรุนแรงและนาน ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน แม้จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง แต่หากเกิดขึ้นระหว่างขับรถหรือว่ายน้ำ อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุและอันตรายถึงชีวิตได้ โดยทั่วไปมักเกิดกับนักกีฬาที่ออกกำลังกายหนักหรือมากเกินไป ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และผู้สูบบุหรี่จัด

การรักษาคือให้ยืดกล้ามเนื้อส่วนที่หดตัวออกให้ได้ เช่น ถ้าเป็นที่น่องให้นั่งเหยียดขาไปข้างหน้า แล้วดึงปลายเท้าเข้าหาตัวเอง เพื่อให้กล้ามเนื้อน่องเหยียดตรงมากที่สุด แล้วถ้ายังอ่อนล้าเนื่องจากเสียเหงื่อมากหรือขาดเกลือแร่ ให้ดื่มน้ำผสมเกลือแร่

● ตกจากที่สูงหรือตกจากพาหนะ

หากสูงไม่มากอาจเกิดอาการเจ็บจุก หากตกจากที่สูงมาก ๆ อาจเกิดการเจ็บปวดที่รุนแรงจากการบวม ช้ำ เป็นแผลถลอกหรือกระดูกหัก ถ้าร้ายแรงมาก ๆ เช่น กระดูกสันหลังหักเคลื่อน หรือกระดูกหักไปทิ่มอวัยวะภายใน อาจทำให้ถึงตายได้

การช่วยเหลือผู้ตกจากที่สูงควรทำดังนี้ ห้ามเคลื่อนย้าย ให้ผู้ป่วยนอนอยู่นิ่ง ๆ ในท่าที่สบาย หาแผ่นกระดานหรือเปเล่แข็งสอดเข้าใต้ตัวผู้ป่วยแล้วจึงยกขึ้นตรง ๆ ถ้ามีบาดแผลให้ทำการห้ามเลือด โดยใช้ผ้าสะอาดกดที่แผล แล้วนำส่งหมอโดยเร็วที่สุด

ถ้าบาดเจ็บไม่มากให้รักษาตามอาการ ถ้าเป็นแผลลากล้างแผลให้สะอาด ไม่ต้องปิดแผล ถ้ามีอาการปวดศีรษะตามมาภายหลัง ต้องรีบหาหมอทันที เพราะสมองอาจได้รับความกระทบกระเทือนซึ่งเป็นอันตรายมาก

● กินยาพิษหรือสารมีพิษ

ปัจจุบันปัญหาการฆ่าตัวตายโดยการกินสารพิษหรือยาพิษ กำลังเป็นปัญหาสำคัญในบ้านเรา นอกจากนั้นยังพบอุบัติเหตุจากการกินสารพิษหรือยาพิษโดยไม่ได้ตั้งใจ เช่น กินเห็ดพิษ หรือเด็กเล็กกินสารพิษ เป็นต้น

การช่วยเหลือผู้ป่วยที่ได้รับสารพิษทำได้ดังนี้

- ถ้ายาพิษนั้นไม่ใช่กรด ด่าง น้ำมันก๊าด เบนซิน หรือสารกัดกร่อน พยายามใช้น้ำล้างคอให้อาเจียนซ้ำ ๆ จนไม่มีอะไรออกมาอีก แล้วรีบพาไปหาหมอ พร้อมทั้งนำยาที่กินไปด้วย
- ถ้ายาพิษนั้นเป็นกรด ด่าง น้ำมันก๊าด เบนซิน หรือสารกัดกร่อน ซึ่งจะทราบได้เพราะกลืนหรือมีแผลไหม้ในปากและคอหอย ห้ามทำให้อาเจียน ให้ดื่มน้ำเย็นและนม แล้วรีบพาไปหาหมอ

● ก้างติดคอหรือสงสัย

กลืนก้อนข้าวสุก หรือกล้วยทั้งคำ หรือก้อนขนมปังนิ่ม ๆ โดยไม่ต้องเคี้ยว ถ้ายังไม่หลุด กลืนน้ำส้มสายชูเจือจาง เพื่อให้ก้างอ่อนตัวลง ถ้ายังไม่หลุด ควรไปหาหมอ

ลูกเสื่อจะพบว่าอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ หรือการเจ็บป่วย สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งกับบุคคลอื่นหรือกับตัวลูกเสื่อเอง ดังนั้น จึงต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เช่น สวมหมวกนิรภัยเมื่อขับซิ่งรถจักรยานยนต์ ไม่ฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่ขับรถเร็ว ไม่นั่งห้อยขาบนฝากระบะท้ายรถ ฯลฯ และหากเกิดอุบัติเหตุ ต้องมีสติ สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ในยามคับขัน ตามหลักการปฐมพยาบาลที่ได้เรียนรู้อย่างถูกต้องมาแล้ว